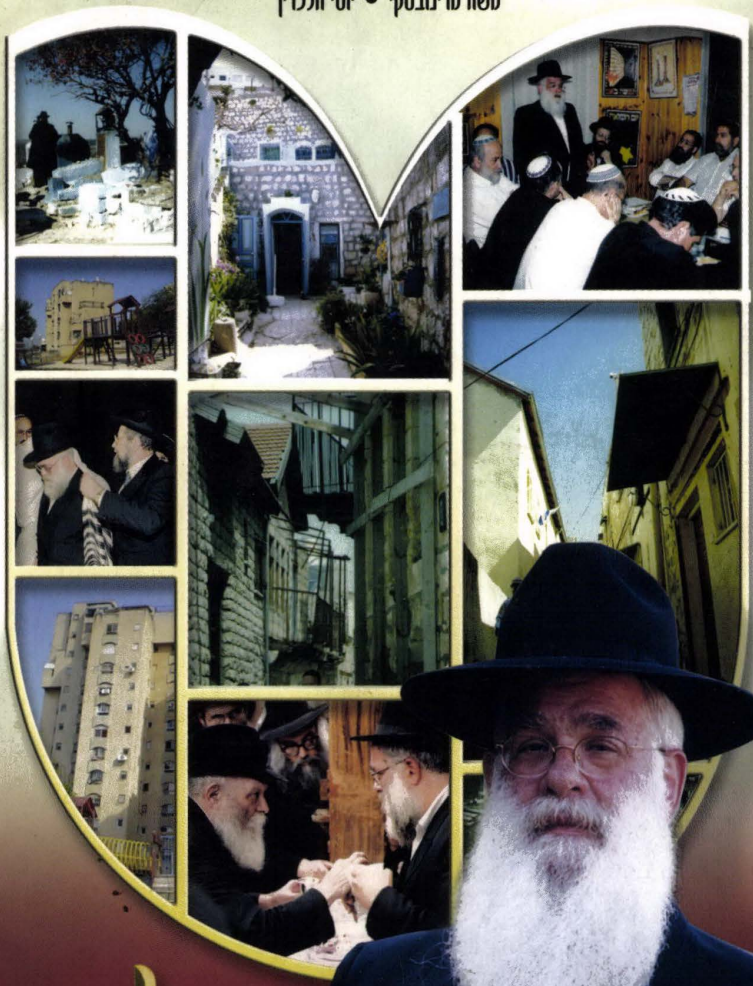
משה מרינובסקי • יוסי הלפרין

הלב של צפת

תולדות חייו ופועלו של הגאון החסיד הרב לוי ביסטריצקי ע"ה

הלב של צפת

תולדות חייו ופועלו של

הגאון החסיד הרב לוי ביסטריצקי ע"ה

משה מרינובסקי

יוסי הלפרין

Digitized by Project Zikaron
Touro University-NY Libraries
www.zikaron.tourolib.org
2026

הלב של צפת

עריכה: משה מרינובסקי, יוסי הלפרין
ליקוט: זלמן ביסטריצקי
סדר ועימוד: איציק קרומבי
עיצוב העטיפה: ברוך מרגליות
דפוס: חיש, רמלה

יוצא לאור ע"י:
חסדי ל"ב – אגף הנצחה וזיכרון
ת.ד. 6145 צפת, 13410
טלפון: 04 – 6972698
פקס: 04 – 6973584
Email: office@chasdeilev.com

נדפס בישראל, תשס"ה - 2005
© כל הזכיות שמורות לחסדי ל"ב (ע"ר)

The Heart of Tzefat

Copyright © by Chasdei Lev

Published in Israel by
Chasdei Lev
P.O.B. 6145 Tzfat, Israel
Tel: 04-6972698
Fax:04-6973584
Email: office@chasdeilev.com

הלב של צפת

פרק ראשון: הביטו אל צור חוצבתם 13

פרק שני: אלה תולדות 31

פרק שלישי: רבה של צפת 75

פרק רביעי: מרים קרן הכשרות 119

פרק חמישי: סמוך על שולחן תורה 141

פרק שישי: ימים אחרונים 159

זאת נחמתי 179

פתח דבר

דומה כי אין אח ורע למידת הערצה כלפי רב עיר, כמו זו שקיימת בצפת, כלפי רבה האחרון, הגאון רבי לוי ביסטריצקי ע״ה. הערצה טבעית של תושבים מכל העדות והמעמדות כלפי רב רשמי, אינה משהו שניתן לקנות במערכת יחסי־ציבור, טובה ככל שתהיה.

אכן, הרב ביסטריצקי היה רב למופת ולדוגמה. רב שאהב באמת את קהילתו והיא פשוט השיבה לו אהבה. הוא שילב תקיפות, אומץ וממלכתיות, עם חום ורוך, חסד ונדיבות. הוא לא הסכים להתפשר על קוצו של יו״ד בכל מה שקשור להלכה ולכשרות, ועם זאת פעל רק בדרכי נועם, בקירוב ובלבביות. הוא היה חסיד מסור ושליח נאמן לרבו, כ״ק אדמו״ר מליובאוויטש זי״ע, וגם קשר קשרים עמוקים עם כל גדולי התורה והחסידות, שרחשו לו כבוד והערכה.

הספר שלפניכם הוא סיפור חייו של הרב ביסטריצקי ע״ה. ילד אמריקאי למשפחה חסידית שורשית, שהחליט למסור את עצמו ללימוד התורה בשקדנות ובהתמדה בלתי רגילים, נשלח על־ידי רבו לצפת, שם שימש ברבנות ומאוחר יותר נבחר לרב העיר, הקים מערכת כשרות לתפארת עד שנתמנה לאחראי על הכשרות בארץ ישראל כולה, לחם למען כבוד רבו ומצא את עצמו נאבק על חייו מול בן־בלייעל, ופתאום, בעיצומה של פעילות ובראשיתו של מסע לעבר כהונת הרב הראשי לישראל, השיב את נשמתו ליוצרה והוא בן ג״ן שנים בלבד והותיר אחריו חלל גדול.

בין דפי הספר שזורים עדויות וסיפורים אישיים של אנשים שונים, מזוויות שונות, שכל אחד מהם, בשפתו ובסגנונו, מאיר פן מסוים באישיותו רבת האנפין של הרב ע"ה. יהיו הדברים לעילוי נשמתו ויהא מליץ יושר בעבור משפחתו המפוארת.

יהי רצון שנזכה לגאולה שלמה במהרה בימינו ויקוים הייעוד הנבואי הקיצו ורננו שוכני עפר.

משה מרינובסקי

יוסי הלפרין

י"ט מנחם־אב תשס"ה
יום השנה השלישי לפטירת הרב

פרק ראשון

הביטו אל צור חוצבתם

אירוע מיוחד

מוצאה של משפחת ביסטריצקי הוא מרוסיה. שם המשפחה ניתן לה, לפי הוראת הצאר, על־שם הגוי בעל האחוזה שאצלו עבד והתפרנס אבי המשפחה. לפי מסורת המשפחה היה זה גוי אוהב ישראל שבאחוזתו הגדולה שהכילה יערות, שדות ובהמות התפרנסו יהודים רבים.

סבו של הרב ביסטריצקי ע"ה [=עליו השלום], הרב מרדכי ביסטריצקי ע"ה, היה חסיד בויאן. זוגתו של הרב מרדכי, הייתה מרת שפרה בתם של חסיד חב"ד הרב לוי לאגאוויר וזוגתו מרת רוחמה ע"ה.

הרב לוי לאגאוויר היה חסיד גדול וגביר גדול. הוא נמנה עם היהודים היחידים שהורשו להתגורר במוסקווה, חרף גזירת תחום־המושב של פקידי הצאר שאסרה על יהודים להתגורר בערים גדולות ברוסיה.

ר' לוי לאגאוויר זכה שמסדר הקידושין שלו, שנערכו במוסקווה בשנת תרנ"ז, היה האדמו"ר [אדוננו מורנו ורבנו] רבי שלום־דובער מליובאוויטש נ"ע [=נשמתו עדן], "הרש"ב". על חתונה זו סיפר בנו רבי יוסף־יצחק מליובאוויטש נ"ע, "הריי"צ" (ספר השיחות תש"ד

עמ' 141, להלן בתרגום ללשון־הקודש): "הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק [=כבוד קדושת אדוני אבי מורי ורבי הרב הקדוש] היה נוהג לחבוש בליובאוויטש את הכובע העגול – שטריימל. בבואו מחתונתו באוורוטש, חבש לו הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק את הכובע העגול ואמר לו: "בליובאוויטש צריכים לחבוש את הכובע העגול". כאשר כ"ק אאמו"ר הרה"ק היה נמצא בנאות דשא, היה לובש כובע שהיה מיוחד לשבת אבל בחיצוניותו היה דומה לכובע של ימות השבוע.

"הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק היה אומר: אני לובש את הכובע העגול (השטריימל) רק כאשר אני בליובאוויטש או כאשר זקוקים לאור של ליובאוויטש. כאשר הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק סידר קידושין אצל החסיד ר' לוי"ק לאגאוויר בשנת תרנ"ז במוסקווה, הוא חבש את הכובע העגול (השטריימל)".

עם הזמן יצא ר' לוי מרוסיה עם בתו מרת שפרה והמשפחה היגרה לרומניה ומשם לבאד־המבורג שבגרמניה.

האדמו"ר השיב: חטוף אותו

ר' מרדכי ביסטריצקי, היה חסיד בויאן שנולד למשפחה אמידה בקייב, ויציאתו מרוסיה בשנת תרע"ז, בעיצומה של המהפכה, לוותה בשורה של ניסים ונפלאות. בסופו של דבר הגיע עם אמו ללמברג, שם כבר שהה אביו שהגיע לשם קודם, ומשם יצאו לנורבגיה.

לשבתות היה נוסע לרבינר וינקלר שהתגורר בקופנהגן, אך בימים טובים העדיף לחגוג עם יהודי רוסיה ולא במחיצת ה'יקים' בדנמרק. לאחר ששמע שבבאד־המבורג חיים יהודים רבים מיוצאי רוסיה, היה נוסע לשם בימי חג הפסח. באחת מאותן נסיעות של פסח פגש אותו ר' לוי לאגאוויר ומישהו הציע לו את ר' מרדכי כחתן לבתו.

בנסיעה אחרת, ראה ר׳ לוי באחת התחנות חסידים רבים המחכים לרבם. הוא שאל מיהו הרבי החשוב שהכול מחכים לכבודו וכשנענה שמדובר באחד מאדמו״רי בית רוזין, ביקש ר׳ לוי לשאול בעצתו לגבי השידוך שהוצע לו. האדמו״ר השיב: ״כאפט אים״ [=חטוף אותו], וכך נוצר השידוך בין בת החסיד החב״די והבחור מחסידי בויאן. הזוג הצעיר התגורר בהמבורג ושם נולד בנם הרב יהודה־לייב שי׳ [=שיחיה].

כשהיו בהמבורג, נסעו פעם לחופשה במרינבאד, שם שהה באותה עת האדמו״ר הריי״צ מליובאוויטש. בנותיו של הרבי היו מיודדות מאוד עם זוגתו של ר׳ מרדכי עוד מרוסיה, וכאן נפגשו מחדש. ידידות זו נמשכה כל ימי חייהן ובמיוחד הידידות עם הבת הרבנית חיה־מושקא, אשת הרבי העתידי, האדמו״ר רבי מנחם־מענדל מליובאוויטש זי״ע [=זיכרו יגן עלינו].

יום אחד, בשהותו במרינבאד, פגש ר׳ מרדכי לפתע את הרבי הריי״צ, והרבי הזמינו באופן בלתי צפוי לטייל עמו בעיר. נקבעה פגישה, והטיול אכן התקיים ונמשך כשלוש שעות. במהלך הטיול, הרבי הריי״צ התעניין מאוד אצל ר׳ מרדכי לגבי המתחדש ב״אגודת ישראל״ ו״המזרחי״ ובנושא חינוך הילדים בגרמניה. מאחר שהתגורר בגרמניה, היה ר׳ מרדכי מודע לכל הנושאים הללו, ואילו הרבי הריי״צ שהגיע אז מרוסיה, רצה לשמוע כל פרט אפשרי בנושא.

הבריחה

בשנת תרצ״ז, האנטישמיות בגרמניה גברה מאוד. כולם סבלו ממנה קשות, ויהודים רבים חטפו מכות הגונות כשהלכו ברחוב. כשהחיים נעשו בלתי־נסבלים, החליטו ר׳ מרדכי ורעייתו שפרה ביסטריצקי להגר להולנד. לאחר ׳ליל הבדולח*׳ הנודע לשמצה,

* כינוי לליל ט״ז חשוון תרצ״ט (1938), בו ערכו הנאצים ימח־שמם פרעות ביהודי גרמניה ואוסטריה ושרפו מאות בתי כנסת.

חצו יהודים רבים את הגבול והגיעו לרוטרדם. ההולנדים שריחמו על הפליטים שיכנו אותם במחנות מיוחדים. היהודים מצידם האמינו שההולנדים לא יהיו מעורבים במלחמה עד סיומה, אך כידוע התבדו.

המסע של ר' מרדכי ושפרה התרחש בדרך אחרת. תחילה הגיעו לאנטוורפן שבבלגיה, שם התגורר אביה של מרת שפרה הוא ר' לוי לאגאוויר, ואחר כך היגרו מאנטוורפן להולנד. הם חיו בעיר, מחוץ למחנות, אך שמרו על קשר עם הפליטים. בכל יום ראשון, כשהעסקים ובתי־הספר היו סגורים, היו יוצאים מחוץ לעיר בספינות על הנהר ומבקרים את הפליטים במחנות, פוגשים מכרים מהמבורג ושומעים מהם על האסונות האחרונים שאירעו לשרידי הקהילה.

אשרות הצלה

בשנת תרצ"ט, ריח המלחמה ריחף כבר באוויר ור' מרדכי החליט לעזוב את אירופה. הוא רצה מאוד לעלות לארץ־ישראל, אבל מאורעות הדמים הקשים שאירעו שם באותה עת הרתיעו אותו ולבסוף ניגש לקונסוליה האמריקנית והגיש בקשה לקבלת ויזה של מהגר לארה"ב. לאחר שמילא את הבקשה, לעג לו הקונסול ושאל אותו: "מי מקרוביך מתגורר בארה"ב ומוכן לקבל עליך אחריות?" ר' מרדכי אמר שאינו מכיר שם איש, והקונסול הסביר לו שבהעדר "אפידייוויט" [=תצהיר של קרובים בארה"ב שערבים לקליטת המהגר], לא יוכל לתת לו אשרת כניסה. בנוסף לכך, העובדה שילדיו נולדו בגרמניה והיו מתחת לגיל 18, הייתה מכשול נוסף בדרכו לקבלת ויזות.

בסופו של דבר נסע ר' מרדכי לבדו עם ויזה של תייר. הוא יצא לארה"ב באונייה "קווין אליזבט", שם כבר חיכה לו בנמל סוכן המכירות שלו, שהיה משווק את סחורתו בארה"ב. מהנמל מיהרו השניים לבנק מרכזי במנהטן, ור' מרדכי ביקש מיד לשוחח עם

מנהל הבנק. כשהלה הכניסו ללשכתו, הציג עצמו בשמו, מר ביסטריצקי, והראה למנהל מסמכים המוכיחים ששלח לחברת "נופקו" האמריקנית שמן־דגים בסכום של 50 אלף דולר ומסמך נוסף מטעם "נופקו" המעיד שהם מוכנים לשלם סכום זה למר ביסטריצקי בכל בנק שיבחר. "אני מבקש אם־כן לפתוח בסניפכם חשבון שבו יופקד הסכום", אמר.

באותם ימים שילמו 5 סנט עבור גלון חלב, ו־50 אלף דולר היו הון עצום. מנהל הסניף התלהב מההצעה, ולאחר שווידא שר' מרדכי הוא אכן הסוחר מר ביסטריצקי שהסכום אכן מגיע לו, הסכים לפתוח את החשבון. לאחר־מכן סעד ר' מרדכי בנחת עם סוכנו ארוחת־צהריים במסעדה כשרה, ואחר חזר מיד לאונייה "קווין אליזבט" שהייתה אמורה לצאת בחצות הלילה בדרכה לשוב לאירופה. כעבור ימים אחדים הספינה הגיעה לאנגליה, ומשם חזר לביתו שבהולנד.

כשהגיע להולנד, ניגש מיד לקונסול האמריקני, הניח על שולחנו את טופסי חשבון הבנק שלו המוכיחים שהופקדו בו 50 אלף דולר ואמר לו: "זה האפידייוויט שלי". כשהקונסול ראה זאת, יצא מכליו ואמר לו: "חזור אלי מחר בבוקר", ולמחרת אכן נתן לו את אשרות הכניסה לכל בני המשפחה, והם עשו את דרכם לניו־יורק.

באותם ימים שרר בניו־יורק מחסור גדול במזון כשר למהדרין, ור' מרדכי, שחשש שהוא ומשפחתו יעברו את ראש השנה המתקרב ללא מזון כשר, הודיע במברק לחמיו ר' לוי וזוגתו שהם מתכוונים לחזור לראש־השנה לאירופה ולעשות את החגים באנטוורפן. המברק שהגיע בחזרה היה קשה: הם הודיעו שהיטלר ימ"ש הצהיר על כוונתו לפתוח מיד במלחמה ויש לפרסם זאת.

כשיהודי בלגיה החלו להבין מה עומד לקרות, פתחו בצעדה רגלית לכיוון צרפת, וביניהם גם ר' לוי וזוגתו, אך כיוון שהיא סבלה מכאבים ברגליה, החליט ר' לוי להסתכן ולחזור עמה

לאנטוורפן ושם נשאר. ככל הידוע ר' לוי וזוגתו ניספו בתאי הגזים הי"ד [=ה' יקום דמם].

חסיד וידיד

בשלהי שנת תרצ"ט הגיעה משפחת ביסטריצקי לארה"ב. תחילה התגוררה במנהטן ואחר עברה לבורו־פארק. כשאדמו"ר הריי"צ הגיע לארה"ב בט' באדר שני בשנת ת"ש, יצאו ר' מרדכי וזוגתו לקבלת הפנים שנערכה לו בנמל. בפורים הלכו עם הילדים להתוועדות* של הרבי במלון "גרייסטון" במנהטן.

על הביקור אצל הריי"צ מספר הבן הרב יהודה־לייב: "כשעמדנו בדלת הכניסה, הרבי סימן לנו שניכנס. אבי הצביע עלי ואמר: "זהו בני יהודה־לייב". הייתי אז בן שלוש עשרה וחצי. הרבי הושיט לי את ידו והחזרתי לו יד. הרבי אמר לי: "שלום עליכם" והביט בי, ובאותו רגע הרגשתי כאילו משהו חותך אותי. עד אז ראיתי לא מעט רבנים ואדמו"רים באירופה, אבל מעולם לא הרגשתי הרגשה כזו. באותה עת הייתי בן־בית אצל האדמו"ר מבויאן זצ"ל, אבל הוא עצמו היה אומר לי: "אתה צריך להיות חסיד ליובאוויטש, ותוכל להמשיך לבקר אצלי בתור ידיד".

בזכות הכרטיסים של ר' מרדכי

מרת שפרה, זוגתו של ר' מרדכי, הייתה משוחחת מדי יום עם בני־ביתו של הריי"צ. יום אחד הגיעה אליה ידיעה שחתנו ובתו של הריי"צ, הרמ"מ [=רבי מנחם מענדל, הרבי מליובאוויטש העתידי] ורעייתו הרבנית, נמלטו מצרפת והם נמצאים בפורטוגל. היא

* מעמד פומבי של הרבי עם החסידים, בו נשא הרבי דברי תורה ודברים בענייני השעה במשך שעות ארוכות, בין השיחות שרו החסידים ואמרו 'לחיים' לרבי.

הבינה מתוך הידיעה שהרמ"מ ורעייתו לא הצליחו להשיג מקום בספינה היוצאת לארה"ב.

בינתיים הצליח אביה ר' לוי לברוח מאנטוורפן לצרפת וקיבל שם ויזה לספרד. ר' מרדכי שהיה בעל קשרים עסקיים גם בפורטוגל, התקשר מיד לחברת ספינות פורטוגזית והזמין באמצעות סוכן מקומי שני מקומות עבור ר' לוי ורעייתו בספינה שיצאה לארה"ב. ר' לוי שהגיע בינתיים לספרד לא הצליח לעבור לפורטוגל בשל עקשנותו של פקיד ספרדי כלשהו למנוע ממנו חתימה נחוצה על הוויזה. ביום שקדם להפלגה ר' לוי ורעייתו לא הצליחו בשום אופן להגיע לעיר הנמל, והודיעו על כך לחתנם ר' מרדכי בניו־יורק.

בלילה שלפני ההפלגה ביקר ר' מרדכי אצל הרבי הריי"צ ואמר לו שיש לו שני כרטיסי נסיעה באונייה שתפליג בבוקר מפורטוגל לארה"ב והוא מוכן למסור אותם עבור חתן הרבי, הרמ"מ ורעייתו. ההצעה נתקבלה ובעקבות הוראה מתאימה שנשלחה לפורטוגל, השמות בכרטיסים שונו תוך שעה קצרה מ"לאגאוויר", שם המשפחה של ר' לוי ל"שניאורסאהן", כשם משפחתו של חתן הרבי.

מסיבה זו, כשעיינו בשנים מאוחרות יותר ברשימת שמות הנוסעים באותה ספינה, לא מצאו שם את שמות הרמ"מ, הוא הרבי מליובאוויטש, והרבנית.

גם בסיפור זה היה מופת. ביום ההפלגה עמדו לצאת לארה"ב בו־זמנית שתי ספינות. כשהראשונה יצאה לדרכה, הורה הריי"צ לרמ"מ שלא לעלות עליה, ומאוחר יותר נודע שספינה זו הופצצה על־ידי צוללת גרמנית. הרמ"מ והרבנית עלו על הספינה השנייה, והגיעו בשלום לארה"ב ביום כ"ח בסיון תש"א, יום שנקבע למועד בקהל חסידי חב"ד. הייתה זו הספינה האחרונה שעזבה את אירופה.

קשר מיוחד

לאחר שהרמ"מ הגיע לארה"ב, ערך עם הרבנית כמה וכמה ביקורים בבית ר' מרדכי ושפרה ביסטריצקי. הקשר המיוחד שלהם עם בית הרבי מליובאוויטש בא לביטוי בהזדמנויות שונות. ב'רשימות' של הרבי (חוברת קל, חלק ד', עמ' 281), נדפסה רשימת ראשי דברים שהרבי רשם לעצמו לומר בבר־מצווה של בנם שאול אלכסנדר ביסטריצקי.

ר' יהודה־לייב, בנם של ר' מרדכי ושפרה, דבק בחסידי חב"ד. הוא נכנס ללמוד בישיבה החב"דית "תומכי תמימים" והיה הולך לכל ההתוועדויות שערך הרבי ריי"צ בבית מדרשו. באותה תקופה, הבחורים והצעירים לא הורשו להיכנס להתוועדויות, אך הרבנית, אשת הרבי הריי"צ, קירבה אותו וסייעה לו להיכנס.

פגישה מבורכת

בשנת תש"ז נשא ר' יהודה־לייב לאישה את רעייתו מרת איטא שתחי'ה, בת הרב ר' שלמה טרעוויס ורעייתו מרת יוטלע ע"ה. משפחת טרעוויס היא משפחה מיוחסת שמוצאה ברש"י הקדוש, רבנו שלמה יצחקי ז"ל מהעיר טרויש, על שמה נקראת המשפחה.

ר' שלמה טרעוויס היה חסיד חב"ד, סוחר נפט מטקסס. בין אגרותיו של הרבי ריי"צ מליובאוויטש מצויות אגרות רבות לר' שלמה והוא היה מן התורמים למוסדות החינוך של הרבי. מרת יוטלע הייתה גם היא מבית מיוחס ועשיר, בית טדסקו, ואביה היה בעל מסגרייה גדולה בצרפת.

כשאיטא הייתה ילדה, עלו ר' שלמה ומשפחתו לישראל. מספר שנים התגוררה המשפחה בירושלים, עד שר' שלמה סיים לחלק לצדקה את אחרון מטבעותיו וחזר לארה"ב. כשהרבי ריי"צ הסתלק, היה ר' שלמה לחסיד של הרבי רמ"מ. גם מהרמ"מ יש מכתבים הממוענים לר' שלמה ור' שלמה היה משתתף קבוע בהתוועדויות

הרבי. באחת מהן דיבר הרבי על חפירת בארות נפט, שהייתה עיסוקו של ר' שלמה, וביאר את הלקחים שיש להפיק ממנה בעבודת ה'.

באותה תקופה התגוררה משפחת טרעוויס בשיקאגו ולבת המשפחה איטא הוצע שידוך עם הבחור ר' יהודה לייב ביסטריצקי. בפגישתם הראשונה, סיפרה איטא לחתנה המיועד, כי שמעה שאינו עושה דבר בלי לשאול את הרבי תחילה. אם כך, שאלה אותו, מה אמר לו הרבי לפני שנסע לשיקאגו לפגישה. ר' יהודה לייב סיפר לה שנכנס ל'יחידות' אצל הרבי ריי"צ והרבי בירכו שייסע ויהיה השידוך בהצלחה. כששמעה זאת, ביקשה ממנו שלא יספר על כך לאביה. אבא שלי חסיד גדול של הרבי, אמרה, וכשישמע על כך, ירוץ להדפיס הזמנות לחתונה... בסופו של דבר, כאמור, יצא השידוך לפועל וברכת הרבי התקיימה.

ר' שלמה טרעוויס נפטר בשנת תש"ל ורעייתו מרת יוטלע בשנת תשל"ז. שניהם נטמנו בירושלים.

שמחה גורמת שמחה

לרגל חתונתם, נכנסו ר' יהודה לייב ומרת איטא והוריהם ל'יחידות*' אצל הרבי הריי"צ, ביום חמישי בערב, ו' אדר תש"ח וכה אמר להם הריי"צ (על־פי רשימה באידיש שנרשמה בשעתו על־ידי המזכיר הרב אליהו סימפסון):

"בדרך כלל נהוג לאחל מזל טוב רק לאחר שהשמחה מתקיימת, אבל בפרט, זו שמחה פרטית אצלי שנפגשים יחד. בכלל, יכול להיות שיעבור זמן רב ולא יתראו. ייתן ה' יתברך שייפגשו רק בשמחות. והרי כאשר שני יהודים נפגשים, יש שמחה למעלה וגם למטה, שמחה אחת גורמת שמחה נוספת".

---

* מפגש סגור ופרטי בחדרו של הרבי. ל'יחידות' קדמה הכנה רוחנית רבה והיא נחשבה לשיא הקירבה האפשרית בין חסיד לרבו.

בהמשך פנה הרבי אל הנשים ואמר שכוונתו הייתה, שהרי לא נותנים מזל טוב עד התנאים, והיה מובן שלאחר התנאים הרבי יכתוב מכתב של ברכת מזל טוב. לאחר ברכת הפרידה אמר הרבי: "ייתן ה' יתברך שאכן תהיה שמחה גדולה. היו בריאים".

"תיכנס מתי שתרצה"

בעקבות התעסקותו וסיועו בהדפסת ספרי חב"ד, זכה ר' יהודה־לייב להתקרב לחתן הרבי, הרמ"מ. לעתים קרובות היה ניגש אל הרמ"מ ושואל אותו שאלות בגמרא או בהלכה.

ביום י' בשבט תש"י הסתלק הרבי ריי"צ נ"ע וחתנו הרמ"מ היה לממלא מקומו ונודע בעולם כולו בתואר "הרבי מליובאוויטש". הביקורים של הרבי ורעייתו הרבנית בבית ר' מרדכי ביסטריצקי פסקו, אך הקירובים לבני משפחתו נמשכו. כשהרבי היה יוצא לביתו, נהג ר' יהודה־לייב ללכת אחריו וללוות אותו והרבי היה משחח עמו תוך־כדי הליכה בעניינים אישיים.

פעם, כשהמתין שעות רבות כדי להיכנס אל הרבי ל'יחידות', אמר לו הרבי: "אינך צריך לחכות בתור כל־כך הרבה זמן, תדפוק בדלת מתי שתרצה ותיכנס!"...

"שילדיו יהיו חסידים בגלוי"

להלן מכתב שהעביר הרבי לר' מרדכי ביסטריצקי, באמצעות בנו ר' יהודה־לייב, בתרגום ללשון־הקודש:

ב"ה, כ"ד ניסן, תשי"א

ברוקלין

שלום וברכה!

. . . זה לשון הפ"ש [=הפריסת שלום] שבקשתי את בנו שי' [=שיחיה] למסור לכבודו שי':

"לחיים, שאבא יהי' חסיד בגלוי. חסיד בהעלם הרי הוא כבר, ילדים חסידים יש לו ת"ל [=תודה לא־ל], אך כאשר יהי' [=יהיה] חסיד בגלוי, יוכל לסייע לילדיו להיות חסידים בגלוי".

ופירוש הדברים:

בהכירי את חמי כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע [= כבוד קדושת מורי וחמי אדוננו מורנו ורבנו זכר צדיק וקדוש לברכה לחיי העולם הבא נשמתו בגנזי מרומים זכרו יגן עלינו], יודע אני בוודאות שהוא הי' [=היה] צדיק, ודברי צדיקים ופעולותיהם אמת, והם חיים וקיימים לעד, וברור אשר שום דבר מהם לא הולך לאיבוד.

שמעתי כמה פעמים מכ"ק מו"ח אדמו"ר כיצד הוא דיבר אודותיו [הנמען] ואודות זוגתו תחי' [=תחיה] וכמה כוחות השקיע בו ובזוגתו תחי', הן ישירות בשיחות עמכם, והן בעקיפין, בדרכיו, עם פרק תהלים וכו', גם שמעתי מכ"ק מו"ח אדמו"ר אודות התקוות שתלה בילדיו שי', ואשר רואים אפילו בעיני בשר, שהן מתקיימות בהדרגה יותר ויותר.

על יסוד הנ"ל [=הנזכר לעיל], שפעולת צדיק ובפרט של רבי, שום דבר מהן לא הולך לאיבוד, הנני בטוח, שכל הדברים הטובים שחמי הרבי רצה לראות בכם, יבואו בפועל, חלק מהם כבר בא בפועל, ובטוחני שהכל יהי' בגלוי בכל מאת האחוזים.

מובן מאליו, שלא מדובר כאן על קיום המצוות כפשוטו, שזה תמיד הי' אצלכם ובביתכם, אלא כאן מדובר על ענינים שללפנים משורת הדין, שבזה לא שייך [להגביל] הגבלות, וכמה שנברא לא יגיע, הוא תמיד יכול להתעלות בזה עוד יותר.

אבל הרי 'אין חבוש מתיר את עצמו', [לכן] זקוקים לסיוע מאחר, כפי שאדמו"ר האמצעי (בן אדמו"ר הזקן) אמר, שאז זה

שתי נפש אלקית נגד נפש הבהמית אחת, ובפרט שישנו סיוע מכזה, כמו כ"ק מו"ח אדמו"ר, שזכותו כשלעצמה היא גדולה, נוסף לזכות אבותיו הקדושים שמסייעהו.

וזהו פירוש הדברים שהתכוונתי ש"הוא חסיד בהעלם, ושיהי' חסיד בגלוי" בהנהגה של לפנים משורת הדין בתכלית, שכ"ק מו"ח אדמו"ר נתן לו כוחות – וכפי שכבר כתבתי – לא רק בדיבורים אתו פנים בפנים, אלא גם בהיותו לבד בחדרו, עם פרק תהלים וכו', אבל הוא עדיין לא ניצל את הכל בגלוי, כי בלתי אפשרי לנצל ברכה של צדיק עד סופה ותכליתה.

במילא איחלתי, שהברכות שכ"ק מו"ח אדמו"ר בירך אותו, בפניו ושלא בפניו, יתקיימו במילואן.

והברכה הכי הגדולה אצל כל אדם ובפרט אצל יהודי, הרי היא נחת מהילדים, וכמרז"ל [=כמאמר רבותנו זיכרונם לברכה] בכל אדם מתקנא חוץ מבנו וכו', הכרזתי זאת בפירוש והסברתי, שברכת כ"ק מו"ח אדמו"ר תקויים בו, שילדיו יהיו חסידים בגלוי.

וטעם הדבר שמסרתי לו את הברכה ע"י [=על ידי] בנו שי' בעת ההתוועדות [=אחרון של פסח, תשי"א. ראה תורת מנחם־התוועדויות כרך ג עמוד 44] הוא, כי כתוב בספרים, שבשעה שיהודי אומר דבר ברכה, ועשרה יהודים נוכחים ועונים אמן, נעשה דבר הברכה, ברכה של רבים, ורבים אשר אכל בי עשרה שכינתא שריא (סנה' [=סנהדרין] לט, א), ובפרט שהיו נוכחים מאות, וזהו זמן של סעודת שבת ויו"ט, שהיא סעודת מצוה, ובפרטי פרטיות, כאשר זה גם במקום קדוש בית הכנסת ובית המדרש, לא רציתי להפסיד את ההזדמנות, בראותי שישנם נוכחים, ו[אנו] נמצאים בין יהודים ידידים טובים, הנמצאים בהתעוררות, ניצלתי את ההזדמנות, כדי שזה יהי' עם הסכמה של כל הנוכחים, יהודים שהם שבתיים וחגיגיים ובזמן סעודה שלישית, שהוא זמן רעווא דכל רעווין (כפי שאנו אומרים בזמירות השבת ומקורו בזהר הקדוש), שהם כולם יסכימו, שהברכות שכ"ק מו"ח אדמו"ר נתן יקויימו

במילואן, ואחד מהעיקרים הוא, להיות חסידים, לעשות לפנים משורת הדין, ולעשות טובה לזולת, אפילו כשלעצמו יהי' נזק ח"ו [=חס ושלום] מזה, כפי שהתוספות מפרש את הפירוש חסיד וכו' (נדה יז, א, ועיין ג"כ [=גם כן] שבת קך, א)

בפ"ש לכל ב"ב [=בני ביתו] שי' ובברכה.

בשנת תש"ל נפטר ר' מרדכי ביסטריצקי ע"ה, וזוגתו מרת שפרה נפטרה בשנת תשנ"ז. שניהם נטמנו בהר־הזיתים.

כ"ק אדמו"ר רבי שלום דובער שניאורסון נ"ע מליובאוויטש.
סידר קידושין לר' לוי לאגאויר, סבו זקנו של הרב ביסטריצקי.

כ"ק אדמו"ר רבי יוסף יצחק שניאורסון נ"ע מליובאוויטש.
משפחת ביסטריצקי הייתה ממקורביו ובאי ביתו.

למעלה מימין: הרב מרדכי ביסטריצקי ע"ה סבו של הרב לוי. משמאל: הרב לוי לאגאויר ע"ה סבו זקנו של הרב לוי.
כתב יד קודשו של כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע מרשימות שרשם לעצמו לקראת דברים שנשא בבר-מצווה של משפחת ביסטריצקי. למעלה מצד שמאל ניתן לראות את המילים "ברמ"צ (=בר מצווה) ביסטריצקי".

RABBI J. SCHNEERSOHN
OF LUBAWITZ
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13. N. Y.
SLOCUM 6-2919

יוסף יצחק שניאורסאהן
ליובאוויטש

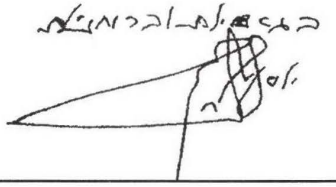
כ"ת נ' איר תש"ח.
ברוקלין.

ידידי הנכבד וחכי נעלה וו"ח
אי"א מוה"ר שלמה שי' טרעוויש
ורעיתו הכבודה תחי'

שלום וברכה!

בזה הנני לברכם בברכת מז"ט בעד הקשו"ח של בתם הכבודה מרת איטא תחי' עם ב"נ ידידי תלמידי החשוב מר יהודא ליב שי'. יתן השי"ח שיהי' בנדא טבא ותהי' החתונה בשעה טובה ומוצלחת ויסתדרו כטוב בנשמיות וברוחניות.

הדו"ש ומברכם

המכתב ששלח כ"ק אדמו"ר הריי"ץ נ"ע מליובאוויטש לסבו וסבתו של הרב ביסטריצקי לרגל קישורי התנאים של אביו ואימו, הרה"ח יהודה לייב וזוגתו שיחיו ביסטריצקי.

יוסף יצחק שניאורסאהן
ליובאוויטש

RABBI J. SCHNEERSOHN
OF LUBAWITZ
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.
SLOCUM 6-2919

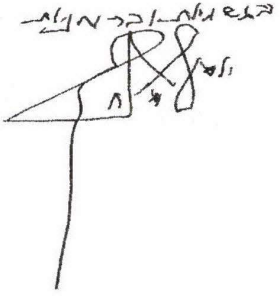
ב"ה. יו"ד אייר תש"ט.
ברוקלין.

ידידי וו"ח אי"א מוה"ר יהודא ליב שי'

שלום וברכה!

במענה על כתבו אשר נולד להם בן למז"ט. הנני מברכם בברכה מז"ט וישלח השי"ת רפואה להיולדת תחי' ויחזק את בריאותו וינדלוהו לתורה חופה ומעשים טובים מחוך פרנסה טובה בהרחבה וישמור להתפלל בצבור ולהשתתף בשיעורי לימודים.

המברכם

ברכת כ"ק אדמו"ר הריי"ץ נ"ע מליובאוויטש להורי הרב ביסטריצקי ע"ה לרגל הולדתו.

פרק שני

אלה תולדות

הולדתו וחינוכו

ביום ח׳ באייר בשנת תש״ח, בעיר ניו־יורק שבארה״ב, נולד לרב יהודה לייב ורעייתו מרת איטא בן ונקרא שמו בישראל לוי על־שם אבי סבתו מרת שפרה, החסיד ר׳ לוי לאגאוויר.

מספר אביו הרב יהודה־לייב ביסטריצקי שי׳:

״הדבר היה בימי נשיאותו של הרבי הריי״צ מליובאוויטש נ״ע ורציתי להודיע לרבי שהילד נולד בשבת פרשת אחרי־קדושים והברית תהיה בשבת פרשת אמור. הרבי לא הרגיש טוב אז והיה קשה להתקבל ל׳יחידות׳. להפתעתי, המזכיר הרב חיים ליברמן בישר לי טלפונית שנקבעה לי יחידות ליום שישי, דבר נדיר מאוד לכשעצמו.

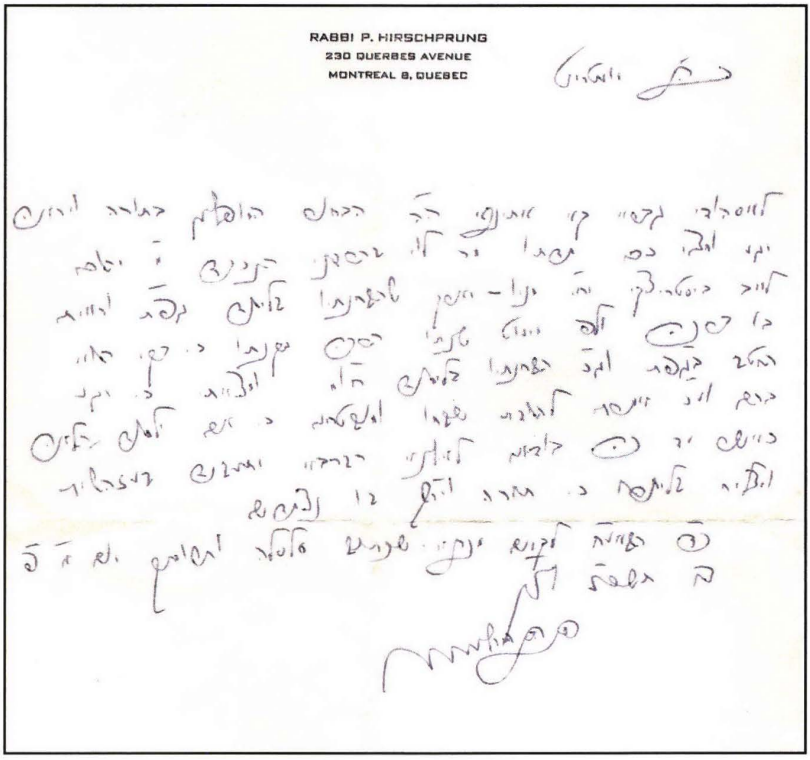
״נכנסתי ונתתי לרבי ״קוויטל״ [=פתקה] והוספתי בעל־פה שהברית תהיה בשבת, והרבי ענה: ״אריכות ימים ושנים טובות. אריכות ימים ושנים טובות, אריכות ימים ושנים טובות״. העובדה שהרבי חזר על הברכה שלוש פעמים הייתה פלא, וגם עצם הדבר שהרבי דיבר באריכות, יחסית, היה פלא, כי באותם ימים הדיבור היה קשה עליו. לגבי השם שחשבנו לקרוא לרך הנולד, אמרתי

נועד לגדולות.
למעלה: הרב ביסטריצקי בילדותו. למטה: בבר המצווה.

RABBI P. HIRSCHPRUNG
230 QUERBES AVENUE
MONTREAL 8, QUEBEC

"הבחור המופלג בתורה".
כתב המלצה של הגאון רבי פנחס הירשפרונג זצ"ל אב"ד דמונטריאול לבחור הרב לוי ביסטריצקי.

ב"ה

כא שבט, תש"ל

לכבוד הבחור הת' לוי שי' עכ"מ ביסטריצקי - הוריו אחיו אחותיו שיחיו
כולם יעמדו על הברכה!

שלום וברכה,

בצער רב קבלתי הידיעה שהוטל כתר משפחת ביסטריצקי מעל ראשם
בפטירת הסבא,האב,והאיש היקר לכולם - עליו השלום.

עוד רענן הזכרון כשאתה לוי הכנסת א"ע לעריכת הגיגת יובל
ה-ע"ה של הסבא ז"ל, ועד כמה שרצית לגרום נח"ר לו על ידי דברי תורה
שהיו חייו ואורך ימיו בעולם זה, וכן הוא בטח גם בעולם הבא.

לכן אקוה שתמצאן נוחם באישיותו הגדולה, באהבתו לתורה
ושמו הטוב שהניח אחריו, ועל ידי המשך הלימוד והשקידה בתורה, ושפיר ת
המצוות בהידור, תמשיך לגרום נח"ר לנשמתו בעולם האמת. והמקום ינחם
אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים, ולא תוסיפו לידע מכל רע ח"ו.
וכדאי לקרא את מכתב-ניחום של כ"ק אד"ש להגנרל אריק שרון (המצוי אצל
הבחורים), ששם מסביר תוכן נוסח הניחום הנ"ל.

היות ומכתבי זה יגיע בזמן שכבר יחך לך בד"ח -עש"ק אחר
חצות היום- הנני מוסיף לך כאן, כי הרב יצחק הכהן הענדל הגיד לי כי
בעיונו בספר אילת אהבים הבחיזשהגאון המחבר הזה הלך בדרכך בביאור
פשט שיטת התוס' כאן וביומא. אך עכ"ז הוסיף שאין דעתו מסכמת לסברה
זו אף שנאמרה מפי גאון אדיר זה. ובכן עדיין מסופק אני אם להדפיסה,
(ומצטער אני שאז על אתר לא הראיתי להרב הענדל את מה שכתוב בספר הנ"ל
כי הלא שנינו ראינו זאת שם, ולפלא שנעלם משנינו בעת שהרב הענדל שי'
הקשה עלינו.)

תפסור את ברכת תנחומין שלי להוריך אחיך ואחיותיך היקרים
שיחיו, ואקוה שמצב הבריאות הוא אצל כולם בסדר נכון, ובקרוב ממש
נזכה לקיום היעוד של "כ"ק אדמו"ר שליט"א יולכינו קוממיות לאה"ק
ואה"ז ובינתיים גם היעוד של והקיצו ורננו שוכני עפר" בב"א.

מכתב ניחומין ששלח ראש ישיבת תומכי תמימים דמונטריאול הגר"א שווי ע"ה לרב ביסטריצקי ולמשפחתו על פטירת הסבא הרב מרדכי ע"ה. בהכירו את הרב ביסטריצקי ובחבבו אותו, הרב שווי אינו מחמיץ הזדמנות לעסוק עימו בדברי תורה...

ביסמריצקי- ברוקלין
RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
Hyacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקווי
ברוקלין, נ. י.

ב"ה, כה' אייר תשל"ג
ברוקלין, נ.י.

האברך הוו"ח אי"א נו"נ וכו' הרב
מוה' לוי שי'
וב"ג תי'

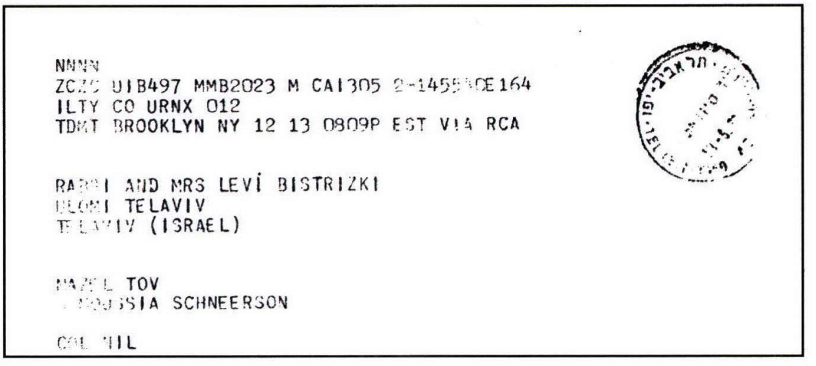
שלום וברכה!

במענה על ההודעה מקביעות זמן חתונתם
ליום יד' סיון הבע"ל,

הנני בזה להביע ברכתי ברכת מזל טוב
מזל טוב ושתהי' בשעה טובה ומוצלחת ויבנו
בית בישראל בנין עדי עד על יסודי התורה
והמצוה כפי שהם מואירים במאור שבתורה זוהי
תורת החסידות.

בברכה מזל טוב
מזל טוב

מכתב כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע לרב לוי לרגל חתונתו.
בכתב יד קודשו הוסיף הרבי את המילה "הרב".

NNNN
ZCZC UIB497 MMB2023 M CA1305 2-1455 EST E164
ILTY CO URNX 012
TDMT BROOKLYN NY 12 13 0809P EST VIA RCA

RABBI AND MRS LEVI BISTRIZKI
BLOMI TELAVIV
TELAVIV (ISRAEL)

MAZEL TOV
[illegible]SIA SCHNEERSON

COL TIL

למעלה: צילום המברק ששלחה הרבנית הצדקנית מרת חיה מושקא ע"ה שניאורסון אשת כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע לרב ולרבנית ביסטריצקי ליום חתונתם. נוסח המברק: הרב לוי ומרת ביסטריצקי, אולמי תל-אביב, תל אביב (ישראל). מזל טוב מוסיא שניאורסון.

למטה: הרב ביסטריצקי בצעירותו מוסר שיעור לתלמידי מחנה קיץ בהרי מונטריאול.

הרב ביסטריצקי בחופתו. מימין חותנו הרב טיכטל שליט"א ומשמאל אביו הרב יהודה לייב שליט"א.

הרב ל. ביסטריצקי – רבה של קריית חב"ד בצפת

השכונה החבדית החדשה בצפת – „קריית חב"ד" – לבשה חג בשבוע האחרון עם התקבל אישורו של האדמו"ר מלובאביץ, למינויו של הרב ל. ביסטריצקי כרב בשכונה. חגיגת ההכתרה תתקיים בקרוב, אך לם חגיגה צנועה כבר נערכה בהשתתפות תושבי הקריה ואורחים.

הרב ל. ביסטריצקי הוא יליד ארה"ב והוסמך לרבנות על ידי רבני הישיבה המרכזית של חב"ד-לובאביץ בארה"ב וגדליי רבני חב"ד בארה"ב ובישראל. הרב ביסטריצקי עלה ארצה עם משפחתו במסגרת קבוצת השליחים שנשלחה על ידי האדמו"ר בשנת תשל"ו כדי להשתקע במקום והוא יחד עם חבריו שעלו אז היו הגרעין הראשון שיסד את קריית חב"ד בצפת. הרב ביסטריצקי חיבר כמה ספרי הלכה, שכרגע נדפס ספר ביאורים ומקורות לשולחן ערוך חלק „יורה דעה".

קרית חב"ד צפת

מוסדות חב"ד בצפת ת"ו

מתכבדים להביע איחוליהם הלבביים

לכבי מו"ר הרה"ג הרה"ח

הרב **לוי ביסטריצקי** שליט"א

לעלותו על כס הרבנות בקרית חב"ד שבעיה"ק צפת ת"ו

יחי ה' אלוקיו עמו ויעל ויתפץ ה' בידו יצליח

לנהל עדתו במישרין ברכבי התורה והחסידות

מתוך נחת ורחבה

למעלה: קרית חב"ד בצפת בשלבי בנייתה.
למטה מימין: קרית חב"ד ומוסדותיה מברכים את הרב החדש.
משמאל: העיתונות מדווחת על מינויו של הרב ביסטריצקי לרב שכונת חב"ד בצפת.

יד הרב הרצוג

איחוד מפעלים תורתיים־ספרותיים (אמ"ת) * בית־וגן (מול הר הרצל), ירושלים

טלפון נא 42

מכון האנציקלופדיה התלמודית
מכון התלמוד הישראלי השלם

*

הרב שלמה יוסף זוורין, נשיא ויועץ
הרב יהושע הוטנר, סיועיר ומנהל־כללי

ב"ה, י"ט חשון תשל"ט
(19.11.78)

לכבוד
ידידנו הנעלה הרה"ג אוצר ככח"ט,ערוגת הבושם,
כש"ת מו"ה לוי ביסטריצקי שליט"א,
רבה של קריית חב"ד,
צפת.

שלום וברכה,

בשמחה רבה קראתי כי כ"ת נבחר אחר כבוד לעלות בקודש על כס הרבנות בקריית חב"ד בצפת ת"ו. והרי ידוע שקריה חדשה זו הוקמה כולה בקודש, בייחוסה והשתלותה של תנועת חב"ד העולמית, וכח"ר היה בין מייסדיה הראשונים, ולכן לכולכם נאוה והלה על היחד הגדולה שנעצתם בצפת החדשה, בכדי להמשיכה ולהצמידה מחדש לצפת של מרן הבית־יוסף והאר"י הקדוש לרבות תלמידי הבעש"ט.

יהא רעוא שחפץ ד' בידו יצליח לכונן את הקריה ברוב עוז תורה ושלום, כיד ד' הטובה עליו, ברוח חכמה בינה ודעת ד' בטוב ובנעימים, ומתוך הקריה יפוצו לפרוצו דבריו ההשפעתו על פני כל צפת כולה,להגדיל תורה ולהאדיר אמונה.

בידידות ויקר,

הרב יהושע הוטנר

הרב יהושע הוטנר, מעורכי האנציקלופדיה התלמודית, שיגר ברכה חמה לרב ביסטריצקי, עם הבחרו לרב קרית חב"ד בצפת ובשוליו ביקש את עזרת הרב עבור האינציקלופדיה התלמודית.

למעלה: **המצבה הסודית**. מצבת בנו של כ"ק אדמו"ר מהר"ש מליובאוויטש נ"ע בצפת.
למטה: בהתוועדות הרבי מליובאוויטש, הרב ביסטריצקי עומד לימין הרבי.

הרב ביסטריצקי בתמונות מהקמת המקווה בבחמדון.
למעלה: עם הגר"י ירוסלבסקי שליט"א.
למטה: עם אלי לוזיה, היהודי המקומי.

למעלה: בריקוד חסידי לאחר הקמת המקווה בבחמדון.
למטה: אלי לוזיה מבחמדון מקבל את ברכת הרבי מליובאוויטש.

הרב ביסטריצקי מקבל 'כוס של ברכה' מהרבי, בתמונה העליונה נראה לידו בנו הרב מרדכי שליט"א.

למעלה: **שליח נאמן**. הרב ביסטריצקי מקבל מהרבי דולר לברכה והצלחה.
למטה: "יאריך ימים על רבנותו". הרב ביסטריצקי מקבל את ברכת רבו.

למעלה: הרב ביסטריצקי וחברי המשלחת לסיום הרמב"ם במצרים לקראת עלייתם למטוס.
למטה: משלחת הרבנים לסיום הרמב"ם במצרים בתמונה משותפת ליד הפירמידות. הרב ביסטריצקי חמישי מימין.

The New York Times/Isaac Frech

Rabbi Levi Bistritski speaking at Rambam Synagogue in Cairo, where Jews recently gathered to honor 850th an niversary of birth of Maimonides. Israel's Ambassador to Egypt, Moshe Sasson, is seated third from left.

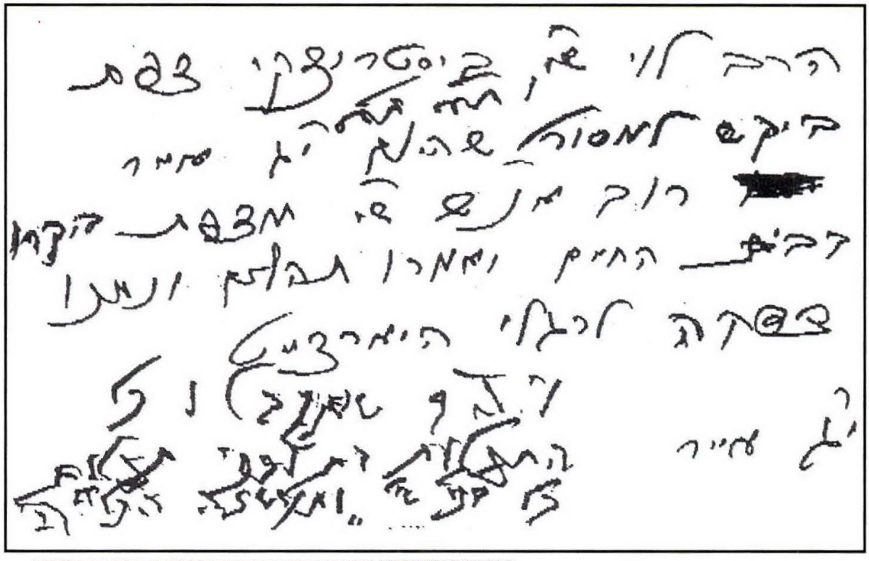
למעלה: ידיעה ב'ניו יורק טיימס' על סיום הרמב"ם בקהיר על ידי הרב ביסטריצקי ע"ה.

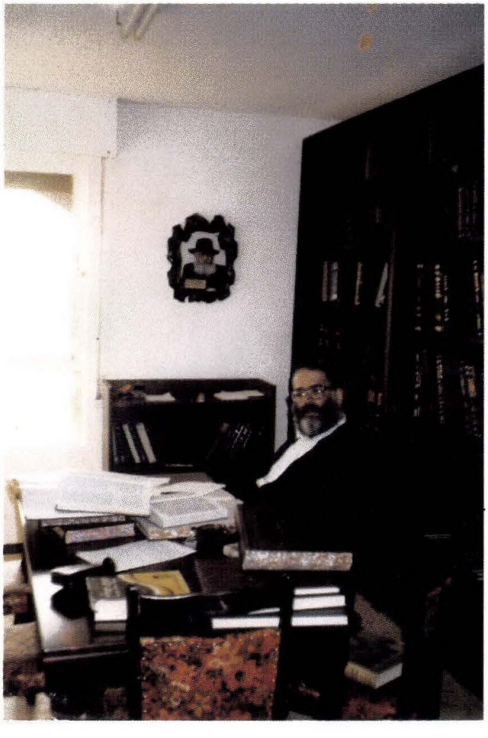
למטה: הרב ביסטריצקי מנצל את ביקורו במצרים במסגרת המשלחת לסיום הרמב"ם ובוחן מקרוב ספרי קודש עתיקים בספריה הלאומית של קהיר.

למעלה: הרב ביסטריצקי עורך את סיום הרמב"ם בקהיר, עם חברי משלחת הרבנים.
למטה: לרב ביסטריצקי הייתה 'חזקה' על עריכת סיום הרמב"ם על ציון הרמב"ם ז"ל בטבריה.

למעלה: פתקה שהוכנסה אל הרבי מליובאוויטש ובה דיווח על כך שהרב ביסטריצקי ביקש למסור שרוב אנ"ש שיחיו מצפת ביקרו ביום י"ג באייר, יום היארציט של אחי הרבי הוו"ח ר' ישראל אריה לייב שניאורסון ע"ה, על ציונו בבית החיים בצפת.
על המילים "**ביקש למסור**" הוסיף הרבי בכתב ידו "**ות"ח**".
בשולי הפיסקה כתב הרבי: "**ויה"ר שיתקבלו כל התפילות בתוככי תפילות כל בנ"י שי' ותעשנה הכל**".

משמאל: הרב ע"ה בספריה שבביתו.

לרבי שככל הידוע הסבא הרב לוי לאגאוויר ז"ל נשלח אל תאי הגזים באושוויץ, והרבי ענה שזה יהיה דבר נכון לקרוא לילד על שמו.

"היום, כשאני מתבונן בדבריו הנדירים של הרבי הריי"צ, במבט לאחור, אני חושב שאולי היה אמור לקרות לו משהו מוקדם יותר והברכה האריכה את חייו".

כשהיה הילד בן שלוש, עברה המשפחה לגור בעיר ווינלאנד שבמדינת ניו ג'רסי ולוי הצעיר למד בבית הספר היהודי המקומי "ווינלאנד ג'ואיש סקול".

בשנת תשכ"א, עם מלאות לו 12 שנה, החליטו הוריו לשולחו לישיבה. הוא החל ללמוד בישיבת "תומכי תמימים" בברוקלין, ששכנה באותם ימים ברחוב בדפורד בכביש שמחבר את שכונת קראון הייטס עם ויליאמסבורג. ביום היה לומד בישיבה ובלילות לן אצל דודתו שגרה ברובע קווינס.

כאן ספג תורה וחסידות מפי ראשי הישיבה והמשפיעים והחל להתבשם מהשהייה במחיצת הרבי מליובאוויטש.

יחס מיוחד מהרבי

"מאז שהיה ילד, ראיתי שהרבי מעניק לו יחס מיוחד", מספר אביו, "זכינו להיות בהרבה 'יחידויות' אצל הרבי, וכשלוי היה קטן, הרבי היה מושיב אותו על ברכיו הקדושות. בכל ההתוועדויות שנכח בהן עד גיל בר מצווה, הרבי היה קורא לו לעלות למעלה, לעבר שולחנו, מסמן לו עם היד ונותן לו 'מזונות'.

"בימים שגרתי בניו־ג'רסי, הנסיעה מביתי ל־770 [= בית הכנסת של הרבי בבניין מספר 770 בשדרה המזרחית של ברוקלין] להשתתף בהתוועדויות של הרבי, הייתה נמשכת כשלוש וחצי שעות. הייתה לי אז משאית ונהגתי לקחת את לוי אתי.

"ביום המיועד לאחת ההתוועדויות בימות החורף הייתה סופת שלגים עזה, כך שלא יכולתי לנסוע במשאית אלא בתחבורה ציבורית. בנוסף לכך, לוי היה מצונן. הילד נשאר אפוא בבית. במהלך ההתוועדות, הרבי אמר לי "לחיים" וסימן לי בידיו הקדושות: איפה הילד? הקפתי את האולם, ניגשתי לרבי ואמרתי: "כשעזבתי את הבית היה ללוי חום גבוה, ובחוץ היה מזג אוויר סוער, עד כדי כך שלקחתי אוטובוס לפילדלפיה, ומשם רכבת לניו־יורק ומשם הגעתי ל־770 ברכבת התחתית". תגובתו של הרבי היתה: "אויב אזוי, האט ער א וודאי געדארפט קומען" [=אם כן, הוא בוודאי היה צריך לבוא]...

"לוי היה זוכה לקירובים מיוחדים מהרבי תמיד. פעם הגענו לחג והייתי נוהג לא לעזוב את 770 עד שהרבי הולך הביתה. חיכיתי לרבי על המדרכה מול 770 יחד עם לוי ואחיו יוסי. כשהרבי יצא, הצטופפנו בצד. לפתע הרבי ניגש ישר אלינו ומושיט יד ללוי. מיד חטפתי את ידו, בהתאם למקובל בליובאוויטש שלא להושיט יד לרבי, ואמרתי: "רבי, האט רחמנות אויף דעם קינד" [=רבי, רחמו על הילד]. והרבי ענה לי: "אה, פאר בר מצווה שאט נישט" [=לפני בר־מצווה זה לא מזיק]. ואז לוי הושיט את ידו לרבי. הרבי לקח את היד, ותפס אותה בחיבה ואמר בחיוך: "איך הער אז דו לערנסט גוט!" [=אני שומע שאתה לומד טוב] והרבי בירך אותו ואת אחיו".

ביום ה' באייר תשכ"ב, זכה להיכנס ל'יחידות' אצל הרבי לקראת כניסתו לגיל מצוות בעוד מספר ימים ביום ח' באייר, וכבר אז היה מאורע מיוחד שהעיד על התעניינות בלתי רגילה מצד הרבי בחינוכו והדרכתו וייעודו לקראת שליחותו בעתיד.

נועד לגדולות

במהלך היחידות אמר לו הרבי לפנות אל הרב יוסף מנחם מענדל טננבוים ז"ל, המנהל החינוכי של כיתות הישיבה אליהן

השתייך, ולבקש שיעלה אותו לכתה יותר גבוהה. והרבי בירכו שהמעבר יהיה בהצלחה.

חלפה שנה אחת וביחידות הבאה, לקראת יום ההולדת של גיל 14, הפתיע הרבי שוב עם תכנית להמשך לימודיו של הנער. הרבי שאל אותו האם יסכים לעבור ללמוד בישיבה במונטריאול והנער מיהר לענות בחיוב. הרבי הוסיף שהנהלת הישיבה כאן, כלומר בברוקלין, תודיע להנהלת הישיבה במונטריאול על בואו בעוד מספר ימים.

חלפו כמה ימים והנה הרבי רואה אותו בבית המדרש. מיד הורה הרבי למזכירו הרב חדקוב ע"ה לשאול את מנהל הישיבה הרב טננבוים מדוע הבחור עדיין כאן. הרב חדקוב קרא לרב טננבוים למשרדו ובו במקום צלצל הרב טננבוים להנהלת הישיבה במונטריאול והמעבר סוכם. כל המעורבות הזו של הרבי הייתה צעד חריג ומפתיע, ורק לימים הובן שהרבי הועיד אותו לגדולות.

מספר אביו: "באותם ימים נכנסתי ל'יחידות' ובסיומה הרבי אמר לי: "אין בין נתפעל פון זיין קבלת־עול" [=אני מתפעל מהקבלת־עול שלו]. זאת, ממשיך הרבי ומספר לי, כיוון שכאשר הוריתי לו לנסוע לקנדה, ושאלתי אותו "וואן ביסטו גרייט?" [=מתי אתה מוכן?], לוי ענה בפשטות: "איצטער" [=עכשיו]".

ועוד סיפור מתקופת הישיבה: בדרך כלל היה נהוג לשלוח לרבי דו"ח מהישיבה על תוצאות המבחנים. כשהיה הרב לוי בחור במתיבתא, הרבי ראה באחד הדו"חות שקיבל במבחן מסוים קצת פחות מ'עשר', הציון הגבוה ביותר. תוך זמן קצר קיבל לוי זימון מהרב חדקוב, מזכירו של הרבי, שאמר שהרבי ביקש ממנו לברר מה קרה שביסטריצקי לא קיבל 'עשר'. "כמובן שקיבלתי על עצמי מיד שבכל המבחנים מאז ואילך לא אקבל פחות מ'עשר'"..., סיפר לימים הרב.

בשקידה ובהתמדה

במונטריאול שקד לוי על תלמודו בשקידה ובהתמדה מופלאה כעשר שנים. כאן הוא רכש ידיעה מקיפה ומעמיקה בש"ס ופוסקים והיה לחביבם ואהובם של ראשי הישיבה, ובמיוחד של הגאון רבי אייזיק שוויי זצ"ל בנגלה, המשפיע הגאון המקובל רבי מנחם זאב גרינגלס שליט"א והמשפיע הגה"ח רבי יצחק מאיר גוראריה שליט"א בחסידות, והגאון הגדול רבי פנחס הירשפורנג זצ"ל והגאון רבי יצחק הענדל שליט"א בהלכה. הגר"פ הירשפורנג הסמיך אותו להוראה ולדיינות ול'סמיכה' הצטרפו בהתלהבות גם רבותיו הרב שוויי והרב הנדל.

מידי ליל שישי היה לוי הצעיר לומד עם בחורים מישיבה ליטאית סמוכה עד עלות השחר. פעם שאל אביו את אחד המלמדים, הרב קארפ, על מצב לימודו של לוי, והוא ענה: "בכל פעם שאני מבקר ב'זאל' [=היכל הלימודים] בשעה אחת או שתיים לפנות בוקר, הוא עדיין נמצא, לומד ושוקד". מישהו אחר סיפר לאביו שפעם נכנס לאולם הלימוד וראה את לוי הצעיר יושב ולומד. כשחזר, אחרי כמה שעות, מצא אותו באותה תנוחה בדיוק.

"הוא מעולם לא היה זקוק למשהו", מספרת אמו מרת איטא, "פעמים רבות ניסינו לתת לו כסף והוא לא לקח. כשהיה בחור היינו צריכים להתחנן אליו לקחת חמש דולר בשביל תיקון נעליו והוא לא רצה. עד יומו האחרון הוא לא ביקש כלום. לאשתו וילדיו הוא היה דואג לטוב ביותר, אך הוא עצמו לא היה צריך כלום.

"משחר ילדותו היה רציני ואחראי ומעולם לא בזבז זמן. בגיל 17 קיבל 'סמיכה' מהרב הירשפרונג, אך לא רצה שאנשים ידעו. הוא התיר לנו לספר על כך רק להורים של בעלי. ואני כתבתי גם להורי: איזו זכות, נכדכם קיבל סמיכה מהרב הירשפרונג. ואז אמי כתבה לו מכתב איחולים. בתגובה, הוא התלונן על שהפרנו את הסיכום...

"במעט הזמן הפנוי שהיה לו בימים שלא היו לימודים סדירים בישיבה, היה עוזר לנו בעבודתנו. בחודש ניסן – בחנות המיוחדת לצורכי פסח, ובחודש תשרי – במכירת לולבים ואתרוגים. גם בתחילת לימודיו בישיבה במונטריאול, הוא ביקש לבוא לעזור לנו, כיוון שידע כמה קשה לנו. הוא פנה אל המנהל, הרב פייגעלשטוק, בבקשה לנסוע לקראת החג לניו־יורק, אך המנהל אמר לו: "אתה צריך לשבת וללמוד". לוי ענה: "אני לא יכול לשבת וללמוד במנוחה כשאני יודע שהוריי עובדים קשה. ואז הוחלט לכתוב לרבי. התשובה של הרבי הייתה: תרשו לו לנסוע, בתנאי שהנסיעה לא תפריע להתמדה שלו. הוא אמנם הגיע, אבל בכל רגע פנוי התמיד. למרות שבימי ערב פסח אין לימודים בישיבות, בכל רגע אפשרי הוא היה מניח את הראש בין הקרטונים ועוסק בגמרא עם תוספות. כך זה נמשך עד ערב החג ממש ומשנכנס החג הוא התמיד ללא הפסק, גם בחול המועד".

במשך כשנתיים (תשל"א־ב) השתתף בכל דיוני בית־הדין של מונטריאול בראשות הרב הירשפרונג, ששימש גם כגאב"ד העיר. בתקופה זו רכש התמחות ו'שימוש' מעשי בענייני גיטין וקידושין, שחיטה ובדיקה וגם דיני תורה בענייני ממונות. בד בבד שימש תקופה מסוימת אצל הגאון החסיד רבי זלמן שמעון דבורקין זצ"ל רב בית־המדרש של הרבי 'ליובאוויטש שבליובאוויטש' ושכונת קראון הייטס. זאת, על־פי הוראה מפורשת של הרבי לרב דבורקין לאפשר לרב ביסטריצקי לעשות אצלו 'שימוש' על־מנת להשלים את ידיעותיו ולרכוש ניסיון בהוראת הלכה, כדי שבבוא היום יוכל לשמש ברבנות.

גילויי חיבה נדירים

בי"ד בסיון תשל"ג נשא הרב לוי לאשה את רעייתו הרבנית תבדלח"ט [=תבדל לחיים טובים] מרת אסתר שולמית בת הגה"ח [=הגאון החסיד] הרב חיים מנחם טייכטל (בן הגה"ק המפורסם

רבי ישכר שלמה זצ"ל [=זכר צדיק לברכה] הי"ד בעל שו"ת משנת שכיר) וזוגתו הרבנית חיה פייגל שיחיו, מוותיקי ונכבדי חסידי חב"ד בעיה"ק ירושלים ת"ו.

החתונה התקיימה בארץ־הקודש וגם בהזדמנות זו היו גילויי חיבה וקירוב נדירים ומיוחדים מצידו של הרבי. למכתב הברכה הוסיף הרבי, בכתב יד קודשו, לפני שם החתן, את התואר "הרב".

פרט למכתב הברכה מהרבי, כרגיל, זכו החתן והכלה לברכות מיוחדות מאת הרבנית ששלחה לחתונה מברק ברכה.

לקראת נסיעתם לארץ לחתונה, ביקרו הורי הרב לוי אצל הרבנית לקבל את ברכתה ובאותו מעמד נתנה להם צעיף שאביה, אדמו"ר הריי"צ נ"ע, לבש באחת השנים לברכת שהחיינו בתקיעת שופר ביום ב' של ראש השנה. "אני נותנת את הצעיף על מנת לכסות בו את הכלה בחופה", אמרה. הרבנית לא הסתפקה בכך והוסיפה ונתנה, בהסכמת הרבי, גם בד קודש שבו היה אדמו"ר הצמח־צדק מליובאוויטש נ"ע עוטף את השופרות בראש השנה. והרבנית אף התבטאה "דאס איז ביי מיר זייער טייער" [=זה מאוד יקר אצלי]. כשהרבי אישר לתת את הבד, אמר הרבי לרבנית: היות והבד לא יצא אף פעם מבית הרבי, צריכים לבדוק אצל לייבל [=אביו של הרב לוי], מסתמא, שבע ברכות בשבת תתקיימנה בירושלים, ואומרים שבירושלים יש כמה עירובים. אם לייבל מקבל על עצמו שהבד לא ייצא מרשותו חוץ מהחופה, אפילו בשבת, הוא יוכל לקחתו... בבגד זה התעטף הרב לוי בחופתו.

ב"יחידות' לפני החתונה, הרב לוי קיבל הוראה מיוחדת מהרבי להתנהג בחתונה במנהגים שאביו של הרבי, הגאון המקובל רבי לוי־יצחק שניאורסאהן נ"ע, הורה לרבי לנהוג בהם ביום חתונתו, ושזו "אינה הוראה לרבים".

---

* התמחות מעשית אצל רב מורה-הוראה במתן תשובות לשאלות הלכתיות.

לאחר נישואיו התגורר תקופה קצרה בירושלים, כשהוא ממשיך את השקידה וההתמדה שאפיינו אותו בימי בחרותו, ולאחר מכן המשיך בכולל לאברכים למדנים בנצרת עילית. כעבור תקופה נוספת, ביקש להיות במחיצת הרבי וחזר לניו־יורק.

הרב לוי למד בכולל שעל־ידי מזכירות הרבי בקראון־הייטס. תקופת הלימודים בכולל זה מוגבלת בדרך כלל לשנתיים. אלא שבמקרה הזה, לאחר שנתיים של לימודים, הורה הרבי לראשי הכולל לאפשר לרב לוי ללמוד בכולל שנה נוספת וכן לא להגבילו בחומר הלימוד, משום שהוא אמור להיות רב בישראל ולשם כך עליו להשתלם בלימודים נוספים. גם כאשר עשה 'שימוש*' בהוראה אצל הגאון החסיד הרב זלמן שמעון דבורקין זצ"ל, ראב"ד [=ראש אב בית דין] קראון הייטס, היה זה בהוראת הרבי. בתחילה, כאשר פנה אל הרב דבורקין וביקש לעשות אצלו 'שימוש', הרב דחה אותו ואמר שאין צורך בכך. לוי כתב על־כך לרבי, ואז הרב חודקוב פנה לרב דבורקין בשם הרבי והורה לו לאפשר ללוי לעשות אצלו 'שימוש'.

שליחות לצפת

בחורף תשל"ו הודיע הרבי לציבור על השליחות של קבוצת אברכים לארץ הקודש והודיע שהמוכנים להתנדב לכך, ימסרו את שמותיהם באמצעות המזכירות. הרב ביסטריצקי הזדרז להירשם ומספרים שהיה הראשון שהרבי סימן את שמו בין הנבחרים לשליחות. בי"א בשבט תשל"ו יצא הרב בשליחות הרבי לעיר צפת יחד עם עוד 22 שלוחים.

עוד בטרם נתמנה רשמית לרב קריית חב"ד ומאוחר יותר לרב העיר, היה הרב דמות בולטת ומיוחדת בקרב קבוצת השלוחים, שכל אחד מהם וכולם כאחד, אברכים מופלגים בתורה ובחסידות ונאמנים ומסורים בכל ליבם ונפשם לרבי. לצד השליח הראשי הגה"ח הרב אריה לייב קפלן ע"ה, נטל הרב חלק פעיל ומרכזי

במפעלי הפצת והרבצת התורה של השלוחים בצפת ופעולותיהם הברוכות.

הרב ביסטריצקי תפס חלק מרכזי מאד בביסוס וקיום השליחות של קבוצת השלוחים של הרבי לארץ־הקודש, תופעה שהחלה מיד עם בואו. בתחילה בהרבצת תורה בקרב השלוחים, בהמשך בפעילותו בעיר כולו ולאחר מכן בתפקידיו הרבניים כרב קריית חב"ד ולימים רב העיר.

מקומו המרכזי בין השלוחים בא לידי ביטוי בין השאר בכינוסים השנתיים של השלוחים לארץ־הקודש המתקיימים בכ"ף מנחם אב, יום ההילולא של רבי לוי יצחק נ"ע אביו של הרבי מליובאוויטש, או בימים הסמוכים לו.

לא בכדי נבחר הרב ע"ה לקרוא וללמוד עם הציבור את איגרת הקודש שהרבי שיגר מדי שנה לכינוסים אלה.

רב פעלים

באחת השנים הראשונות לבוא השלוחים לצפת ארגן הרב שחסידי חב"ד המתגוררים בצפת יעלו לציון של אחי הרבי מליובאוויטש, ר' ישראל אריה לייב ע"ה הקבור בצפת, ביום ה'יארצייט' [=יום השנה] שלו י"ג אייר. לאחר מכן נמסר לרבי הדיווח הבא ע"י המזכיר: "הרב לוי שי' ביסטריצקי צפת ביקש למסור שהיום י"ג אייר רוב אנ"ש [=אנשי שלומינו] שי' מצפת ביקרו בבית החיים ואמרו תהלים ונתנו צדקה לרגלי היארצייט".

על "ביקש למסור" הוסיף הרבי: "ות"ח ת"ח" [= ותשואות חן], ובסיום הדו"ח כתב הרבי: "ויה"ר [=ויהי רצון] שיתקבלו כל התפילות בתוככי תפילות כל בנ"י [=בני ישראל] שי' ותעשנה הכל".

הרבי ממנה רב

בשנת תשל"ח התחיל הרב לעסוק בנושא הכשרות בעיר הקודש צפת, העלה את רמת ההשגחה לגובה הראוי ובתי עסק רבים הפכו לכשרים.

בתשל"ט, בעודו ממשיך בלימודיו בכולל, הציע לו רב אחת הערים, לבוא לכהן כמורה הוראה בעירו. הרב ביסטריצקי ענה כי מכיוון שהרבי שלח אותו לצפת, הוא מצידו לא יכתוב על כך לרבי. מאידך, אם אותו רב רוצה לכתוב בעצמו, לא ימנע בעדו. הלה אכן כתב ובעקבות זאת אירע עוד דבר חריג מצד הרבי, בדומה למעורבות הישירה בחינוכו ולימודו והייעוד שלו לרבנות בעבר. בערב ראש חודש אלול טלפן מזכירו של הרבי הרב חדקוב ע"ה אל הגה"ח הרב אריה לייב קפלן ע"ה, השליח הראשי ומייסד קריית חב"ד בצפת, ואמר לו: "הגיעה לכאן שמועה שמציעים לרב ביסטריצקי רבנות, אך כיוון שהרבי שלח אותו לצפת, רצון קודשו הוא שהרב ביסטריצקי יהיה דווקא בצפת מקום שליחותו. הרבי נוסע היום ל'אוהל' [= מקום מנוחתו של הרבי הריי"צ נ"ע]", המשיך הרב חדקוב, "והרבי מבקש שעד שיחזור מהאוהל כבר יקבל דיווח שהרב ביסטריצקי אכן נתמנה לרבה של קריית חב"ד בצפת". וכך כמובן היה.

בשנתיים הראשונות לשליחות, הרבי לא אפשר לשלוחים לבוא לניו־יורק. כאשר בשלב מסוים כתב האבא הרב יהודה־לייב לרבי שברצונו שבנו הרב לוי יבוא לניו־יורק כדי לעזור לו בנושא מסוים. ענה הרבי: "אין תלוי בי כ"א בהשו"ע[=כי אם בהשולחן־ערוך]: האומנם הנ"ל מתיר יציאה מאה"ק [=מארץ־הקודש] לחו"ל?! נוסף על הביטול תורה וכו'. ומכל יו"ח [=יוצאי חלציהם] וידידיהם וקרוביהם שי' לא מצא אף אחד שיתעסק בהנ"ל, כ"א המיוחד שהוא הרב דכל המשפחה שי' וכו'!!"...

עם דאגה לכלל ולפרט, עם אוזן קשבת לכל מצוקה ועם הדרכה ראויה של תורה וחסידות תוך התקשרות והתבטלות אל הרבי,

נכנס הרב לתפקידו כרבה של קריית חב"ד ההולכת ומתבססת. בעוד השליח הרב אריה לייב קפלן, בנה והקים את הקריה ואת מוסדותיה, הרב ביסטריצקי סיפק את דמות הרב וההדרכה התורנית הלכתית ונדבך אחר נדבך הלכה והוקמה קריה מפוארת.

מתקופה לתקופה ומשנה לשנה יותר ויותר חוגים גם בצפת עצמה וגם מחוצה לה הכירו בגדולתו, ראו שלפניהם דמות של גדול בתורה, חסיד נאמן לרבו הרבי, תקיף ונחוש מצד אחד ונעים הליכות ונוח לבריות מצד שני ומעמדו קיבל משנה חשיבות. אחד הביטויים לכך היה כאשר כשנה לאחר מינויו כרב קריית חב"ד, הרבנים הראשיים לצפת הפקידו בידו את מחלקות העירובין והמקוואות. הרב מצידו קיבל את התפקיד במסירות אופיינית והנהיג מיד שיפורים משמעותיים לתוספת הידור ולרווחת התושבים.

סודה של מצבה

בשנת תשל"ט, זמן קצר לאחר שנתמנה על ידי הרבי לרב קריית חב"ד בצפת, בקשו שניים מזקני חסידי חב"ד בישראל להיפגש עמו בצפת באומרם שדבר סודי להם אליו.

בפגישה סיפרו שהם שומרים סוד בליבם שנים רבות וכיום, כאשר נתמנה רב חב"די בצפת, הם רוצים לגלות לו את הסוד. והוא, שהרה"ח [=הרב החסיד] הרב מנחם מענדל בן אדמו"ר מהר"ש [=מורנו הרב שמואל] מליובאוויטש נ"ע, טמון בבית העלמין הישן בצפת. הם הזהירו את הרב שעל פי הוראת הרבי חייבים לשמור על כך בסוד. הם ירדו יחד עם הרב לבית העלמין, הצביעו על המקום ואז סיפרו את פרשת הדברים.

הרב מנחם מענדל גר בסוף ימיו בצרפת. שם נפטר ונקבר. חוקי המדינה בצרפת, קובעים שכל קבר צפוי להיחרש כעבור עשרים שנה. על כן הורה הרבי להוציא את גופו ולהעלותו לארה"ק, לבית

העלמין הישן בצפת. מאחר שבתו הייתה עשויה להתנגד להעברה, הדבר התבצע בסודיות וחשאיות מוחלטת. לכן, המצבה בצרפת נותרה במקומה ובצפת לא הוקמה מצבה, אלא רק רשמו את שמו בסמוך לקרקע הקבר והרואה את המקום היה חושב שיש כאן מדרכה.

הסיפור הטריד את הרב והוא כתב על כך לרבי עם פירוט הדברים ששמע מזקני החסידים הנזכרים. הרב שאל: א) האם כעת לאחר שהחששות שהיו בעבר לא קיימים, יש להקים מצבה? ב) אם כן, איזה תואר לכתוב על המצבה?

המענה של הרבי נתקבל באותו יום: על השאלה האם להשאיר ללא מצבה ענה הרבי: "ה"ז [=הרי זה] היפך פס"ד השו"ע [=פסק דין השולחן־ערוך]" והורה להקים מצבה בהקדם. על התואר ענה: "ככתוב בהקריאה והקדושה (?) ובשיחת כ"ק מו"ח [=כבוד קדושת מורי וחמי] אדמו"ר". הרב ועוד מחבריו השלוחים חיפשו בכל גיליונות הקריאה והקדושה ולא מצאו מאומה על הרמ"מ, אך באחת השיחות של הרבי ריי"צ מצאו אזכור של הרמ"מ עם תואר.

במהירות הוקמה מצבה ולאחר שנבנתה שאל הרב את הרבי האם לעשות מעמד של הקמת מצבה כנהוג, או להימנע מכך כדי שלא יהיה פרסום. תשובת הרבי היתה שיש אכן לקיים מעמד כזה. לשם כך אסף הרב לוי כמה מחסידי חב"ד בצפת ועשו כנהוג. הם גם דאגו לצלם את המצבה החדשה וזמן מה אחר כך נסע הרב לרבי כשבאמתחתו הצילומים עם דו"ח מפורט.

בדו"ח ציין הרב שעלות המצבה תשולם ע"י אנ"ש בצפת. עוד באותו יום קרא לו מזכיר הרבי, הרב חדקוב, ואמר שהרבי הביע את רצונו לשלם על המצבה. זה היה בערב שבת והרבי ביקש להודיע על כך לפני שבת כדי שלא יאספו כסף מהאברכים בצפת. ביום ראשון קרא לו הרב חדקוב שנית והראה לו המחאה אישית של הרבי לפקודת המרכז־לעניני־חינוך. הוא הסביר שהרבי לא כתב את ההמחאה ישירות לרב ביסטריצקי ביודעו שבמקרה זה ישמור

את ההמחאה ולא יפדה אותה ולכן כתב על שם 'מרכז־לעניני־חינוך' והורה להחליף בכסף מזומן.

הרמ"מ נ"ע טמון ליד האדמו"ר מלייפציג זצ"ל, מאדמ"ורי בויאן. וכיון שהיה השדכן של ר' מרדכי ביסטריצקי, סבו של הרב, נהגו בני המשפחה לבקר בקברו. אגב, לאחר פטירתה של בת הרמ"מ, נטמנה גם היא בצפת.

מילים נבואיות ב'יחידות'

זמן לא רב לאחר מכן, בי"ד סיון תשל"ט (1979), הגיע הרב לחצר הרבי מליובאוויטש ונכנס עם בני משפחתו ל'יחידות'. הרבי שוחח עם הילדים מרדכי ושלמה ואחר־כך אמר לרב: "שה' יתברך יעזור שיהיה לכם נחת רוח מאלו הילדים וכל הילדים ומהחברים והחברות אשר בקריית חב"ד ובקהילה־קדושה שלך ושנשמע בשורות טובות"...

אחר־כך הוסיף הרבי את המילים המדהימות הבאות: "**והיות ואתה המרא דאתרא קדישא צפת, אף שזה לא באופן רשמי, אבל בדרכי שלום ובדרכי נועם בקרוב זה יהיה רשמי, מכל העיר צפת**"...

מקווה טהרה בלבנון

פעילות נוספת, מעניינת ומרתקת, הקשורה לשליחות בצפת, ניהל הרב בקיץ תשמ"ב. באותם ימים התנהל מבצע 'שלום הגליל'. בעקבותיו נוצרה אפשרות ליצור קשר ישיר עם קהילת יהודי לבנון והרב ביסטריצקי נחלץ מיד למשימה. הוא קם ונסע לעיר הלבנונית בחמדון, למרות הסכנה שבדבר, כי המלחמה עדיין לא נסתיימה, ובנה שם מקווה טהרה לתועלת משפחה יהודית אחת ויחידה.

הדבר גרם לרבי נחת־רוח מרובה ובעקבות הדו"ח על הבניה ביקש הרבי לשלם עבור כל ההוצאות.

המעשה התחיל כאשר ר' ברוך מרזל שי', שירת באותם ימים כחייל בלבנון. יום אחד נכנס לחנות מכשירי חשמל כדי לקנות מצלמה.

כשנכנס פנימה, הבחין בעל החנות בר' ברוך שהוא יהודי, וקרא: "שמע ישראל...". האיש סגר את הדלתות וכאשר נותרו לבדם בחנות, לחש באוזנו של ברוך מרזל שהוא יהודי. שאל אותו מרזל: אם כן, מדוע אינך עולה לארץ ישראל? השיב לו בעל החנות, שיש לו סבא וסבתא שגרים בלבנון והוא לא יכול להשאיר אותם לבד.

בהמשך התגלגלה השיחה על החיים היהודיים בעיירה בחמדון, ובמהלכה דובר על המצב המוזנח של בית הכנסת המרכזי של בחמדון, לאחר שארגון הטרור ה'פתח' הפך את בית הכנסת לבסיס שלו וזרע במקום הרס וחורבן. "ואולם", אמר היהודי, "עיקר הבעיה שלנו היא העובדה שמקווה הטהרה היחיד בעיר יצא מכלל שימוש עקב ההפצצות הקשות". בקול חנוק מבכי ביקש היהודי: "תעשה משהו כדי שיהיה לנו מקווה טהרה".

ברוך מרזל בעצמו לא יכול היה למלאות את משאלתו של אותו יהודי, אך ימים ספורים לאחר מכן, במהלך נסיעה בטנק הצבאי, פגש 'טנק' מסוג אחר שהופיע בכיכר המרכזית של העיירה בחמדון. היה זה 'טנק מצוות' של "ניידות חב"ד". הוא סימן לחב"דניקים לעצור, וגולל באוזניהם את סיפור הפגישה עם היהודי והתחינה שלו לחזור ולבנות את מקווה הטהרה בעיר. ה'טנקיסיטים' הגיעו עם טנק המבצעים לעיירה בחמדון, כדי להדפיס בעיר את ספר 'התניא' ועם שובם לצפת, ביום שישי ערב שבת קודש, סיפרו מיד לרב לוי ביסטריצקי את הבקשה הייחודית של היהודי מבחמדון והציעו לו להצטרף אליהם ביום ראשון בבוקר לבחמדון ולפעול למען בניין המקווה. למען האמת, הרב ביסטריצקי שהיה אז עולה

חדש מארה"ב חשש מעט לנסוע ללבנון, אך מכיוון שהייתה זו שליחות־קודש, הוא קם ונסע.

הרב הגיע למקום, בחן היטב את מצבו של המקווה ההרוס ורשם לעצמו אלו תיקונים נחוץ לבצע כדי שהמקווה יוכל לחזור ולפעול ולמלא את ייעודו. לאחר מכן שבו הרב ומלוויו לצפת והחלו לתכנן את המועד ואת דרכי הפעולה לביצוע התיקון. מאחר שלא היה קשר טלפוני מישראל ללבנון, טלפן הרב ביסטריצקי לאמו שגרה באותם ימים בארצות הברית וביקש ממנה לטלפן לערבי מסוים בבירות, איתו נוצר קשר על־ידי היהודי מבחמדון, ולהזמין אצלו בהקדם 200 בלוקים של קרח, כדי למלא באמצעותם את אוצר המים של המקווה. כך אכן היה, היא התקשרה והזמינה את הקרח ובהתאם לכך נקבע כי ביום ראשון הבא תתבצע העבודה בשטח.

כאשר המשלחת מצפת בראשות הרב ביסטריצקי הגיעה ביום ראשון בבוקר, המתין להם במקום המיועד הערבי המדובר, אלא שהוא הביא אתו רק שני בלוקים בודדים של קרח. לשאלתו של הרב ביסטריצקי מדוע הביא רק שניים, הרי הזמינו אצלו מאתיים. השיב הערבי: התקשרה אלי אישה וביקשה 200 בלוקים של קרח. זו כמות עצומה ולא רגילה, חשבתי שכנראה היא טועה ולכן הבאתי רק שניים. לאחר שהרב ביסטריצקי הסביר לאיש שאכן יש צורך ב־200 בלוקים של קרח, הלך הלה והביא את הכמות הנדרשת. כשחזר אותו ערבי עם כל הכמות הנחוצה, הכניסו הרב ביסטריצקי ואנשיו את הקרח כהלכה לתוך בור המקווה, שבינתיים עבר שיפוץ כדת וכדין לפי ההנחיות המפורטות של הרב.

שבוע לאחר מכן, חזר הרב ביסטריצקי לבדוק מבחינה הלכתית אם הכל כשורה ועם שובו לצפת דיווח על כך לרבי. הרבי היה שבע רצון מהדו"ח ובתוך הדברים שאל האם יש חימום במקווה. הרב ביסטריצקי מיהר, אפוא, וארגן שחשמלאי מקומי יבוא מיד למקווה ויקבע במקום מערכת חימום ראויה לשמה.

באותה הזדמנות שאל הרבי גם בכמה מסתכמת העלות של שיפוץ המקווה ושלח את הכסף...

זמן קצר לאחר מכן, שלח הרב ביסטריצקי תמונות מהכשרת המקווה, הרבי עיין בהם והחזיר אותם לרב ביסטריצקי. (המכתב וחלק מהתמונות בצרור הצילומים שבסוף הפרק).

צלילים יהודיים בבחמדון

מסכת הקשרים של הרב עם יהודי לבנון המשיכה והתפתחה בתחומים שונים. לפנינו סיפור 'מופת' מופלא על פרשה זו (מתוך הספר "רבות מופתי" מאת ארי סמית בהוצאת ספריית השבועון "כפר חב"ד", עמ' 183 וכאן בשינויי ניסוח קלים):

משפחת לוזיה, המתגוררת היום במרכז הארץ, היו בשנות השמונים תושבי העיר בחמדון, חלק מהקהילה היהודית בלבנון ונצר כמעט אחרון לה. מאז, המושג 'יהודי לבנון' הנו בגדר היסטוריה ואיננו עוד.

בבעלותו של אלי, ראש המשפחה, היה בית חרושת גדול בו עבדו עשרות רבות של פועלים שמצאו בו את פרנסתם ברווח, כך שלמרות הקשיים שצצו מפעם לפעם, לא היה קל לקבל החלטה לעזוב הכל מאחור ולהגר לישראל. עליזה הינה אישה חכמה שניחנה בשנינות יהודית מקורית, כזו הנקנית עם ניסיון חיים עשיר כשלה, חכמה יהודית הבאה בחבילה אחת עם ייסורי ונפתולי הגלות. וכך היא מספרת:

"הסיפור שלנו מתחיל בקיץ 1982 (תשמ"ב), כאשר כוחות צה"ל נכנסו ללבנון והגיעו לעירנו בחמדון. באחד הבקרים הופיעו לפתע חיילים ישראלים בפתח ביתנו. היה נראה כי הם קופאים על מקומם ומתקשים להאמין למראה עיניהם.

התברר כי באותה שעה צעדו החיילים בסיור שיגרתי ברחובות העיר, כאשר לפתע הגיעו לאוזניהם צלילי ניגון יהודי רווי געגועים. היו אלו צלילים שבקעו מן הפסנתר שבננו, ציון, ניגן בו. באותם רגעים עמדתי במטבח ועסקתי בהכנת תבשיל וגם אני התרפקתי בהנאה על הצלילים הערבים. בננו היה אז נער צעיר לימים שטרם מלאו לו שלש עשרה שנים, אך למרות זאת ניגן כאמן גדול.

"החיילים הוזמנו כמובן להיכנס פנימה, כיבדנו אותם בארוחת צהריים חמה, כמו בבית, ומכאן ואילך הם הפכו להיות בני בית אצלנו.

"במהלך היכרותנו, הציעו החיילים לערוך את מסיבת בר המצווה של ציון בירושלים עיר הקודש. למרות חוסר ההיגיון שבדבר, עם הזמן, הצעתם שנזרקה לכתחילה כהלצה בלבד, הלכה וקרמה עור וגידים. הדבר היה כרוך ברישיונות ובאישורים בלתי שגרתיים, אך החיילים לא הרפו ועשו כל אשר ביכולתם כדי לקדם את הרעיון.

החב"דניקים מגיעים

"בינתיים הספיקו גם חסידי חב"ד לחוות את ההלם הנעים שחוו החיילים בפתח ביתנו. חסידי חב"ד, כידוע, אינם בוחלים באף מאמץ כדי להביא אור ותקווה לכל יהודי בכל מקום שהוא. עתה, כאשר התברר כי קיימת אפשרות להגיע סוף סוף גם אל יהודי לבנון, עטו החב"דניקים על ה'מציאה' כמוצאי שלל רב, ובלי לבזבז זמן מיותר פתחו מיד בחיפוש מדוקדק אחר כל יהודי בכל ערי לבנון וכך הגיעו גם לבחמדון. מישהו כנראה לחש באוזנם שמתגוררת שם משפחה יהודית אחת... בדרך לא דרך איתרו החב"דניקים את הבית. גם הם כקודמיהם, היו נראים כתקועים במסמרות לפתח ביתנו. השעה הייתה שעת בוקר מוקדמת והמראה שנגלה בפניהם היה מראה יהודי עטור טלית ותפילין המתפלל מתוך סידור בפינת הבית. היה זה אלי, בעלי, שהיה

בעיצומה של תפילת שחרית. כאשר נכנסו אחר כבוד פנימה, שוב נדהמו לגלות על השולחן את הספר 'שיחות לנוער' במהדורתו הצרפתית (שיצא לאור בהוצאה חב"דית). ספר זה ועוד רבים אחרים דאגו אנשי חב"ד בצרפת לשגר אלינו בדרכים שונות ומגוונות. החב"דניקים הנרגשים צילמו את אלי מתפלל והיה ברור כי זו להם פגישה ראשונה עם מחזה שכזה בלבנון. עד מהרה רכשנו ידידים חדשים. מצא מאד חן בעינינו שלמרות שהיו אלו אנשים חשובים הנושאים במשרות רמות ובראש המשלחת עמד הרב לוי ביסטריצקי ע"ה, שהיה רבה הראשי של העיר צפת ואז רבה של קריית חב"ד בעיר, הם התייחסו אלינו כאל ידידים משכבר הימים והתמסרו אלינו בכל ליבם ונפשם כאחים ממש.

"החב"דניקים התעניינו מאד לדעת בקשר למקווה ששמעו שהוא מקולקל, ובכלל מה חסר לנו בגשמיות או ברוחניות. אלי סיפר להם על המקווה שהתקלקל לפני מספר חודשים וכי חסרים לו האמצעים לתקנו וביקש את עזרתם בכך. הרב ביסטריצקי השיב כי עליהם להיוועץ עם הרבי בנידון. ואכן, הם קיבלו את ברכתו ועידודו של הרבי ולמחרת כבר עבדו במרץ על תיקון המקווה.

באחד הביקורים שלהם הם הדפיסו בעירנו את ספר התניא וכמובן נכחנו בהדפסה שהייתה מאד מרגשת; ספר יהודי־חסידי מודפס בבחמדון שבלבנון, הלא דבר הוא... בטרם עזיבתם את העיר הם נתנו לנו במתנה מספר רב של ספרים יהודיים ונפרדו מאיתנו בהתרגשות.

בר־מצווה בירושלים

"לקראת חודש תשרי (תשמ"ג), בהתקרב מועד בר המצווה של ציון, כל האישורים המיוחלים אכן הגיעו ומצאנו את עצמנו מתארגנים ברצינות לקראת ביקור ראשון בארץ הקודש והיינו נרגשים ביותר. אמנם, כל הנסיעה הייתה לצורך ביקור בלבד ולא היה בכוונתנו להגר לישראל כלל ועיקר, מכל מקום, נערכנו

להיעדרות בת מספר שבועות, משום שלקחנו בחשבון שאת חג הסוכות ושמחת תורה נחגוג בוודאי בארץ.

"הגיע היום המיוחל. ג'יפ של צה"ל ליווה אותנו אל שערי הגבול. כאשר הגענו אל הגבול נאלצנו להמתין מספר שעות. התברר שהאישורים שהיו בידינו אינם מספקים את המפקד שפיקד על הגבול. כמעט שחזרנו בייאוש חזרה אל ביתנו, אך ברגע האחרון הסתדרו הדברים בהתערבותו הישירה של ראש הממשלה דאז, מר מנחם בגין המנוח, וכך באנו לראשונה בשערי ישראל. נשקנו בהתרגשות לעפר ארץ הקודש ונסענו לירושלים, שם המתינו לנו משפחות החיילים שאירחו אותנו במהלך שהותנו בארץ.

"את חגיגת הבר מצווה חגגנו באולם שמחות שבכיכר הדווידקה בירושלים. לחגיגה הגיעו כל החב"דניקים ומשפחות החיילים שהיו עמנו בקשר בבחמדון.

בחגיגה שוב הפתיעו החב"דניקים, הם סיפרו כי בזמנו דיווחו לרבי על ביקורם בביתנו, הם צירפו לדו"ח את תמונתו של אלי עטור בתפילין ולדבריהם גילה הרבי התעניינות רבה בכל הקשור אלינו, ועתה בידם כרטיסי טיסה לניו־יורק עבור כל משפחתנו, כדי שנוכל לשהות בחצר הרבי בחג הסוכות. הכרטיסים מומנו על ידי המזכירות של הרבי וככל הנראה בהוראתו. היינו אפופי התרגשות גם בלאו הכי, כתוצאה מן הביקור בארץ וחגיגת הבר מצווה, ועתה כאשר בישרו לנו החב"דניקים על נסיעתנו הקרובה לרבי, שכה רבות שמענו עליו, שמחתנו הרקיעה שחקים.

"בפני החב"דניקים נערמו קשיים רבים כאשר ביקשו עבורנו אשרות כניסה לארצות הברית, שכן היינו אזרחים לבנונים לכל דבר, אך כצפוי הם התגברו בסופו של דבר על כל הקשיים, ובערב חג הסוכות נחתנו בשלום בניו־יורק, שם קיבלו את פנינו, יבדלח"ט [=יבדלו לחיים טובים], הוריו היקרים של הרב ביסטריצקי, שבמשך כל זמן ביקורנו בחצר הרבי, דאגו לכל מחסורנו בצורה יוצאת מן הכלל.

רגעים בלתי נשכחים

"אין מילים בפי לתאר את שעבר עלינו באותו חג נפלא. היינו נרעשים מכל מה שראינו והימים הללו לא ישכחו מזיכרוננו לעולם; האמת שצעקה מכל פיסת רצפה, האהבת ישראל שהקרינה מכל פינה, השמחה שפרצה מכל מקום, האמונה הספוגה באוויר של 770 ומעל הכול 'המנצח' על כל השילוב השמימי הזה, הרבי. כל כניסה שלו לתפילה בבית הכנסת, כל שיחה או עידוד שירה, מעוררת ומחדדת את החושים היהודיים שלעיתים ישנוניים משהו. כל אימת שהרבי חייך אלי (ולמי היה זמן למנות ולאמוד את מספר הפעמים הללו...) חשתי כיצד הוא מחזקני ומעמידני בקרן אורה. לאחר מכן התברר לי, כי כך חש גם אלי בעלי כל אימת שהרבי סימן בידו הקדושה לעברו לעידוד השירה. באחת מן ההזדמנויות אף ביקש הרבי בענוותנותו מאלי, שהינו כהן, שיכוון עליו כאשר הוא מברך את הקהל בנשיאת כפיים.

"למרות זאת, גולת הכותרת של ביקורנו המיוחד היו בוודאי אותם רגעים בהם עמדנו בצילו של הרבי, בדל"ת אמותיו, בעת ששוחחנו ונפגשנו עמו. 'רגעים' אמרתי, אך כיצד ניתן לכנות נצח בשם רגעים, הרי אלו הן משמעויות סותרות לחלוטין... אכן היו אלה 'רגעים' שנתנו לנו שנים ארוכות לאורך ימים ושנים נוספות וטובות, 'רגעים' שאנו חווים כמעט מדי יום מחדש.

"זה היה בצהרי יום הושענא רבא. הרבי עמד בפתח סוכתו בחצר 770 וחילק חתיכת עוגה, 'לעקח', לעוברים על פניו תוך כדי ברכת "לשנה טובה ומתוקה".

חלוקת ה'לעקח', הפעם, הייתה לכל האורחים שהגיעו בימי החג ולא הספיקו לקבלו בחלוקה הראשונה שהתקיימה בערב יום הכיפורים. לאט לאט צעדנו בתור דרוכים ונרגשים לקראת הפגישה פנים אל פנים. הרבי קיבל אותנו בחום ועוד בטרם הספיק לומר משהו, שלף אלי מן השקית שנשא, קנקן ליין וגביע וטס מכסף, שחרות עליהם: "מתנה לכבוד קדושת הרבי שליט"א, ממשפחת

אליהו לוזיה מבחמדון שבלבנון". בגביע זה היה ניתן להשתמש בשתי דרכים: מצד אחד היה גביע עם כלי קיבול של 'שיעור', בצד זה היה הכיתוב: "בורא פרי הגפן", וצידו השני של הגביע שימש ללגימת 'לחיים' ובכיתוב שמתחתיו נכתב: "שהכול נהיה בדברו". הרבי בחן ברצינות את הגביע על כל צדדיו ולאחר מכן הודה לנו על המתנה, נתן בידו של אלי חתיכת 'לעקח' נוספת ואמר: "עבור הקהילה היהודית בלבנון". מספר חודשים לאחר מכן סיפר לנו אחד החב"דניקים שהיה עמנו בקשר, כי באחת מההתוועדויות ירד הרבי מחדרו וגביע זה בידו ולגם ממנו 'לחיים'.

מבחן אמונה וברכה מפתיעה

"לאחר מכן הביט הרבי עלי ועל בעלי והחל להמטיר עלינו ברכות רבות. כאן עבר הרבי לשוחח עמנו בשפה הצרפתית. כנראה חש ברוח קודשו כי זו שפה שאני דוברת טוב יותר. אינני יכולה לתאר את הטוהר והנועם שחשתי באותם רגעים.

"לאחר שהרבי סיים לברכנו, ציין אלי כי אנו מתעתדים לחזור ללבנון מיד לאחר שמחת תורה. בעלי חפץ לבקש את ברכת הרבי, אך הרבי כמו קטע את דבריו, ואמר בנחרצות שאל לנו לחזור ללבנון. היינו נבוכים, שהרי השארנו בלבנון את כל רכושנו ולא נערכנו בשום דרך להגירה מוחלטת. אלי שאל אם יש מקום לחזור לבחמדון רק כדי לארגן משם בצורה מסודרת את העלייה ארצה, למכור את הבית ולסגור בצורה מסודרת את העסקים ובכך למנוע הפסדים מיותרים, אך תשובת הרבי הייתה שוב נחרצת, שאל לנו לשוב לבחמדון אפילו לזמן קצר.

מאידך, האציל עלינו הרבי מברכותיו הקדושות, "שתהיה עלייה טובה ובנקל".

"בשלב זה של הפגישה נחמץ לבנו בקרבנו. זה היה בעצם מבחן האמונה הראשון שנאלצנו להתמודד עמו כמקושרים אל הרבי.

קשה לי להסביר את הקושי העצום שבציות להוראה כזו. זה קושי שרק מי שנתנסה בו יוכל לתאר; לא לחזור לבית בו גידלת את כל ילדיך, למקום שבו נמצאים כל ידידיך ומכריך, שם נמצאים כל חפציך, ולהגר לארץ שבה אין לנו משפחה או מכרים. מעל הכול חשנו לפתע, בצדק, ערומים וחסרי כל, כאילו נמסרה לנו ברגע זה ידיעה על שריפת כל רכושנו, ל"ע [=לא עלינו]. זה היה ניסיון קשה. אך כבר בשעת הפגישה עם הרבי, למרות התחושה הקשה, ידעתי בליבי כי כך יהיה עלינו לנהוג.

"לאחר דברי הרבי הנחרצים הללו, סיפר אלי לרבי כי בשל המלחמות והמתחים הנלווים בלבנון, אני סובלת מסיוטים וכאבי ראש תכופים, ולאחר בדיקות מקיפות הורו הרופאים על כריתת הרחם, ל"ע, ועתה הוא מבקש את ברכת הרבי לניתוח. אך הרבי שוב הפתיע אותנו. הרבי אמר: "לא כדאי לעשות עכשיו ניתוח". ואז פנה אלי הרבי והוסיף בחיוך: "את הרי עוד תיפקדי!"...

הייתי בהלם וזיעה קרה התפשטה על גופי. הייתי כבר בגיל מתבגר ואת ילדי האחרון ילדתי שלוש עשרה שנה קודם לכן ולא חשבנו שהדבר אפשרי. אמנם תמיד רציתי ללדת פעם נוספת, רציתי מאוד עוד בת, אך זה היה מסוג הדברים שלעיתים אתה חולם עליהם, אך אינך משתף בהם אפילו את האנשים הקרובים אליך ביותר. באותה שעה הייתה בליבי תחושה חזקה כי בשורה זו של הרבי הייתה בבחינת "נחמו נחמו" שהגיעה לאחר הגזירה של אי־שיבתנו ללבנון שהייתה קשה לעיכול. חשתי כי הרבי ברחמיו המרובים כאילו מנסה להקל עלינו, ולנתב את מחשבותינו לאפיק של ציפייה והכנה לקראת חדשות מרנינות.

"הרבי הציל את חיינו"

"מספר ימים לאחר מכן חזרנו ארצה והתחלנו לארגן את חיינו מחדש. תודה לה' הסתדרנו בדירה ובפרנסה והזן ומפרנס לכל דאג ודואג גם לנו מדי יום. כשבוע לאחר הגיענו ארצה, הגיעה אלינו

הידיעה המרה כי המחבלים השתלטו על עירנו בחמדון ושחטו וטבחו את כל הנוצרים שהתגוררו בעיירה. עיירה שלמה נטבחה פשוטו כמשמעו. כל ידידינו ומכרינו נשחטו כברווזים. זה היה שלושה ימים לאחר היום שבו היינו אמורים לחזור ללבנון, כך שאילו שהינו באותם שעות בבחמדון, כפי שהיינו אמורים לעשות בתכניתנו המקורית, אין כל ספק שגורלנו היה ח"ו וח"ו [=חס וחלילה וחס ושלום] כגורל כל אנשי העיירה... הרבי פשוט הציל את חיינו...

"עד היום חולפת בליבי תחושה לא־נוחה כאשר אני מהרהרת ברגעים שעמדתי בדל"ת אמותיו של הרבי, מתקשה לעכל את הוראתו הנחרצת לבל נחזור ללבנון, והרבי כמו אבא טוב מברך ומברך כמו מפייסני בדברים. יש בהחלט משהו מביך בידיעה שבעצם באותם רגעים עסק הרבי בהצלת חיי וחיי משפחתי מידיהם המגואלות בדם של הרוצחים השפלים בלבנון.

"אך בכך עדיין לא תמו נפלאותיו של הרבי עמנו. חלפו חודשיים נוספים ולאחר ביקור שגרתי אצל הרופא, המליץ הרופא על בדיקה שהובילה למסקנה המרעישה והחשובה ביותר בחיי, כי אכן לפני מספר שבועות נפקדתי... היינו כחולמים... הרופאים ניסו להעמיד אותנו על הסכנות הכרוכות בלידה בגיל מתקדם כשלי, וניסו לשכנע אותי להפסיק את ההיריון, חלילה. אך כל דבריהם נפלו על אוזניים אטומות. מצוידת בהבטחתו וברכתו הקדושה של הרבי עמדתי כסלע איתן ללא מורא ופחד כנגד כל ההפחדות, ואכן הבלתי־יאומן אירע ושמונה חודשים לאחר מכן (כעשרה חודשים לאחר הביקור אצל הרבי ביום הושענא רבא), נולדה בתנו היקרה וקראנו את שמה רות לאורך ימים ושנים טובות, שנים של אושר, שמחה ונחת שמדי יום מהווים עבורנו תזכורת חיה מהרבי".

קשר מיוחד לרמב"ם

בחג הפסח תשד"מ יסד הרבי מליובאוויטש את תקנת הלימוד היומי ברמב"ם. הרב, כחסיד עם חוש חסידי, אסף מיד מניין מבין חבריו השלוחים והתחילו יחדיו את הלימוד ליד ציון הרמב"ם בעיה"ק טבריה. בהמשך יזם הרב גם סיומים של הלכות וספרים ליד ציון הרמב"ם, נוהג שהפך למסורת של סיומים ברוב עם על ציון הרמב"ם בסיום כל מחזור ומחזור.

אף יוזמה זו זכתה להתייחסות ישירה של עידוד מהרבי. הרב היה אצל הרבי בהתוועדות שבת־קודש פרשת במדבר, מברכים החודש סיון, אותה שנה, תשד"מ. הרבי התייחס לנוכחותו ואמר על הרב ביסטריצקי: "יש לו אהבת ישראל והביא לכאן משקה מהסיום על קבר הרמב"ם".

"סיום הרמב"ם הוא דוגמא לדביקותו של הרב ביסטריצקי בהוראותיו של הרבי", אומר הרה"ג הרב יצחק־יהודה יוסלבסקי שליט"א, מזכיר בית־דין רבני חב"ד בארץ־הקודש ורבה של שכונת "נחלת־הר־חב"ד" בקריית מלאכי, "מידי שנה הקפיד להשתתף ולערוך את סיום המחזור השנתי על קברו של הרמב"ם בטבריה. הוא הרגיש מחויבות להשתתף, ובפרט אחרי שהוא שמע שזה התקבל טוב אצל הרבי".

גם כאשר, בהוראת הרבי, נערך מידי שנה סיום הרמב"ם במצרים, הארץ שהרמב"ם חי ופעל בה כידוע, הרבי הורה שהרב ביסטריצקי יהיה חבר במשלחת ונימק את ההוראה בשתי סיבות: א) בהיותו המרא דאתרא ליד ציון הרמב"ם. ב) כיון שעשה את הסיומים על ציון הרמב"ם יש לו קשר מיוחד לרמב"ם. ואכן, הרב ביסטריצקי נמנה בקביעות על המשלחות שנסעו למצרים ותמיד קידש שם שמים בהופעותיו ובנאומיו הן בעברית והן באנגלית.

אחד מחברי המשלחת היה הרה"ג הרב שמעון אליטוב שליט"א, רב יישובי מטה בנימין. "בחגיגות סיום הרמב"ם שהיינו עורכים", הוא מספר, "היו משתתפים שגרירים שונים, שרים מצריים, קציני

משטרה וכמובן נציגי ישראל. הרב ביסטריצקי ע"ה היה מדבר באנגלית מתוך סערה פנימית חסידית, והיה משפיע בכך על השומעים שאף פעם לא התעייפו לשמוע אותו.

"בעניין זה אפשר גם להתפעל מדביקותו וביטולו לרבי. אף פעם הוא לא פספס את הנסיעה, גם כשהיה מאוד עסוק. פעם שאלתיו, למה לדעתו השליחות הזו מורכבת ממשלחת רחבה ורצינית כל־כך, עם כזו חבורה של רבנים וראשי ישיבות נכבדים? וענה לי: ממתי חסיד פועל בגלל הבנתו?... בסך הכול, אפשר לומר שהיה הרוח החיה במבצע של סיום הרמב"ם במצרים".

רבה של צפת

בשנת תשמ"ז, התכנסו רבני אזור הצפון והחליטו למנות את הרב ביסטריצקי לעמוד בראש 'ועדת שמיטה מיוחדת', שתספק את כל הפירות והירקות הדרושים לשומרי שביעית באזור.

בכ"ז בטבת תשמ"ט נלב"ע [=נסתלק לבית עולמו] רב העיר צפת, הרה"ג רבי שמחה קפלן ע"ה. כעבור זמן מה נפתחה מערכת בחירות, כאשר לכולם ברור שמדובר במשרה רבת חשיבות, כי צפת לא נמדדת רק במספר תושביה, אלא יש לה מעמד מיוחד כעיר הקודש, עירם של הבית יוסף והאריז"ל ושאר גדולי ישראל שחיו ופעלו בה. מה גם שבשנים האחרונות מספר תושביה גדל והוקמו בה קריות חרדיות.

בתוך כך, הרב הגביר את פעילותו ברבנות העיר ויחד עם עמיתו יבדלח"ט הרה"ג הרב שמואל אליהו שליט"א הקים מערכת כשרות מפוארת שעד מהרה הפכה למודל לחיקוי. 'ועדת צדוק' שבדקה את תפקוד המועצות הדתיות המליצה במסקנותיה לאמץ את מבנה מערכת הכשרות של צפת וציינה לשבח את עבודתו של הרב, שהנהיג פיקוח יומי ושבועי ממוחשב על ספקי המזון ועל עובדי מחלקת הכשרות.

רבים וטובים ראו בו, אפוא, מועמד טבעי לכהונת רב העיר, ובראשם הראשון־לציון הגאון רבי עובדיה יוסף שליט"א שהביע את תמיכתו האיתנה ברב ביסטריצקי. אישי ציבור שונים שביקרו באותה תקופה אצל הרבי מליובאוויטש, שמעו גם ממנו מפורשות שעליהם לעשות הכול להצלחת הרב. בסיום הליך הבחירות שמסיבות שונות נמשך כארבע שנים, נבחר הרב לכהונה הרמה. ביום כ"ג באב תשנ"ג החל לכהן פאר כרב הראשי לצפת והגליל העליון ומילותיו הנבואיות של הרבי מליובאוויטש מלפני 14 שנים התגשמו (ראה עמוד 43). מעמד ההכתרה נערך ברוב פאר והדר בכ"א בכסלו תשנ"ד.

פרק שלישי

רבה של צפת

כהונת פאר

כבר אמרו כותבי דברי הימים של עם ישראל, כי פעמים רבות יישובים קטנים, אולי אפילו נידחים, זכו לשם ולתהילת עולם, רק בגלל העובדה שמן השמים זיכו אותם ברבנים גדולי עולם, מצוקי ארץ, שגדולתם חבקה ערים וארצות. עיירות קטנטנות במזרח אירופה, למשל, קנו לעצמן שם ותהילה ללא כל יחס לגודלן ולקהילה היהודית הקטנה שישבה בהן, רק בגלל ענקי תורה שכיהנו בהן פאר כרבנים וראשי ישיבות או צדיקים ואדמו"רים שאיוו לשבת בהן. כך גם כפרים קטנים בערי האטלס במרוקו והוא הדין לגבי מקומות אחרים בארבע קצות הארץ.

מיוחדת מבין אלה היא עיר הקודש צפת. היא דומה לערים אחרות, מבחינה זו שתהילתה עולה בהרבה על גודלה בפועל. היו וישנן ערים גדולות ממנה פי כמה וכמה וקהילות יהודיות מרובות אוכלוסין ממנה כהנה וכהנה. שלא קיבלו אפילו שמץ מתהילתה.

עירו של מרן ה'בית יוסף' מחבר השולחן ערוך שכל בית ישראל נשען עליו בפסיקת הלכה ושל מורנו האריז"ל, אבי המקובלים בעלי הסוד, יש לה חשיבות יתירה, אדירה בעוצמתה, ללא כל יחס למספר תושביה ולשטחה. כידוע, קדושה איננה מושג שנמדד בכמות כזו או אחרת.

במקביל, עיר הקודש צפת אכן זכתה לאורך השנים שיכהנו בה פאר רבנים גדולי עולם, ממשיכי דרכו של מרא דארעא דישראל ה'בית יוסף' (ולא כאן המקום להאריך ולסקור את תולדותיה המפוארים של העיר ואת תולדות חכמיה ורבניה).

כך או כך, התואר 'רבה של צפת' יש בו כדי להעביר רטט בלבו של כל מי שמכיר, ולו מעט, את תולדותיה של עיר הקודש, שאפילו מי שאינם שומרי מצוות, לעת־עתה, רואים בה מקום 'מיסטי' ראוי ומוכשר לרוחניות.

וכך עלה ברצונו של קורא הדורות מראש שהחל משנת תשנ"ג יהא תואר נעלה ונשגב זה, "רבה של צפת", תוארו של הגאון החסיד רבי לוי ביסטריצקי ע"ה, שהיה הלב של עיר הקודש צפת והלב של כל תושביה, קטן כגדול.

צפת כולה שמחה

את מעמד בחירת הרב ביסטריצקי לרב העיר צפת, זוכר היטב הסופר והעיתונאי אהרון גרנות. "אומנם גם אחרים התמודדו על התפקיד, אבל כולם ידעו בסתר ליבם שרבנות העיר צפת מגיעה בדין לרב לוי ביסטריצקי. מעמד הכתרתו היה קידוש ה' אדיר. כאשר לריקודים שהתקיימו בבניין ה'סראיה' שבצפת הגיע גם המתמודד השני הגאון הרב בניהו ברונר שליט"א.

"אחרי שהרב שמואל אליהו נאם, לקח הרב ברונר את המיקרופון ואמר: "נכון שהתמודדתי מול הרב ביסטריצקי, אבל הקב"ה רצה אחרת ועכשיו כולנו מתייצבים תחת הנהגתו של הרב הנבחר ונשמעים להוראותיו, הוא רב העיר". ובאומרו זאת חזרו כולם לרקוד, כי לא הרב לוי ביסטריצקי לבדו זכה במינוי, אלא צפת כולה זכתה וצפת כולה שמחה".

סופה הטוב של דרך חתחתים

וכך תיאר את בחירת הרב והטלטלות שקדמו לה, שבועון "כפר חב"ד"־שבועונם של אנשי כפר חב"ד:

הגאון רבי לוי ביסטריצקי, משלוחי כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש לארץ הקודש ורב קריית חב"ד בצפת, נבחר לרבה הראשי של צפת. תוצאות הבחירות עוררו שמחה רבה בקרב כל גדולי הרבנים בארץ ומיד עם פרסום תוצאות הבחירות, זרמו לביתו של הרב ביסטריצקי מאות טלפונים ומברקי ברכה מגדולי התורה בארץ ובחו"ל, ומידידים רבים, בהם עסקנים ואישי ציבור.

בשיחה קצרה עם "כפר חב"ד" מיד לאחר היוודע תוצאות הבחירות, הדגיש הרב ביסטריצקי שברכתו של כ"ק אדמו"ר ליוותה וחיזקה אותו בדרך התחתים שעבר בחודשים האחרונים, עד היבחרו כרבה של צפת.

לאחר שהודה לרבים שעזרו לו להיבחר לתפקידו, רמז הרב ביסטריצקי על תכניותיו לעתיד: "אני מתכונן בעזרת ה' לאחד את כל הציבור החרדי והדתי בעיר ולקרב אותם זה לזה ואלה לאלה. בכוונתי לפעול יחד עם כל רבני צפת ובראשם הרב הראשי הרב שמואל אליהו לפיתוח מוגבר של נושא הכשרות. יש היום בציבור הצפתי דרישה חד משמעית שכל החנויות בעיר תהיינה כשרות למהדרין ובכוונתי למלא דרישה זו.

"נושא נוסף שאשקיע בו הרבה הוא חינוך הילדים. ובנוסף לכל אלה, שנת השמיטה מתקרבת, ואני ואנשי הרבנות המקומית נעשה כל מאמץ כדי שכל תושבי העיר ייהנו מירקות ופירות ללא חשש שביעית".

הודעה על עריכת בחירות לרב ראשי אשכנזי לצפת פורסמה ברשומות הממשלה ע"י שר הדתות דאז פרופ' אבנר חי שאקי לפני כשנתיים וחצי, ומאז טולטלה בלי הרף בין מניעות ועיכובים, בג"ץ ראשון ובג"ץ שני, ולא יצאה אל הפועל. גורמים פוליטיים־

מפלגתיים שונים בחשו בקדירה ושלפו כל תירוץ אפשרי, ובלבד שהבחירות תידחינה. הרבה מאבקים התנהלו בנושא זה מאחורי הקלעים, וספר שלם יכול להיכתב על כך. דבר אחד היה משותף לכל הגורמים המעורבים בנושא – הכול ידעו שהמאבק מתנהל בעצם על בחירתו או אי בחירתו של הרב לוי ביסטריצקי. לא אחת נשמעה טענה, שאילו נערכו בצפת בחירות אישיות, מועמדם המועדף של רוב תושבי צפת היה הרב לוי ביסטריצקי.

תושבים אלה לא הניחו לעניין לרדת מסדר היום. הם פנו לגורמים שונים בדרישה חוזרת ונשנית לערוך סוף סוף את הבחירות, ובשבועות האחרונים חלה התזוזה המיוחלת. מועד הבחירות נקבע סופית ליום שלישי, כ״ג מנחם אב אחר הצהריים.

שלושה רבנים הגישו את מועמדותם לכהונה הרמה: הרב ביסטריצקי, הרב קפלן והרב ברונר. גדולי התורה והחסידות ובראשם הראשל״צ הגאון רבי עובדיה יוסף שליט״א והראשל״צ הגאון רבי מרדכי אליהו שליט״א, הביעו בגלוי את תמיכתם ברב ביסטריצקי. לאחר שניסיון של הרגע האחרון מצד גוף מסוים לדחות את הבחירות עלה בתוהו, הבחירות התקיימו במועדן.

לגוף הבוחר נבחרו 45 חברים. שניים מהם נמנעו, 22 נתנו את קולם לרב ביסטריצקי; 16 נתנו את קולם למועמד השני הרב קפלן, ו־14 לרב ברונר. כאמור, תוצאות הבחירות עוררו שמחה רבה ולביתו של הרב זרמו המוני מבקרים שהשתתפו עם תושבי קריית חב״ד בצפת באמירת ״לחיים״ והבעת איחולים לרב הנבחר.

רגעים מרגשים

וכך תיאר השבועון את מעמד ההכתרה המרשים:

במעמד מרשים ומפואר, הוכתר הרב לוי ביסטריצקי לרבה הראשי של עיר הקודש צפת.

עבודתו ההתנדבותית, המסורה והעיקבית של הרב ביסטריצקי נתנה לבסוף את פרייה, ובבחירות האחרונות נכבדי ונבחרי הציבור בחרו בו לרבה של העיר. לאמתו של דבר, הבחירה הרשמית רק אישרה עובדה שהכול הודו בה כבר קודם לכן, שרוב רובו של הציבור בצפת רואה ברב ביסטריצקי את רבו ורוצה בבחירתו הרשמית. לכן לא היה פלא בכך, שביום הכתרתו של הרב לבשה העיר חג וכבר בשעות המוקדמות הגיעו אורחי העיר מכל השכבות ונציגים מכל העדות ומכל החוגים, לתפוס מקום באולם הגדול והמרווח כדי שלא להיעדר מהאירוע.

בין האורחים הרבים בלטו בנוכחותם רבני ערים ויישובים מכל אזור הצפון, שבאו לבטא את הערכתם ותודתם לרב המוכתר, שסייע להם בשנים האחרונות בתחומי רבנות שונים ועמד לימינם בהרבה מאבקים ושעות־מבחן.

לא חסכו מאמץ להגיע גם הרבנים הראשיים, הרבנים הגאונים הרב ישראל מאיר לאו שליט״א והרב אליהו בקשי דורון שליט״א, שבאו למעמד המיוחד הזה בטיסה מיוחדת. בנאומים שנשאו בעת ההכתרה לא חסכו הרבנים מלים, כשתיארו את הזכות שנופלת בחלקם של תושבי צפת, כשהם מקבלים רב בעל שיעור קומה תורתי ורוחני, גאון בהלכה ובדין, שמצטיין גם ביוזמות חדשניות במעשה הרבנות עצמו.

כצפוי, הרגע המרגש ביותר היה רגע ההכתרה עצמו. הרגישו בכך גם הרבנים הראשיים עצמם, כשחתמו ברתת ובהדרת הכבוד על מגילת ההכתרה ומסרוה לרב ביסטריצקי, לקול מחיאות כפיים סוערות של הקהל. כמנהג צפת, עזרו הרבנים הראשיים לרב המוכתר ללבוש טלית חדשה של מצווה כדי שיוכל לברך ברכת שהחיינו על הטלית והמעמד.

לאחר דברי ברכה ותודה מפי ראש העיר החדש מר משה חניא, הוזמן הרב ביסטריצקי לשאת את דברו. הרב גילה בדבריו את היחס והעידוד המיוחד שזכה וזוכה להם מהרבי, שנתנו לו את

הכוח להמשיך בעשייה הברוכה ולעמוד בשנים הארוכות של עינוי הדין, "עד שזכיתי למלאות את השליחות שהוטלה עלי על ידי המשלח – הרבי".

לאחר הסעודה הסביר הגאון רבי יצחק־דוד גרוסמן שליט"א, רבה של מגדל העמק וחבר מועצת הרבנות הראשית שהגיע במיוחד לאירוע, שמעמד זה הוא המשכה של הצלחת רבנו הזקן* בחג הגאולה י"ט בכסלו: "גם אז היו מתנגדים להפצת תורת הבעל־שם־טוב, וזכתה תורת החסידות לצאת מן המיצר למרחב על ידי רבנו הזקן וכך גם בימינו. וכאשר זוכים שהרבי שהוא הוא ממלא מקומו של הבעש"ט ורבנו הזקן, ממנה שלוחו לכהן כרב בעיר הקודש צפת, הרי ברור שהבעל־שם־טוב וכל ממלאי מקומו לדורותיהם נמצאים כאן כעת ושמחים איתנו על ששלוחם ותלמידם יפיץ את אורם בצפת ובגליל, ובודאי שתקוים מיד הבטחת המשיח לכשיפוצו מעיינותיך חוצה – קאתי מר".

כאן בירכו את הרב ביסטריצקי רבני הקהילות החסידיות של ויז'ניץ, ולאחר שהציבור שמע דברים גם מפי הרב בניהו ברונר שליט"א, הקשיבו כולם לדברי הרב אריה לייב קפלן שקשר את כינויו של יוסף הצדיק "צפנת פענח" לעיר המקובלים שפענחו את צפונות התורה. בפרשת ויהי מקץ מסופר אודותיו שברגע ששם קץ לחושך של חכמת מצרים התגלתה חכמה דקדושה שהיא חכמת הסוד בצפת, "ולכן "מצרים" עם "קץ" בגימטרייה צפת. "לרב המוכתר", הוסיף הרב קפלן, "יש תבונה לנהל עדתו בדרכי שלום ובדרכי נועם, מחמת יראתו הקודמת לחכמתו', שליחותו של הרבי, וזאת בהתאם לנאמר בפרשתנו: "אחרי הודיע אותך אלוקים כל זאת אין חכם ונבון ממך".

* רבי שניאור זלמן מליאדי, מייסד חסידות חב"ד, יצא ביום זה בשנת תקנ"ט ממאסרו במבצר הפטרבורגי לאחר שנכלא על ידי שלטונות רוסיה הצארית בעוון תמיכה ביהודי ארץ ישראל, שהיתה אז תחת השלטון הטורקי.

בזה אחר זה השמיעו דברים עוד נואמים ועוד מברכים, ואופייני הדבר לרב ביסטריצקי שכל הדוברים הדגישו שוב ושוב שהמנצח העיקרי הוא ציבור תושבי צפת, אשר זכו לקבל לרב איש מורם מעם, בעל מידות תרומיות, מעש וחסד, ולא חסכו תודתם לרבנו, שחזה ברוח קדשו את הצורך למלא בצפת את החלל, וייעד אחד מבחירי תלמידיו לתפקיד האחראי.

רב העיר ולב העיר

בשעה שנתמנה לתפקיד הנעלה, כבר היה הרב מעורה היטב היטב בכל הנעשה בעיר, הכיר מקרוב את חכמיה ואת יושביה וידע היטב את מבנה הרבנות ומוסדות התורה שבה ובמיוחד מחלקת הכשרות שכבר עמד בראשה כמה שנים.

ועם זאת, מובן שהמינוי החדש הציב בפניו שורה של אתגרים חדשים והעניק לו הזדמנות לנצל עוד יותר את תורתו, מרצו, תבונתו וכישרונותיו הברוכים למען הציבור במגוון רחב של תחומים. מגוון רחב, אמרנו, כי אכן, צפת היא עיר מגוונת. על אף שאין אוכלוסיה מרובים כל כך, יש בה ותיקים ועולים, אשכנזים וספרדים, חסידים מחצרות שונות וגם מי שאינם חסידים וגם מי שעדיין אינם שומרי תורה. ולכולם היה הרב ע"ה אוזן קשבת, מורה הוראה ומרביץ תורה והכול ידעו שבפנותם אליו, אם בלשכתו, אם בביתו ואם באמצעות הטלפון, יקבלו לא רק הלכה ברורה, אלא גם מילת עידוד ועצה טובה ובעת הצורך גם סיוע של גמילות חסדים.

למרבה הצער והכאב, הרב ביסטריצקי לא האריך ימים על ממלכתו ותשע שנים בלבד לאחר שמן שמיא זכו לו להיות "רבה של צפת" נתבקש לישיבה של מעלה.

ועם זאת מעשיו ופעלו, שמו וזכרו נישאים לתהילה בפי כל תושבי עיר הקודש צפת והתואר "הלב של צפת" איננו רק מליצה לפי ראשי התיבות של שמו ושל שם משפחתו, כי אכן הרב הגאון,

השליח רב הפעלים הרב לוי ביסטריצקי, היה גם רב העיר וגם לב העיר, על משקל דברי הרמב"ם הידועים כי מלך ישראל הוא גם לב העם.

גדול ובקיא בתורה

בראש ובראשונה, כתר הרבנות של עיר הקודש צפת הלם אותו בגלל גדולתו בתורה, רב רבנן, בקי נפלא בספרות ההלכה בדורותיה, שבעמל ובשקידה בלתי מצויים צבר ידע רחב ומקיף מאד באורח חיים כביורה דעה ובאבן העזר כבחושן משפט. לאחר מכן שימש מורי הוראה ידועי שם, מזקני הרבנים בדור הקודם וצבר גם ניסיון רב בכל תחומי ההוראה. כך זכה לאהדה והערצה של גדולי ישראל, פוסקי הלכה ידועי שם מכל העדות והחוגים. שוחטים, בודקים ומשגיחים בתחום הבשר והעופות, התפעמו הן נוכח ידענותו המופלגת והן לנוכח ניסיונו הרב בפרטי התהליכים של השחיטה והבדיקות, עד לאריזת הבשר שנמלח והודח ויצא לשיווק עם חותמת הכשרות שלו, שכידוע הייתה מקובלת על כל העדות והחוגים. בעלי־בתים שחרו לפתחו יום יום ושעה שעה בשאלותיהם בכל סימני שולחן ערוך חיים ובכלל זה הלכות שבת החמורות, הנזקקים למענה ולפתרון בענייני הבית היהודי שבשולחן ערוך יורה דעה ואבן העזר מצאו אצלו מענה ברור והדרכה נכונה, וכל הדבר הקשה בחושן משפט, אם דין־תורה ואם בוררות נפתר על ידו בדעת ובתבונה לשביעות רצונם של המתדיינים. כל זאת, כמובן, בנוסף לנושאים שעליהם היה מופקד מטעם הרבנות והמועצה הדתית, הן עד שנתמנה כרב ראשי והן לאחר מכן, כמו כשרות, עירובין, מקוואות, קידושין ונישואין וכל שאר תחומי עבודת הקודש של רב, מרא דאתרא, הנתונים תחת אחריותו גם מבלי שיבוא להישאל.

פוסק שלא חת מאדם

"הרב ביסטריצקי היה מגדולי הרבנים בעולם", אומר עליו הראשון־לציון והרב הראשי לישראל לשעבר, הגאון רבי מרדכי אליהו שליט"א, שהכירו מקרוב. "הוא היה למדן ופוסק בעל שיעור־קומה, בקי בש"ס ופוסקים, ראשונים ואחרונים והיו לו הידע וההבנה בכל התחומים, דבר מיוחד גם בין הרבנים, החל מהלכות שבת, הלכות בדיקת סכין וכל הקשור לכך, וכלה בחושן משפט בכל הפרטים של בין אדם לחברו.

"בנוסף לכך, בענייני הלכה לא חת משום אדם, דבר שבא לידי ביטוי באופן מיוחד בכשרות שנתן, שעמד על כך שהכשרות תהיה למהדרין מן המהדרין, ולא חשש להעיר, וידע גם איך לעשות את זה. ישנו פתגם: "יש ארבעה חלקים לשולחן ערוך הכתוב וחלק חמישי שאינו כתוב". הרב ביסטריצקי התמצא היטב גם בחלק החמישי, מתי לומר ואיך לומר. מתאים לומר עליו את הביטוי שכל זך ונקי.

"פעם בדק הרב את הסכין של אחד השוחטים שהיה נחשב לאדם מכובד, ואמר לו הרב שהסכין לא חד וחלק, ואילו השוחט אמר שלדעתו אפשר להקל. ואז, הרב ביסטריצקי אמר לו ללא משוא פנים: אם כן, אתה לא ראוי לשחוט. הוא היה חכם ונבון ובעל נפש עדינה, אבל בהלכות היה נוהג בתקיפות ללא מורא.

"גם בענייני רשות, עמד בתוקף, היה סיפור כשכיהן כבר כרב העיר, שהיו אחים עשירים שהעלו את קבר אביהם מחו"ל לצפת, והם רצו לבנות לכבוד אביהם אוהל על הקבר ולחצו על הרב ביסטריצקי שיתן את הסכמתו. הוא התייעץ איתי בנושא ואמרתי שזו פגיעה בקברי האר"י והבית יוסף שמעל קבריהם אין אוהל ואם מתעקשים שיעשו רק מחיצות. והוא אכן עמד על כך בכל תוקף (על אף שבדרך כלל בעל המאה הוא בעל הדעה), באומרו שהוא המרא דאתרא ואוסר".

הרב עובדיה פסק: הרב ביסטריצקי צודק

והרב אליהו ביטון שליט"א, רבו של היישוב ביריה השכן, מוסיף: "הרב היה אוהב תורה ומכבד תורה באמת. בכל הזדמנות היה מציין לשבח את האמונה הפשוטה והטהורה ואמונת הצדיקים, אמונת החכמים, של בני עדות המזרח. כל כך היה מתפעל ממנה ובגללה היה אוהב להיות במחיצתם. כמעט מדי שנה היינו נפגשים בהילולא של רבי יעקב אבוחצירא זצ"ל, בבית הכנסת שעל שמו בצפת ובהזדמנויות אלה היה הרב משבח את האמונה הגדולה שיש ליהודי מרוקו, ושאר עדות המזרח.

"הרב עשה הכול, ממש הכול, כדי להתרחק מהמחלוקת. ומעשה שהיה זמן קצר לפני פטירתו שהתעניין אצלי האם השתתפתי בכנס מסוים, כשהוא מעיר בדרך אגב שהוא עצמו נמנע מלהשתתף, מחשש שבאותן נסיבות רב פלוני עלול להיפגע ולכן נקט בשיטת שב ואל תעשה עדיף...

"רבים ומגוונים הם הנושאים בהם זכיתי לקשר עמו ואחד מהם הוא נושא שבו, כדרכה של תורה, דעותינו היו חלוקות. היה זה בשאלת חפירת קברים והשארתם פתוחים לצורך קבורה מאוחר יותר. הרב ע"ה דן בזה בקונטרס מיוחד שהוציא לאור בשנת תשד"מ בשם "ארעא דרבנן דגליל" ודעתו, דעת תורה, היא לאסור. לעומתו כתבתי על כך בספרי "אדרת אליהו" (יצא לאור בשנת תשמ"ו) ודעתי נוטה להתיר לכרות קברים שיהיו מוכנים עבור העתיד, רק שרצוי לכסותם במכסה כלשהו.

"והנה בהסכמתו לספרי "אדרת אליהו", דחה הגאון רבי עובדיה יוסף שליט"א את דבריי והסכים עם הרב ביסטריצקי!"...

הרב שידע את הסוד

את שליחותו הקדושה עשה הרב בנאמנות ובמסירות בלתי רגילה. בשעות שנקבעו לו בלשכתו הקפיד להתייצב בדיוק בזמן

ולעסוק בכל דבר ודבר, קטן וגדול, במלוא המסירות והאחריות. מעבר לכך, תמיד היה זמין לצורכי הציבור. תמיד נענה לכל קריאה בטלפון, תמיד קיבל כל אדם בסבר פנים יפות ובסבלנות אין קץ ועד שעות הלילה המאוחרות ביותר אוזניו היו כרויות ודלתו הייתה פתוחה להשיב לשואלים דבר ה' זו הלכה.

כיליד ארה"ב שבילדותו ונעוריו התחנך באמריקה וקנדה, היה ידוע ומוכר היטב גם בחו"ל. שמו הטוב וגם שליטתו הטובה באנגלית עשו אותו כתובת לשאלות ובקשת עצה והדרכה מרחבי העולם, במיוחד מציבור שלוחי הרבי מליובאוויטש הפזורים בארבע כנפות תבל. כמי שהכיר היטב את המנטליות של יהודי אמריקה, סייע להם בעצה נכונה ובהדרכה ראויה, איך מצד אחד לא לוותר על קוצו של יו"ד בענייני הלכה ומנהג ומצד שני להקל בפרט כזה או אחר, כשמדובר במי שעושים את צעדיהם הראשונים ביהדות של תורה ומצוות.

"הרב ר' לוי זצ"ל ידע את הסוד של קשיות עורף", אומר הגאון רבי ישראל־מאיר לאו שליט"א, הרב הראשי לתל־אביב יפו והרב הראשי לישראל לשעבר, "לא חלילה לשלילה – "ומלתם את עורלת לבבכם ואת עורפכם לא תקשו עוד", אלא לחיוב – "ילך נא ה' בקרבנו כי עם קשה עורף הוא" כפשוטו. לעמוד על העקרונות. לעמוד על הערכים. לעמוד על האמת. להתעקש על שלנו. לא להתכופף. לא להישבר. לא להיכנע. בבחינת "ומרדכי לא יכרע ולא ישתחווה".

"לפני שנים, כשבאתי לברך את הרב לוי זצ"ל בהכתרה שלו כרב ראשי לצפת, הזכרתי את האמרה הבאה של הרב מלובלין. אחרי סיפור חטא העגל, מבקש משה רבנו מהקב"ה "הראני נא את כבודך". והקב"ה אומר לו: "הנה מקום אתי וניצבת על הצור, והיה בעבור כבודי ושמתיך בנקרת הצור, וראית את אחורי ופני לא יראהו" וכו'.

"שואל הרב מלובלין זצ"ל: הזו תשובה לשאלה "הראני נא את כבודך"? אלא מאי, הקב"ה אומר למשה רבנו כך: מנהיג אמיתי יודע לעשות את ההבחנה. "הנה מקום אתי", כאשר הסוגיה שעומדת על הפרק נוגעת אליי, לכבוד שמים - "וניצבת על הצור", תעמוד איתן כמו צור חלמיש. אל תתכופף. "הנה מקום אתי", כשזה נוגע לכשרות, לשבת, לטהרת המשפחה, לחינוך, ליראת שמים, לתפלה, לגמ"ח, "הנה מקום אתי וניצבת על הצור". ואילו "והיה בעבור כבודי" – כשהנושא כבר לא שייך לכבוד שמים אלא לעניין יותר אישי, עם פניות, נגיעות ואינטרסים אישיים, אזי "ושמתיך בנקרת הצור" – אל תהיה עקשן. תוותר, תתפשר. כבר לא מדובר פה על "איתי", אלא על "בעבור כבודי".

"זוהי התשובה לשאלה "הראני נא את כבודך". משה שואל: איך מנהיגים? איך מובילים? מה עושה רועה אמיתי? אומר לו הקב"ה: חוט השערה הזה בין "איתי" ל"בעבור כבודי", זה מה שאתה צריך לאמץ לך.

"כמי שהכיר את הרב לוי זצ"ל שנים, כמעט מיום שבו נשלח ע"י הרבי כשליח לצפת, עוד לפני שקיבל על עצמו את האחריות של מערכת הכשרות של צפת והגליל העליון, עם כל המורכבות של האזור, עם הקריטריונים שהוא קבע, עם המכשור שהוא היה ראשון להגות, והוא הרי היה מפלס דרך ונחשון בן עמינדב בתחום הזה. חלוץ אמיתי לדעת לרתום את כל המכשור המודרני ביותר, את הדרך ארץ של היום, למרכבה של תורה, מהיום הראשון שהכרתי אותו נדמה לי שהייתה לו התחושה הזו של הכישרון לדעת להבחין איפה לעמוד על שלך, איפה לוותר, איפה "וניצבת על הצור" ואיפה "ושמתיך בנקרת הצור", מה שייך ל"איתי" לכבוד שמים, ומה נדמה לפעמים שנאבקים לשם שמים, אבל מתכוונים למשהו אחר לגמרי, לנגיעות אישיות לחלוטין. לא כל אחד יודע לערוך את האבחנה הדקה הזו. לזה צריך אבחנה מיוחדת, ראייה נכונה, ולו הייתה הראייה הזו. הוא ידע איפה אין מוותרים, איפה צריך להיות "לא יכרע ולא ישתחווה" ואיפה צריך לוותר.

"כזה היה הרב ר' לוי ביסטריצקי זצ"ל. כשזה היה נוגע לענייניים של שמים כגון שבת, כשרות, לא היה מוותר בכהוא זה. "וניצבת על הצור". וכשהיה מדובר בעניינים שבין אדם לחברו היה כולו שופע חסד, היה כולו נתינה. בחמש וחצי בבוקר, כשהיה הולך לבדוק את כשרות המאפיות, והיה פוגש יהודי, היה אומר לו "בוקר טוב", ומאחל לו במאור פנים "שיהיה לך יום טוב", ואותו יהודי היה אומר לו "כבוד הרב, אתה היחיד שמתעניין בי ומאחל לי איחולים כאלו בשעה כזו". כזה היה".

שילוב של תקיפות וחסד

השילוב הזה בין תקיפות ונחישות מצד אחד ורוך ונועם מצד שני, של קשה כארז בעת הצורך ורך כקנה כאשר זה הדבר המתבקש, היה קו מאפיין ובולט באישיותו הסגולית הייחודית של הרב, שידע היטב איפה ומתי להשתמש בתוקף הרבני ואיפה ומתי להצניע אותו ולוותר. במקום שהיה צריך, השתמש בתקיפות. במקום שהיה יכול להיות מכשול הלכתי, הוא עמד עיקש. מעבר לכך, פעל ברוך ובנועם וברגישות לזולת.

אולי זה גם ההסבר לכך שלצד פעלו הרב כרב הראשי לעיר הקודש צפת, ובכלל זה אחריות נכבדה לכשרות בשורה של מפעלי מזון בכל האזור, הפעיל מערכת מאוד מסועפת של מעשי חסד למען הכלל ולמען הפרט, משל היה מנהל ארגון סיוע גדול, כשהכול משתאים גם מהמסירות ומההקרבה של זמנו היקר וגם מהדאגה והאכפתיות ותשומת הלב האישית לכל בעיה. וכל זאת, למרות שלפחות בצורה רשמית כל הפעילות הזו לא התחייבה מתוקף רבנותו ותפקידו.

הרב ליווה מקרוב, תוך מעורבות אישית מאד פעילה, את כל פעילות־החסד בקהילת חב"ד בצפת. גבאי הצדקה של "כולל חב"ד" מספרים איך שוב ושוב היה הרב פונה בבקשת עזרה לנזקק פלוני ולנצרך אלמוני ואיך שמח מאוד על כל יוזמה נוספת לטובת

הנצרכים. הרב יוסף־יצחק חיטריק שי', משלוחי הרבי מליובאוויטש לצפת ומנהל סמינר 'בית חנה' בעיר מספר: "בתוקף תפקידי כגבאי צדקה של "כולל חב"ד" בקהילת חב"ד בצפת, פנה אלי הרב פעמים אין־ספור בדבר צורך לעזור לפלוני ואלמוני. הוא ליווה ושמח מאוד על כל יוזמה חדשה של "כולל חב"ד" לטובת הנצרכים. שמעתי ממנו על הנזקקים שניסה לעזור להם, והרגשתי בכל פעם מחדש את הכאב שחש. בהרבה מקרים הוא פרץ בבכי בדברו על המצוקה של הנזקק.

"התפללנו תפילת שחרית באותו מניין שנים רבות, ולפעמים היינו מחליפים דברים לפני התפילה על הצרכים של אלו ואלו. היו מקרים שביקש, שנחליט לפני התפילה על צעדי הפעולה, על מנת שהקבלה "הריני מקבל עלי מצוות עשה של ואהבת לרעך כמוך", הנאמרת לפני התפילה, לא תהיה אמירה ללא כיסוי".

וכך גם מבצע ה"קמחא דפסחא" שהיה מארגן בשבועות שלפני חג הפסח. הוא עשה זאת במסירות־נפש ברמה שלא תיאמן. הוא עצמו אמר פעם: "כולם עסוקים בהכנות לחג בבית, אבל אני נמצא במשאית ומחלק את הירקות". הרב היה מטלפן בעצמו לרכזים המחלקים על מנת לוודא מי קיבל ומי לא קיבל. ואם למישהו היה חסר, היה ממהר לקנות, אפילו במחיר מלא, כדי שהחלוקה תתנהל בדיוק על־פי התכנית...

אבי החולים

התורה, אומרים חז"ל, תחילתה חסד (שנאמר "ויעש ה' לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם") וסופה חסד (שנאמר "ויקבר אותו בגיא"). איש התורה האמיתי הוא גם איש חסד וצדקה. אף הרב ביסטריצקי, שזכה לגדולה אמיתית בתורה ובחסידות, היה איש החסד במלוא מובן המושג. כך, לדוגמא, מידי שבוע בשבוע היה עורך ביקור חולים בכל המחלקות של בית הרפואה "זיו" בצפת. מתעכב ליד כל מיטה ומיטה, מאזין, מתעניין, מעניק מילה טובה

של עידוד ואיחולים לרפואה שלימה ובמידת הצורך רושם לעצמו כי חולה פלוני צריך עזרה בתחום כזה או אחר. גם כשהיה הוא עצמו היה מאושפז, אחרי ניסיון הפגיעה בו, כשהגיע יום שלישי, היום הקבוע לביקור חולים, ביקש להביא לו כסא גלגלים, כדי לא לפסוח על מנהגו לערוך ביקור חולים.

על חוט החסד המרתק הזה במסכת חייו של הרב העיד עם פטירתו הד"ר קלן שפירא, סגן מנהל בית־הרפואה "זיו" בצפת:

"לרב ביסטריצקי היה מנהג קבוע. אחת לשבוע, מדי יום שלישי, היה מבקר את החולים בכל המחלקות, מברך אותם ומעודד ומחזק אותם ואת בני משפחותיהם. ביקור חולים זו מצווה ביהדות, אבל אני אדבר על הנושא מההיבט הרפואי. ידוע שעצם העובדה שהרופא מדבר עם החולה ומאזין לו, עוד לפני התחלת הטיפול, מעניקה לו ביטחון ונותנת לו עידוד והיא כבר חצי תרופה, כי חלק גדול מהריפוי הפיזי של הגוף תלוי בתחושה הפנימית של החולה.

"בשעתו ערכו מחקר שעקב אחר מטופלים במחלקות כירורגיות, ואחת התוצאות המעניינות הייתה שהמאושפזים ששכבו בצד שממנו נשקף נוף נאה, החלימו יותר מהר מאלה ששכבו בצד שבו נראו חיים תוססים. נתון זה מחזק, כמובן, את מה שידוע לנו, שהמצב הנפשי חשוב מאוד לריפוי הפיזי. גם אנחנו, במרכז הרפואי בצפת, ערכנו מחקר וגילינו שכאשר אנשים מצויים בדיכאון, המערכת החיסונית שלהם ירודה ואילו ברגע שיש שיפור במצב הנפשי, גם המערכת החיסונית משתפרת.

"רק זמן קצר לפני פטירתו של הרב זצ"ל סיפר לי בעניין זה איש מירון שבא לבקרו במחלתו האחרונה ושמע ממנו את העובדה הבאה: שבת אחת, כשהיה מאושפז לאחר הפציעה, הגיעה לבקרו משלחת מכובדת של דרוזים מהאזור. הרב שאל אותם: איזה כבוד נפל בחלקי? והם ענו: "הכבוד שכבוד הרב נתן לנו, כי כאשר בני העדה שלנו מאושפזים כאן לעתים, כבוד הרב מבקר אותם כמו את היהודים".

אגב, כיום, לאחר פטירת הרב ע"ה, ממשיכים במנהג ביקור החולים בנו, יבדלח"ט, הרב מרדכי שליט"א וידיד המשפחה הקרוב מר אליעזר האופט שי'.

ניתב בין הטיפות

הד"ר שפירא מוסיף ומספר על הצורה בה הרב, מרא־דאתרא, ניהל את ענייני ההלכה הקשורים במרכז הרפואי שבעירו:

"הדיונים בינינו היו, מטבע הדברים, במיוחד בענייני שמירת השבת והכשרות. המרכז הרפואי בצפת, הוא מרכז ממשלתי, ציבורי, ובכל זאת בזכות הרב, הגענו למצב שהיינו סמן ימני, בנושא כשרות בבתי רפואה. אני מסופק אם במרכזים אחרים שמוגדרים מלכתחילה דתיים, הגיעו לרמה של הקפדה על כשרות כמו אצלנו. במרכז שלנו פועלים דרך קבע שני רבנים, האחד מטעם המרכז והשני מטעם רבנות העיר. הם הציבו משגיחים במטבח הראשי ובמחלקות, אבל פעילותם גלשה הרבה מעבר להשגחה מעשית על הכשרות וזאת ביוזמתו ובהשפעתו של הרב ביסטריצקי, שכיוון אותם לכך.

"והמשימה הזו לא הושגה בקלות. הרב מצידו רצה תמיד שהכול יהיה במאת האחוזים לפי ההלכה ומנגד עמדה העובדה שיש כאן ציבורים שונים, גם יהודים לא דתיים וגם מגזרים לא יהודיים. ניהול כשרות של מרכז רפואי בתנאים שכאלה דורש מידה רבה מאוד של סבלנות ואורך רוח וצריך לדעת איך לנתב בין הטיפות ואכן, בזכות האישיות של הרב הכול התנהל כשורה. ויורשה לי להוסיף: כדי שעימות בין דתיים ולא דתיים יסתיים בשלום, נדרש ויתור מהצד הלא דתי, שהרי הדתי לא יוותר על אמונתו, ואם הצד הדתי הביא את הלא דתי להשלים עימו, זה אומר שהוא הצליח לעורר מידה רבה של הערכה וכבוד. במקביל, הרב מצידו הדגיש לא אחת את העובדה שלפי ההלכה, יש להתחשב בחוות דעתם המקצועית של הרופאים.

"כיוון שכך, למרות שלכאורה ייצגנו שני קצוות מנוגדים, למעשה כל מפגש עימו היה חוויה נעימה, כי פיתחנו יחסי ידידות עמוקה והרב לא שמר מרחק יתר על המידה ולא נהג בגינונים מיותרים. הערכנו גם את מאמציו להגדיל את יוקרתו של המרכז הרפואי בצפת ולהשפיע על מגזרים רחבים בכל האזור להשתמש בשירותיו, בעוד אנחנו מצידנו משתדלים להיטיב את התנאים של היולדות וכיוצא־בזה, לפי האפשרויות שבידינו".

בהלכות ובהליכות

מעשה בזוג צפתי שהתגרש. ממש לקראת סיום התהליך, במשרדי הרבנות, האישה התעקשה משום מה שהבעל ייתן לה עוד סכום כסף, אבל הבעל ענה: יתהפך העולם ולא אתן. הרב ביסטריצקי, שהיה נוכח בוויכוח, לא היסס. הוא הוציא את הסכום מכיסו, כדי לסיים את העניין בשלום. את הסיפור סיפר אחד הנוכחים בשעת האירוע, חיים גבאי, שהיה באותה עת חבר המועצה הדתית בצפת.

ומספר הרה"ג שמעון אליטוב שליט"א רב יישובי מטה בנימין: "פעם נחלץ הרב ביסטריצקי לעזור לחתן ספרדי מדרום אמריקה ולשם כך בירר אצלי פרטים על אותו חתן ונכנס לפרטי פרטים. כששאלתי אותו מדוע הוא מתעמק כל־כך בנושא, ענה: "אינני עוסק רק בהלכות, אני עוסק גם בהליכות"...

חיפש כל דרך לסייע

עדות נוספת מכלי ראשון על מסירותו של הרב לכל דבר שבחסד, מספקת הגב' אהובה כדרא, מנהלת מדור בלשכת הגיוס האזורית בטבריה. "כאשר בני חלה, ל"ע, הרב חיבר אותנו מיד לגורם שנתן מענה בקהילה היהודית בפיטסבורג, הרב יוסף צוקרמן, שסייע לנו רבות. בעוד אנו מתמודדים עם מחלתו של

הבן, בעלי ז"ל חלה קשות ואושפז במחלקה האונקולוגית, ל"ע. בתקופה הראשונה רציתי שאיש לא יפריע לנו ולא אפשרתי אפילו לקרובים ולחברים להתקשר או לבוא, אבל הרב ביסטריצקי תמיד היה בתמונה. עוקב, מתעניין ומעודד. עם הזמן הבנתי שגם הטלפונים מחברותיי, היו פרי השתדלותו של הרב, שחיפש כל דרך לסייע לנו באותם ימים קשים.

"בעלי סבל ממחלה ממארת, ל"ע, וידענו שחייו בסכנה. ומאחר שבני היה בן 12 ולא ידענו אם בעלי יזכה לחיות עד שהבן יהיה בר־מצווה, עלתה מחשבה לארגן לבן עליה־לתורה, כדי שהאב יזכה להשתתף בה. היה מי שהציע כי מאחר שלא נהוג להעלות לתורה ילד לפני בר־מצווה נעשה חגיגה כלשהי בדרך סמלית, אבל כאשר הדברים הגיעו לאוזני הרב ביסטריצקי, הוא הוביל אותי לכיוון מחשבה אחר, כשאמר: הרי את לא רוצה שבעלך יידע שהרכבת עוברת... ומובן שהוא צדק, כי במבט לאחור ברור שאירוע כזה היה מתפרש על־ידי בעלי ז"ל בצורה שלילית ביותר.

"אחרי ה'שלושים' לפטירת בעלי, גברה מחלתו של בני ושוב הרב, שעמד לצידנו בכל ימי האבל, נחלץ לארגן את נסיעתנו השנייה לפיטסבורג ואת שהותנו במקום, בבית ראש הקהילה. הניתוח עבר בהצלחה, חזרנו ארצה ואז, במועד הראוי, ערכנו את הבר־מצווה, כאשר הרב ממשיך לעקוב אחרי כל פרט במצבו הרפואי של בננו, באמצעות הרב צוקרמן, כדי למנוע מאתנו גם את הטורח הזה. עד יומו האחרון המשיך הרב לשמור על קשר עם משפחתנו ותמיד נשא דברים באזכרות השנתיות לבעלי ז"ל. לא נותר לי אלא להביע משאלה: ירבו רבנים כמותו בישראל".

"הרגשתי שהלך לי אבא"

ולא רק במקרים ה"גדולים" היה הרב ביסטריצקי איש חסד משכמו ומעלה, אלא גם, ובעיקר, בפרטים ה"קטנים". בהתעניינות

בשלומו של כל אחד, בהענקת תשומת לב, והכול בחיוך ובמאור פנים.

"בכל בוקר היינו יושבים על כוס קפה, ותמיד שאל: מה עם המשפחה? הילדים? היה מתעניין בכל דבר שאפשר. והיה גם שופך את ליבו, כחבר אל חבר", מספר רחמים צמח כהן, מזכיר המועצה הדתית בצפת, "אם הייתי נעדר מיום עבודה, היה מתקשר אלי, לשאול בשלומי ואם הכול בסדר. "רציתי רק לשמוע שאתה בסדר", היה אומר.

"הגישה שלו לאנשים הייתה כמו חבר לחבר. כל מי שבא, לא יצא בידיים ריקות. היה נותן לי את כרטיס הכספומט הפרטי שלו ואת המספר, כדי שאביא לו כסף לתת לנזקקים. כשהיו באים לכאן ילדים עם הוריהם, הייתה לו צלחת עם סוכריות על השולחן, והיה מכבד אותם. כשהרב נפטר, הרגשתי שהלך לי אבא, אפילו שאני גדול ממנו בכמה שנים. הרגשתי אליו קשר מיוחד".

דיבר לכל אחד בשפתו

הרבה חשו קשר מיוחד אל הרב ומדובר במאות אנשים, מכל החוגים והמגזרים. "בשבילי הרב ביסטריצקי הוא דמות חינוכית, מוסרית, ערכית, אנושית והומאנית", אומר רן בנאי מקיבוץ דפנה, "לקראת הבחירות למועצת הרבנות הראשית בשנת תשנ"ט, הרב ביסטריצקי התמודד באופן עצמאי, ברשימת הרבנים האשכנזים. באותם ימים נשאלתי ע"י חברים במפלגת העבודה (שהיו לה לא מעט נציגים בגוף הבוחר): איך אתה תומך בחב"דניק? ואמרתי להם שבמשך השנים ניהלתי עם הרב המון שיחות בענייני המועצה הדתית והרבנות והכשרות, ועל יחסי דתיים ולא דתיים, שלדעתי הוא אכן הכי ראוי להיות חבר במועצת הרבנות הראשית".

מי שחש קרוב במיוחד לרב הוא עורך־הדין הצפתי נתן פנץ. "הרב ביסטריצקי הצטיין בעיקר, בעיניי, באהבת האדם. כל אדם,

יהיה מי שיהיה. ותמיד היה מוכן לסייע. ותמיד העניק תשומת לב מיוחדת דווקא לציבור הלא דתי. הוא ראה בכך שליחות. ולא רק כדי להחזיר בתשובה, אלא גם כדי לשמש כותל הדמעות וכתף תומכת, מתוך הנחה שאם אותו אדם יחשוב שעליו לשנות דרך, הוא ייתן לו את הכלים לעשות את הצעד וישמש לו כתובת לאן לפנות. משום כך היה נערץ מאוד, בציבור הלא דתי, כפי שראו גם בהלוויה שלו.

"לא פעם הייתי נפעם, מהעובדה שגם לאחר חצות הלילה, הטלפונים בחדרו לא חדלו מלצלצל והרב לא דחה איש ודיבר עם כל אחד בסבלנות רבה וסיים את השיחה רק לאחר ששוכנע שדבריו הובנו היטב ואין שאלות נוספות.

"הייתי אומר לו: "תנתק את הטלפונים, מאוחר בלילה עכשיו". והוא אומר: "אנשים צריכים אותי גם באמצע הלילה". לא פעם ראיתי איך בשעה אחת בלילה, דופקים בדלת ונכנסים. תמיד היה לו זמן לכולם, ולכל דבר ומעולם לא הייתה בו אפילו טיפה אחת של גבהות לב. בנוסף לכך, הייתה לו היכולת הנדירה לדבר עם כל אדם בשפתו. למשכילים בשפתם ולפשוטים בשפתם, לרבנים בשפתם ולמי שלא שומרים מצוות בשפתם.

בורר ואיש סוד

בנוסף לתפקידו כרב העיר צפת, מונה הרב ביסטריצקי על־ידי שופט בית משפט השלום בצפת עדיאל אלופי לבורר. "ראיתי את חכמתו ואת נכונותו לסייע, גם כאשר הייתי נוכח לא אחת ולא שתיים, כאשר הרב שימש כבורר בסכסוכים שבין אנשים", ממשיך עו"ד פנץ, "אני יודע על מקרי בוררות קשים ביותר שהוא פתר. יותר מזה, כעורך־דין הייתי בבית משפט כאשר הוא היה בורר, וידוע לי שאנשים שאפו אם כבר להגיע לבוררות או לגישור דווקא אצלו, כי הם האמינו ביושרו ובחכמתו וביכולתו להגיע לפתרון צודק ומקובל על כולם. לכן היו מוכנים להפקיד בידיו, דברים שלא

היו מוכנים להפקיד בידי אף אדם, או בורר אחר, אפילו משפטן. אני יודע גם שבכל המקרים הללו הוא לא לקח לעצמו אפילו שקל אחד, ואם מישהו שילם, זו הייתה תרומה לצדקה מסוימת".

"הרב היה מבין סוגיות משפטיות מקצועיות, שרק עורכי דין מסוגלים להבין וגם לסוגיות כבדות משקל, היה נכנס ומבין אותם כמו מקצוען באותו תחום. ואם הייתה לו שאלה, לא היה מתבייש לשאול מה פשר המונח והמושג המסוים. ובזכות הסודיות המלאה שידע להקפיד עליה, אנשים באו אליו ושמו בו את מבטחם. בעצם, הוא ידע את כל הסודות של אזור צפת והגליל בתחום הכלכלי, העסקי והאישי, אך מעולם לא יצא ממנו דבר, בור סוד שאינו מאבד טיפה.

"כשלעצמו היה הרב איש תורה ותמיד למד. לא הפסיק ללמוד ולכתוב. כתב הרבה ספרים, התעמק ונתן עצות לרבנים אחרים. היה איש אשכולות, בעל ידע מעמיק ולא רק בידיעת ההלכות, אלא בחוכמת היישום".

הרב של כולם

לא פלא, אפוא, שהרב היה אהוד ואהוב על כולם, וכאשר הלך ברחובות בצפת אנשים ניגשו אליו, נישקו את ידו וביקשו את ברכתו. "צפת אהבה את הרב ביסטריצקי והרב אהב את צפת", אומר הרב אליהו ביטון שליט"א, רבו של ביריה, "הרב שמח על כך שרוב תושבי העיר שומרי תורה ומצוות והשבת כמעט שאינה מופרת בה. ואכן, זכה בסייעתא דשמיא להצלחה רבה ברבנות. אנשי העיר והאזור כולו העריצו וכיבדו מאוד אותו ואת ביתו ובכל סיור שלו ברחוב עם בני משפחתו, גם אם נוצל לבדיקת הנעשה במסעדה כזו או אחרת, זכה ליחס של כבוד והדר".

האמת הצרופה הייתה נר לרגליו ובה דבק מבלי להתרשם מאף אחד, קטן כגדול, כנאמר "לא תגורו מפני איש", ומצד שני, העניק

יחס אבהי וחברותי לאנשים וכך רכש את חיבתם והערכתם של קהילתו, סביבתו וכל מי שבא עמו במגע. כולם ראו וחשו בו 'אחד משלנו'. בין אם היה זה חברו מכולל האברכים שהגיע יחד אתו מארה"ב בשליחות הרבי ובין אם היה זה אחרון עובדי המועצה הדתית או העירייה. כולם זכו ממנו ליחס אישי לבבי, נעים ומקרב. הרב של העיר צפת היה אורח רצוי ומקובל בכל אירוע, בכל שמחה משפחתית ובכל אזכרה של כל משפחה מקרב הציבור הספרדי בצפת. הכול ידעו את מוצאו, הכול ידעו שהוא חסיד חב"ד נלהב שהגיע לארץ ישראל ולעיר הקודש צפת בשליחות הרבי ועם זאת כולם, מחסידים מכל החוגים ועד ציבור שעדיין לא שומר מצוות, העריצו, כיבדו וחיבבו אותו.

מספר דוד ממן, יו"ר המועצה הדתית בצפת (לשעבר): "כשהחל בתפקידו, תיקן הרב את העירוב בצורה הטובה ביותר לפי דעתו, אך כאשר העירו לו שאם יערכו תיקונים מסוימים, קהילות מסוימות יהיו יותר מרוצות, קרא לי והורה: כמו שהכשרות התאימה לכולם, העירוב צריך להיות של כולם. בכלל לא היה אכפת לו לשמוע רבנים אחרים, העיקר שיהיה ערוב מהודר לפי כולם. לשם כך, הרב כיתת רגליים בהרים, לכלך את הנעליים וצעד בחול, כדי לבדוק אישית את המסלול וגם בהמשך, אם היה חוט קרוע, או רפוי, היה מיידע מיידית.

"הרב ראה את עצמו בראש ובראשונה כדואג "לנפשות התועות" (כי אף פעם לא אמר "חילונים"). כשדיבר לציבור בהילולות או בהלוויות לא נתן מוסר, ולא הבטיח גן עדן או גיהנום, אלא דיבר בסגנון של קירוב לאדם הפשוט. הגיעו דברים לידי כך, שבנוכחותו גם רבנים אחרים שינו את טון הדיבור לסגנון של קירוב, נועם וניחותא.

"בשבתות, כשהיה הולך ברחובות העיר, אנשים שנסעו בשבת היו מתביישים ומסבים את הפנים שלהם. וזה מראה שגם אלה חשו כבוד וחיבה כלפי הרב".

הרב תמיד היה שם

"כמי שנמצא בצפת יותר מחמישים שנה, אני סבור שניתן לקבוע בוודאות שאף פעם לא היה בצפת אדם ברמה של הרב ביסטריצקי ובהיקף העשייה שלו", קובע חיים הרמלין, יושב־ראש 'יד לבנים' בצפת, "כמי שעוסק בקשר עם המשפחות השכולות, ל"ע, ועם הנצחת החיילים, הי"ד, אני מעיד שהרב חי בצורה קרובה מאוד את נושא המשפחות השכולות ובכל פעם שקרה אסון עם חייל תושב צפת והגעתי למקום, או בכל פעם שהתקיימה אזכרה, הרב ביסטריצקי כבר היה שם. הרב התחבב על כולם וגם אני עצמי שאבתי ממנו עידוד בתפקידי כמעודד את המשפחות השכולות.

"הייתי עם הרב באירועים מצערים וזכיתי להיות לידו גם בשמחות ותמיד ראיתי איך הוא הרב של כולם, ללא הבדלים בין עדות ומגזרים, איך הייתה לו אוזן קשבת לכל אדם".

אישיות שוברת מחיצות

"רוח טובה אפיינה את הרב ביסטריצקי בכל עיסוקיו", כתב העיתונאי מנחם רהט מ"מעריב", "נתמזגו בו יראת ה' ואהבת ישראל. אלה היו אצלו משולבים וארוגים זה בזה. מתוכו נבעו. לא הייתה זו הצגה. זו הייתה האמת שלו. ללא שום פוליטיקות. מתוך אהבת אלוקים ואהבת ישראל, נטו. זו הייתה בין היתר הסיבה שהציבור הצפתי כולו התלכד סביבו, במערכת הבחירות לבחירת רב עיר לצפת עיר־הקודש. אישיותו משובבת הנפש שברה את כל המחיצות והציבה את כולם, בני כל החוגים, כולל בעלי השקפות עולם מרוחקות משלו, לימינו.

"לצד גדלותו ומידותיו התרומיות, הייתה בו ענווה גדולה. ענוותנות אמיתית. לא מעושה. מעולם לא החזיק טובה לעצמו. אם ביקש משהו, אם חתר ליעד כלשהו, זה היה אך ורק לשם שמים, או למען כלל ישראל, או למען ארץ ישראל. לא לעצמו ולא לביתו".

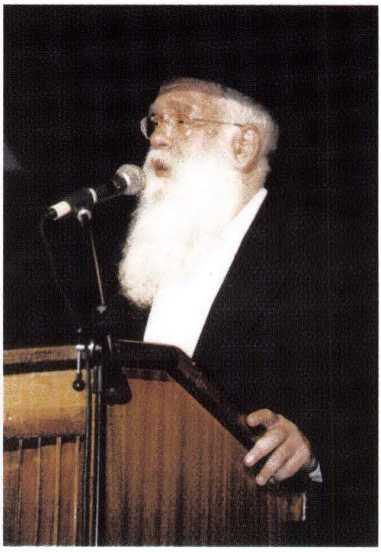
הגה"ח הרב לוי ביסטריצקי ע"ה.

הרב ע"ה דאג לכל הציבורים והגילאים.
למעלה: הרב ביסטריצקי מוסר שיעור לנשים בבית הכנסת של קרית חב"ד בצפת.
למטה: הרב ביסטריצקי עם ילדי תשב"ר בצפת.

נואם, מתפלל, מעורה עם הציבור.
הרב ביסטריצקי בתמונות חיים.

רבנות צפת: הצלחה עם קבלה

"שיחת־השבוע" כוח בעולם לא יוכל למנוע מדרבני ישראל לפרסם פסקי־הלכה המבוססים על דיני התורה", זוהי תגובתו של הרב **לוי ביסטריצקי**, רבה האשכנזי של העיר צפת, על ההתקפות שהוטחו בפסק־ההלכה שפרסמו הוא ועמיתו, הרב **שמואל אליהו**, רבה הספרדי של צפת, ולפיו אסור ליהודי בארץ־ישראל למכור בתים וקרקעות ללא־יהודי.

העניין החל לפני כשלושה שבועות. ערבי פנה לתושב העיר העתיקה בצפת בהצעה למכור לו את ביתו תמורת סכום כפול משוויו. קדמו לכך מקרים נוספים, שבהם ניסו ערבים לפתות יהודים תושבי צפת למכור להם את בתיהם תמורה סכומי ענק. נוצר יותר מחשש כי מדובר במגמה מתוכננת מראש.

איסור הלכתי

הרב ביסטריצקי התעמק בסוגיה ההלכתית העוסקת נגדון, והעלה כי ההלכה שוללת בתרצות מכירת בתים וקרקעות בארץ־ישראל לגויים. הוא דן בנושא עם עמיתו הרב אליהו, ויחדיו הוציאו השניים פסק־דין מנומק הקובע כי ההלכה אוסרת על יהודים למכור את בתיהם לערבים.

פסק־ההלכה גרר מערכת של התקפות מצד גורמי שמאל קיצוניים, והיו מהם שאף תבעו לפטר את הרבנים הראשיים לצפת. הרב ביסטריצקי אינו מתרגש מהמהומה: "בצפת אין כיום כלל תושבים ערביים, וההינון המשוט מבין שאין שום צורך ליצור בעיר

הרב לוי ביסטריצקי: לא נרתע

חיכוך בין תושבים יהודים לערבים. גם הערבים אינם מאפשרים ליהודים להתגורר בלב עריהם, ודווקא השמאל מביע הבנה רבה לעמדתם. אך מעבר לשיקולים אלה, זוהי עמדת ההלכה, ומחובתי להתריע על כך לפני הציבור ולהפרישו מן האיסור".

הוועדה שיבחה

פסק־ההלכה זכה לגיבוי מקיף של רבני ישראל. יותר ממאה רבנים חשובים בישראל, ובראשם הרב הראשי לישראל, הראשון־לציון, **אליהו בקשי־דורון**, הביעו תמיכה מלאה בפסק־הדין.

הרב ביסטריצקי, שנתמנה לדבה הראשי של צפת לפני כשנה וחצי, זוכה להערכה רבה על עבודתו. זכורה 'יערת צידוק', שבדקה את תפקודן של רבניות הערים והמועצות הדתיות. בין מסקנותיה העלתה הוועדה על נס את תפקודה של הרבנות הראשית בצפת בתחום הכשרות, ואף קראה לשר לענייני דת לראות בה מודל לחיקוי בכל הארץ.

כשרות למופת

ואכן, הרב ביסטריצקי הקים בצפת מערכת כשרות למופת. הוא החל בכך עוד בשנים שכיהן כדבה של קריית חו"ד בעיר. וכך אין אף לא מסעדה אחת בעיר שאינה בהשגחת הרבנות או שפתוחה בשבת. הרב ביסטריצקי הכין ספר בן כמאה ושמונים עמודים, שבו מפורטים כל נוהלי הכשרות, וכך יודעים כל מבקשי הכשר מה הדרישות מהם.

לאחרונה מרים הרב ביסטריצקי תכנית מקורית, שמטרתה לעקוב אחר תנועת הטריפות בישראל. מדובר בתופעה קשה של בשר טריפה שנמכר למיים, ובדרכים שונות ומשונות מוצא את דרכו בחזרה אל השווקים היהודיים. התכנית נובעת בתיאום עם מחלקת הכשרות של מיעצת הרבנות הראשית ובקרוב תובא לאישורה.

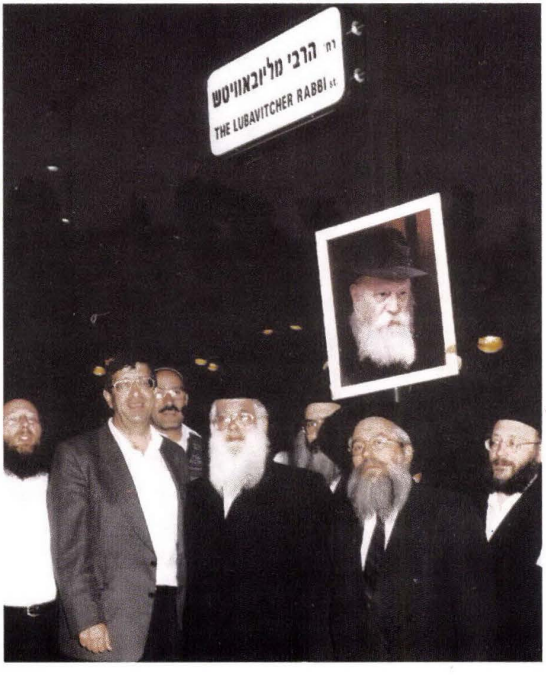
פרשת יתרו
י"ט בשבט תשנ"ה (20.1.95)

למעלה: העלון הנפוץ "שיחת השבוע" הקדיש לרב ביסטריצקי את מדורו "חיים יהודיים".

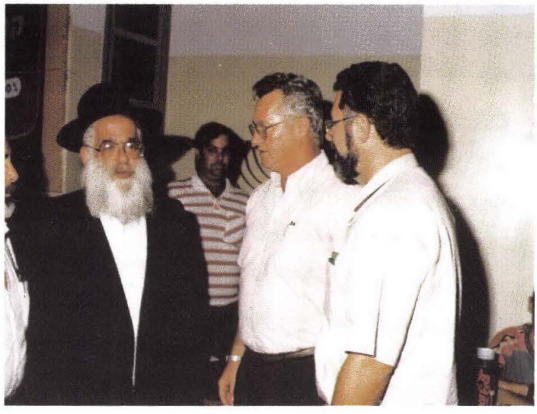
למטה: הרב מפקח אישית על מבצע "קמחא דפסחא". כיום ממשיכה את הפעילות עמותת החסד "חסדי ל"ב" שבהנהלת בנו ר' זלמן שי' ביסטריצקי.

משמאל: קריאת רחוב על שם הרבי מליובאוויטש בצפת. ליד הרב, ראש העיר דאז מר משה חניא. למעלה: בסיום ספר התורה של ילדי ישראל על יד כותל המערבי.

נערץ על כל בני העיר.
הרב ביסטריצקי בישיבת
המועצה הדתית בצפת
ועם עסקני העיר.

למעלה : עם כ"ק האדמו"ר מקאליב שליט"א ועם הרב ישראל רושצקי שליט"א רב ישובי מבואות החרמון.
למטה: עם כ"ק האדמו"ר מצאנז שליט"א שבא לבקרו בביתו.

למעלה: עם כ"ק האדמו"ר מבויאן שליט"א שבה לבקרו בביתו.
למטה: עם כ"ק האדמו"רים מלעלוב ונדבורנא צפת שליט"א - בחגגית בר המצווה לבנו.

למעלה: עם הראשון לציון הרה"ג רבי מרדכי אליהו שליט"א, בחתונת הרב מרדכי שליט"א (מימין).
למטה: עם הרב הראשי לישראל הרב ישראל מאיר לאו שליט"א ועם הרב יוסף יצחק אהרונוב יו"ר אגודת חסידי חב"ד וצעירי חב"ד בארה"ק.

למעלה: עם הראשון לציון הרה"ג הרב עובדיה יוסף שליט"א.
למטה: עם הראשון לציון הרה"ג הרב אליהו בקשי דורון שליט"א.

למעלה: בליל בחירתו לרבה הראשי של צפת, יושב מימינו, ידידו הרה"ח ר' דב (בערקה) וולף ע"ה. עומד במרכז יבדלח"א, הרב יעקב רייצעס שליט"א רבה של יסוד המעלה.
למטה: נואם ביום עיון של "מכון אריאל" לרבני ישראל. הרצאותיו היו מרתקות ומלאות מפה לפה, מספרים הרבנים שהשתתפו בכנסים.

רבה של צפת.

הרבנים הראשיים לישראל הרה"ג רבי ישראל מאיר לאו שליט"א והרה"ג הרב אליהו בקשי דורון שליט"א מכתירים את הרב ביסטריצקי לרב העיר צפת.

תמונות מטקס ההכתרה.
למעלה: עם ידידיו מר שלמה האופט ע"ה, ויבלטח"א מר דוד ממן שי' מעסקני הציבור בצפת.
למטה: הקהל בטקס ההכתרה.

כתב ההכתרה.

שלום לך צדיק

נו עומדים היום לציון 30 יום לפטירתו בטרם עת של כבוד הרב לוי ביסטרצקי זצ"ל. "אחרי מות קרושים אמור.." בטוח אני כי הרב לא היה רוצה בזאת, רק דברי אמת ישרים וכנים. דברי מליצה היו זרים לו ולאישיותו, אין הרבה אנשים המשאירים אחריהם חלל כזה שהיו יחדים במינם. לעצמו הוא כבר אינו חסר עוד, לנו הוא חסר ויחסר מאוד ובמיוחד בתקופה זו.

הרב נפטר בדמי ימיו, הוא נקטף מתוכם כשהוא פעיל, פורה, תוסס עושה יותר מהרבה אנשים אחרים, והשאיר אצל כולנו חלל גדול. אנחנו היום בודדים יותר, לבד יותר, הוא יחסר לנו אבל דמותו, מעשיו ורעיונותיו יישארו עימנו, כמו גם המופת והדוגמא שהעניק לנו.

המשפחה איבדה את היקר לה מכל, העיר צפת איבדה את אביה הרוחני ואילו אני מרגיש בעצב רב כי אבדתי חבר יקר אשר דמותו טמונה עמוק עמוק בליבי.

קשה לי להשלים עם עובדת חסרונו של חברי וידידי היקר מכל. אני מניח שלכל אחד מאיתנו יש זיכרון של התנסות, זיכרון של מפגש, זיכרון של עבודה משותפת ומערכת יחסים שהייתה לו עם הרב זכרונו לברכה.

לכל אחד יש בעיני רוחו וביזכרונותיו את דמות הרב כפי שהוא הכיר ואיתו פעל. הייתה לי הזכות הגדולה להכיר את כבוד הרב בעת שהגעתי לעיר צפת כמפקד התחנה. אישיותו הקורנת, לבביותו ויכולתו להביע עניין וידע בכל תחום שבו את ליבי. מאז אותה פגישה ראשונה חזרנו ונפגשנו לעיתים קרובות, לא אחת התייעצתי עימו בנושאים שונים ותמיד הייתה עצתו חכמה ונבונה.

חברתו היתה טובה ונעימה, איש משכיל, איש רעים, בעל נפש רגישה ומלבבת. כבוד הרב ז"ל ידע לכבד ולהוקיר כל אדם באשר הוא אדם. לפני שנה לערך בתי הבכורה נישאה, יום תתונתה נקבע לתאריך מסוים, רק לאחר קביעת מועד החתונה נודע לי כי מדובר בערב תשעה באב. ידעתי כי יום זה הוא יום אבל לכל העם היהודי ולכן על מנת למנוע מבוכה מכבוד הרב לא הזמנתי אותו להתונה.

כבוד הרב עשה מעשה שהותיר אותי ואת בני משפחתי המומים ומלאי הערכה והערצה לאישיותו. למרות היום הקדוש הגיע כבוד הרב לאולם החתונה הביא את ברכתו ועזב.

לעולם לא תהייה לי הזכות להשיב לרב על הכבוד הרב שחלק עימי. זוהי דוגמא אחת מיני רבות היכולות להעיד ולספר על אישיותו המכובדת.

ביום פטירתו, בישר לי הרב שלמה חרד את הבשורה המרה, נתמלאתי עצב רב, אך מיד התחלנו, יחד עם ראש העיר בהערכות והכנות לקראת הלוויה. לא הופתעתי מכמות האנשים והמכובדים שבאו לחלוק כבוד אחרון לרב, מהיכרותי את הרב ופועלו ידעתי כי יהיו רבים, שיילכו אחר ארונו. ישנן שהלכו ואבדו, ישנם שהשאירו חותמם בעולם ולא נמצא כמותם עוד.

לרעייה ולילדים אומר אין נחמה ובכל זאת זכיתם במה שלא רבים זוכים בו, אתם נושאים עמכם את זכרו של אדם גדול, מי ייתן ונהיה אנו ראויים לזיכרו של כבוד הרב.

בשמי ובשם כל שוטרי ומתנדבי תחנת צפת שלא תדעו צער. תהא נשמתנו צרורה בצרור החיים ויהא זכרו ברוך.

מפקד משטרת צפת,
רפ"ק פארס פארג'.

הרב היה נערץ על כל תושבי העיר וסביבותיה, גם התושבים הלא-יהודים. אלו דברי הספד שפירסם במקומון הצפתי "חדש בגליל", מפקד משטרת צפת רפ"ק פארס פארג' (כיום מפקד משטרת קרית שמונה).

בשירות הרבי מליובאוויטש

בד בבד עם דאגתו לכל הציבורים וההערצה מקיר לקיר לה זכה, לא זנח הרב את קהילתו, קהילת חב"ד ונטל חלק בראש בכל דבר ודבר מענייניו הקדושים של הרבי מליובאוויטש זי"ע, אליו היה מקושר ומסור ונתון בכל ליבו ונפשו. כבוד שמים, כבודה של החסידות וכבודו של הרבי היו בעיניו מקשה אחת של קודש קדשים, ובעת הצורך ידע להתייצב מנגד וללחום את מלחמות ה'.

"הוא היה מקושר לרבי באמת והיה אכפת לו שהעניינים של הרבי יתבצעו על הצד הטוב ביותר", אומר הרה"ג הרב יצחק־יהודה ירוסלבסקי, רב נחלת הר־חב"ד בקריית־מלאכי ומזכיר בית־הדין של רבני חב"ד, "בהופעותיו ונאומיו בציבור הוא ראה את עצמו מייצג את הרבי, הן כרב חב"די והן כשליח. כחסיד הוא ביקש לגרום נחת־רוח, ואכן זכה לקבל הרבה הוראות ותשובות מהרבי".

הרב ביסטריצקי היה חבר בכיר בבית־הדין של רבני חב"ד. עמיתיו־חבריו בבית הדין מעידים כי את השליחות הזו ביצע באותה מסירות אופיינית, דבקות במטרה ונחישות שבהם עשה את עבודת הקודש ברבנות צפת. כל אימת שנדרש לכך התייצב לאסיפה ולדיון בדיוק בזמן, למרות טרדותיו העצומות ולמרות המרחק של צפת עירו מהמרכז ומהדרום. בכל דיון דעתו נשמעה בקשב רב וגם כל הנוגעים בדבר, מלבד הרבנים עצמם כמובן, ידעו כי נושא שהרב לוי ביסטריצקי מעורב בו יבוא בהקדם לידי הכרעה וזו תהווה ביטויו לתורתו, חסידותו והישרות הייחודית שלו. מעולם לא חסך מאמץ או טרחה להוציא את האמת לאור ולא התפעל מאף אחד, יהיה מי שיהיה. וכפי שהתבטא אחד הרבנים "היה לו אומץ להחליט, והיה לו טוב טעם להסביר אחר־כך את הסיבות להחלטה. דיין צריך דרכי נועם ודרכי שלום וביחד עם זה תקיפות ואצלו ראו את השילוב הזה".

"הרב לוי תמיד הדגיש את יוקר הזמן. כאשר דיון היה מגיע למבוי סתום, היה מציע לעבור לתיק אחר ואומר כי מה שלא יעשה

השכל יעשה הזמן. הוא היה מעשי ותכליתי. ומה שהוא הספיק בחייו הקצרים בעלמא־דין, הרבה לא מספיקים גם בשנים רבות", אומר הרה"ג הרב מנחם־מענדל גלוכובסקי, סגן־מזכיר בי"ד רבני חב"ד ורב קהילת חב"ד ברחובות.

הברכה התקיימה

והנה סיפור 'מופת' של הרבי מליובאוויטש, שהרב היה מעורב בו והוא מלמד על אופיו המורכב מאמונה ללא סייג ברבי וידע נפלא, מדהים בהיקפו, בהלכה פסוקה.

יום אחד נכנס לביתו של הרב אברך צעיר, חרדי. לדבריו, הגיע לאזור במסגרת שירות מילואים. בפיו היה סיפור עצוב: הוא נשוי מספר שנים וטרם זכה לפרי בטן. הוא פקד את בתי כל הרבנים והמקובלים עליהם שמע; נשא תפילות בקברי צדיקים שונים, אך תוצאות אין. גם הטיפולים הקשים שעברו הוא וזוגתו לא הועילו. הם כמעט אמרו נואש, אך אחד הרבנים יעץ להם לפנות אל הרבי מליובאוויטש. "רק הוא יוכל להושיעכם", אמר. "יודע אני כי אתם משתייכים לזרם שונה, אך לרבי פונים יהודים מכל גווני הקשת. הוא עוזר לכולם. להפסיד בוודאי לא תפסידו".

האיש התלבט ממושכות אבל בסופו של דבר, כאבו הרב ותקוותו לזכות לילדים גברו על היסוסיו. וכך, במסגרת נסיעת עסקים לניו־יורק, בלי ליידע איש פרט לאשתו, קבע תור ל'יחידות' אצל הרבי.

בשעת לילה מאוחרת, מצא מיודענו את עצמו ממתין בתור להתקבל ל'יחידות'. הוא לא ידע הרבה אודות ההכנות המקובלות אצל חסידים, על המשמעות העמוקה אותה מייחסים ל'יחידות', אך הוא ראה גם ראה את האנשים הממתינים ברצינות וכובד־ראש, ואת ההקלה ושמחה שהביעו פניהם בצאתם מן הקודש.

התור התקדם במהירות. הנה, הגיע זמנו להיכנס. מי יודע, הרהר, אולי אחרי שנים כה רבות של המתנה וציפייה, יתחולל הנס...

הרבי הביט בו במבט רך ואוהב. הוא גולל את סיפורו העצוב: השנים הארוכות, הצער הרב, הריצה בין הרופאים, המקובלים, האדמו"רים, קברות הצדיקים. כשסיים, נשא את עיניו אל הרבי. קיווה כי תהיה בידו ברכה, אולי איזו סגולה מיוחדת שעדיין לא הוצעה לו. אבל בפיו של הרבי היו מילים ספורות: "הקפד בצורה מלאה ומדויקת על הלכות טהרת־המשפחה!".

הרבי השפיל את מבטו והאיש הבין כי פגישתו הסתיימה. הוא מצא את עצמו מחוץ לחדרו של הרבי, מאוכזב ונדהם. להקפיד על הלכות טהרת־המשפחה? הרי אנחנו שומרי מצוות ומקפידים על קלה כחמורה! האם הרבי רמז לי כי אינני מקפיד מספיק?!

ככל שעברו הדקות, גאוותו הפגועה השתלטה עליו. הוא החליט לשמור על התקרית המביכה בסוד. 'כמה טוב שלא סיפרתי לאיש על תוכניתי לפגוש את הרבי מליובאוויטש. הייתי עושה עצמי ללעג ולקלס', חשב. האיש חזר ארצה. השנים נקפו והוא טרם נפקד בילדים. כעבור זמן, היה בו האומץ לספר לקרובי משפחתו על הביקור אצל הרבי שלא הועיל לו.

"וכך", סיפר הרב ביסטריצקי, "הוא הגיע אלי. הייתה זו שנת שמיטה ודרישות הכשרות המיוחדות מנעו ממנו לאכול במטבחו של הבסיס בו שרת. שלוש ארוחות ביום, כדבריו, מזונו כלל לחם יבש. בוקר, צהריים וערב הוא ראה לנגד עיניו את הכיתוב על שקיות הלחם, 'בהשגחת הרב לוי ביסטריצקי, רב העיר צפת'. רגליו הביאוהו אליי מתוך מחשבה שמא אוכל לעזור לו.

"שמעתי את סיפורו עד תום", המשיך הרב לספר. "שאלתי אותו האם באמת החל להקפיד יותר על הלכות הטהרה. הלה התפלא: 'הרי למדתי את הנושא כאברך צעיר, בצורה יסודית, כמה וכמה פעמים. מן ה"שולחן ערוך" על מפרשיו ועד לספרי הפוסקים בני

זמננו. מה כבר יכול להיות שאינני יודע? על מה ייתכן שאינני מקפיד?!'.

"עניתי לו: אם הרבי הורה לך הוראה כה ישירה, ברור לי כי על אף לימודיך הרבים, קיימים פרטים בהם הנך נכשל. תן לי חמש דקות, אמרתי, ואמצא לך לפחות שלושה דברים שאנשים לא כל מודעים להם. הייתי זקוק לשבע דקות", סיפר הרב בדייקנות אופיינית. "בסופן, הגענו לשנים־עשר (!) פרטים מפורשים ב'שולחן ערוך', בהם נכשל"...

האיש היה המום! הוא פרץ בבכי עז. הרבי צדק בכל מילה! מה יעשה כעת? האם יוכל לתקן את המעוות? האם קיימת תקווה? "מילותיו של הרבי נצחיות", אמרתי לו בנועם. "תוקפן לא פג לעולם. בטוחני כי לאחר שתקיים את הוראתו של הרבי, אכן תזכה להתברך בילדים. אני מבקש", סיימתי בנימה בוטחת, "כי תודיע לי כשברכתו של הרבי תתקיים!".

כעבור מספר חודשים, קיבל הרב ביסטריצקי טלפון נרגש. "הברכה מתקיימת", אמר האיש באושר. "בבוא היום, אשמח לכבד את הרב להיות סנדק בברית־המילה!".

כיום האיש ורעייתו הינם הורים מאושרים לכמה ילדים, בזכות ברכתו הקדושה של הרבי.

יחסים מיוחדים

אהבת האמת, הוויתור מראש על כל מה שקשור לנגיעות אישיות וההכרה בחשיבות ובערך התפקיד שלו, זיכו את תושבי צפת במתנה נוספת, מערכת יחסים קרובה במיוחד, אפשר לומר נפלאה (ולא מצויה, צריך להודות) בינו ובין עמיתו הרה"ג הרב שמואל אליהו שליט"א, הרב הספרדי של צפת. לא מעטים אישים מציינים זאת בצורה מודגשת ובהתפעלות. שני הרבנים השכילו להיות מאוחדים בדעות ובמעשים וכך גרמו קידוש ה' גדול.

כאמור, צפת כולה, על כל חלקי הציבור שלה, העניקה לרב מידה רבה של הערצה, חיבה וכבוד. אף הוא מצידו, למרות שמוצאו בחו"ל והגיע אליה כמבוגר, החזיר לה ולתושביה חיבה יתירה, כמים הפנים לפנים. רגיל היה הרב לומר, שרבנות עיר הקודש צפת חביבה עליו יותר מאשר אילו היה מכהן בפאר ברבנות עיר גדולה בהרבה.

"הרב ביסטריצקי היה אדם מרתק, ססגוני, שידע לשלב עוצמה, מורא וסמכות יחד עם עממיות, פשטות, צניעות וחברות", אומר משה חניא, שהיה ראש העיר צפת. "הוא היה עמוד התווך והגורם הדומיננטי לכך שמאז בחירתו ועד פטירתו, לא ידעתי על שום מחלוקת בינו לבין עמיתו הרב אליהו שיחיה לאורך ימים. זה היה לתפארת, מחזה מרהיב עיניים, לראות תמיד ויתור של הרב ביסטריצקי לטובת הרב שמואל אליהו שיחיה, גם בכנסים, גם במודעות וגם בהזמנות. ואני מדבר על נושא שלעתים, במקומות אחרים, יכול להרוס את כל העמל שהושקע בארגון אירוע כזה או אחר, וכבר בתלמוד מצינו שכאשר הקב"ה מציע לירבעם בן נבט, בוא אני ואתה ובן־ישי ונטייל בגן־עדן, הוא שואל: "מי בראש"...

למרבה הצער אהבה וחיבה זו נגדעה באיבה, אך שמו הטוב, זכרו והכללים שקבע והנהיג בעיר נמשכים גם לאחר פטירתו ומתנהלים לתפארת על־ידי בנו ממלא מקומו הרב מרדכי שליט"א. ייתן ה' ויאריך ימים על ממלכתו בהצלחה מופלגת עד עמוד הכהן לאורים.

פרק רביעי

מרים קרן הכשרות

'מר כשרות'

אלמלא היינו חוששים משרבוב הגדרות של חול לענייניים של קודש, היינו קובעים ללא היסוס כי הרב הגאון הרב לוי ביסטריצקי ע"ה היה 'מר כשרות'. גדולות ונצורות פעל הרב בימי חייו הקצרים, אך לא במקרה שמו נקשר במיוחד בנושא הכשרות. הפעילות הענפה והמורכבת החלה, למעשה, בשנים הראשונות למגוריו בעיר הקודש צפת, הרבה לפני שנבחר להיות רבה הראשי.

זמן קצר לאחר שנתמנה לרב ומרא־דאתרא של קריית־חב"ד בעיר, החל להטביע את חותמו על הרבנות הראשית בעיר ומיקד תשומת לב מיוחדת לנושא הכשרות. בנחישות, בעקביות, ועם מידה רבה של פיקחות, כאשר כל אלה מונעים על־ידי בקיאות מופלאה בהלכה ויראת־שמים, יצא הרב לדרך עם מטרה ברורה, שהכשרות בצפת תהיה למהדרין מן המהדרין ללא מליצות.

כשרות למופת ולדוגמה

צפת איננה מהערים הגדולות בישראל, אבל בהיותה עיר תיירותית עם מסעדות ובתי מלון שתיירים דתיים וחרדיים רבים

פוקדים אותה כל ימות השנה ובמיוחד בעונת הקיץ, הייתה בה דרישה גבוהה לכשרות מהודרת.

כדי להשיג את היעד המבוקש קם הרב ביסטריצקי וקבע נהלים חדשים והתקין תקנות ברורות, מפורטות ואחידות לכל בתי העסק, החנויות, בתי המלון ומפעלי המזון בצפת ובאזור. אלה הוגשו למבקשי תעודת הכשרות והללו ידעו כי מי שעומד מן העבר השני, הוא הרב, מתכוון לכל מילה, ללא כחל ושרק. הם הבינו שתעודת כשרות בחתימתו של הרב ביסטריצקי תזכה לאמון הציבור ושיתפו פעולה מרצון.

עד מהרה הנהיג הרב פיקוח יומי, שבועי וחודש, מעודכן וממוחשב, על כל מערך הכשרות. שוב לא סמכו על דיווחים בעל־פה ולא היה צורך בבירורים ובדיבורים מיותרים כדי לנהל מעקב צמוד. הכול רשום והכול מדויק.

הרב נתמנה, מטבע הדברים, לממונה על מחלקת הכשרות ברבנות צפת, כשהוא זוכה בגיבוי מלא מצד עמיתו הרה"ג הרב שמואל אליהו שליט"א ואכן המטרה הושגה במילואה והחותמת כשר למהדרין בהשגחת הרבנות צפת, הפכה לסמל של יוקרה ואמינות.

הגיעו דברים לידי כך שוועדה מיוחדת מטעמו של השר לענייני דת חיים צדוק, "ועדת צדוק", שהוקמה כדי לבדוק את פעילות מערכות הכשרות של הרבנויות ברחבי הארץ, המליצה בחום לכל מנהלי מחלקות הכשרות ברחבי הארץ, לאמץ במילואם את כל הנהלים והתקנות שהרב ביסטריצקי הנהיג בצפת. במקביל, זכה הרב להערכה רבה בקרב כל חוגי הציבור החרדי, שנתנו בו אמון מלא בכל התחומים ובכלל זה במסגרת 'ועדת השמיטה' האזורית ועוד.

על כוחו והנהגותיו בענייני הכשרות, מספר הרב דוד לחיאני רב בית הרפואה "זיו" בצפת:

"הרב ביסטריצקי היה יכול לשבת עם מנהלי מפעלים בסבלנות רבה, אבל ברגע שהוא קלט שהם משקרים בענייני כשרות, הרב הפך מיד לתקיף והבהיר להם: אם אתם משקיעים ב"איזו 9000", שזה תקן גבוה מאוד, ואם אתם משקיעים בבדיקות מעבדה יקרות מאוד, תשקיעו גם בכשרות! אם בכל התחומים האחרים אתם יכולים להשקיע הון תועפות, אל תתמקחו על הוצאות הכשרות.

"כוחו בכשרות היה ידוע גם בצפת וגם בכל הארץ. מסתבר שהוא ראה בכך את שליחות חייו. וזה בא לידי ביטוי גם בזמן הרב שהשקיע בנושא וגם בעובדה שבנוסף לעבודת המשגיחים, היה מגיע בעצמו לביקורי פתע, נכנס לבתי העסק פותח את המקרר ובודק את הסחורה. לא אחת הוריד תעודה בסיורים האלה, כשראה שיש חריגה מנוהלי הכשרות. בעלי העסקים הבינו שאסור לשחק עם הרב ביסטריצקי. וטעות, גם אם היא בתום לב, יכולה לעלות ביוקר. לכן השתדלו שלא תהיה טעות.

"הרב תמיד נתן אמון מלא במשגיח. חובת ההוכחה לא הייתה מוטלת על המשגיח, אלא על בעל העסק. תמיד כאשר המשגיח הקפיד על משהו, ובעל העסק חשב שמצא אצל הרב ביסטריצקי דלת פתוחה, הרב אמר לו: תפנה למשגיח ותדבר איתו. הוא בנה מערכת כזאת בה היה אומר: "פגעתם במשגיח, פגעתם בי", ולכן המשגיח תמיד ידע שאם הוא עומד על נוהלי הכשרות, יש לו גיבוי מלא מהרב ביסטריצקי".

עמידה איתנה

המשגיחים אמנון דמרי וצור דורון, שעבדו בשירות הרב, זוכרים היטב כמה סיפורים המלמדים על תקיפותו ועמידתו האיתנה בנושא הכשרות:

"פעם הגיעה משאית עם בשר והמובילים הציגו תעודות כשרות שתוקפן פג. כמובן שהרב פסל את כל הסחורה. במקביל אמר

למקורביו: הם לא ישלימו עם ההפסד ויש לעקוב אחריהם. הוא יצא בעקבותיהם ואכן מצא אותם פורקים את הסחורה במחסן של חנות גדולה ביישוב סמוך...

"פעם אחרת, סייע לשב"כ לאתר סוחרים ערבים שהבריחו לארץ 25 טון של בשר לא חוקי, עם הכשרים מזויפים שלו ושל בד"ץ העדה החרדית".

והנה עוד עובדה אופיינית: יום אחד התקבלה שיחת טלפון מחצור הגלילית עם שאלה, האם הרב ביסטריצקי נותן הכשר על חנות ירקות מסוימת ביישוב. הוא כמובן ענה בשלילה, מכיוון שלא היה נכנס בתחומן של רבנויות אחרות ואולם, הוא לא הסתפק בכך, אלא יצא מיד לחצור, נכנס לתוך חנות הירקות, קרע את התעודה המזויפת מעל הקיר והזהיר את בעלי החנות שלא יעזו לחזור על המעשה פעם נוספת. "בפעם הבאה", אמר להם בתוקף, "תעמדו לדין ואתם עלולים למצוא את עצמכם בבית הסוהר".

החזון הגדול

גם חותנו של הרב, יבדלח"ט, הרב חיים־מנחם טייכטל, מעיד: "אף שיש מקומות בהם הכשרות מהווה מקור הכנסה לרבנים, הוא לא לקח פרוטה מההכשרים הרבים שהעניק. פעמים רבות בעלי מפעלים או עסקים רצו לתת לו טובת הנאה, אך הוא היה אומר לי: "ברגע שאקבל טובת הנאה כלשהי, אני כבר לא בעל־הבית". הוא ראה בכל טובת הנאה קטנה, סוג של שוחד מוסווה.

"זאת ועוד: בכל מקום שהעניק לו הכשר היה מבקר בעצמו. בבתי המלון היה מפתיע בביקורים ליליים ובשחיטה היה נוסע בעצמו לפנות בוקר לבית המטבחים ובודק בעצמו את הסכינים. ובבד בבד עם העובדה שמילא את תפקידו בחומרה יתירה, ללא משא פנים, עשה זאת גם מתוך אהבה והשכל, לדעת שלא הותיר

אצל מישהו משקע של אי נעימות. חזונו הגדול היה שלא יהיה יהודי בארץ הקודש שיתגעל במאכלות אסורות חלילה".

בלי פשרות והנחות

ינון מדר, עובד המועצה הדתית בצפת, מספר גם־הוא על אירוע שהיה עד לו: "בעל־עסק מסוים רצה הכשר והרב לא נתן לו. הוא כמובן כעס מאוד. אמר לו הרב: עכשיו אתה כועס ואי אפשר לדון בעניין. הלה הגיב בצורה לא מכובדת ויצא. כשהלך לדרכו אמר לי הרב: התעודה נחוצה לו לפרנסתו והוא בוודאי ישוב, וכשיהיה רגוע נוכל להסביר לו מה עליו לתקן כדי לקבל את ההכשר. כעבור יומיים האיש חזר והפעם עם קבוצת אנשים ושוב כעס נורא. למראה כעסו אמר הרב: אתה כועס ואי אפשר לפתור את הבעיה. כעבור שבוע, האיש בא רגוע ונינוח ואכן, בשיחה של עשר דקות קיבל על עצמו את כל ההוראות הקפדניות של הרב ויצא לביתו שמח וטוב לב"...

"סוחרי צפת התכוננו לביקוריו בחנויות המזון שלהם, כמו שמתכוננים לביקורו של פקיד מס הכנסה", נזכר הסופר והעיתונאי אהרון גרנות, "הם היו רועדים מפחד, בודקים שהכול כשורה, שלא ייתפסו עוברים על הנהלים. אוי למי שהיה נתפס עובר על ההוראות. התכונה האופיינית לו ביותר הייתה, ללא מורא וללא משוא פנים. הוא לא פחד מאיש ולא עשה חשבון לאף אחד. לא פעם הייתי נתקל בו כשהעמיד על מקומו בעל אולם שסרח, מנהל מסעדה שעבר על הנהלים. לא הייתה פשרה, לא היו הנחות, שום דבר לא קנה אותו וזה מה שהקנה למערכת הכשרות של צפת את המוניטין שיש לה עד היום הזה. החרדים ביותר ידעו: על הכשרות של רבנות צפת אפשר לסמוך".

מעתיקים את ההצלחה

שמו של הרב ביסטריצקי הלך לפניו כמומחה כשרות, כירא־שמים מרבים וכאיש אשר רוח בו, היודע להלך עם המשגיחים והשוחטים מזה ועם בעלי המפעלים והמלונאים מזה, ופועלו הלך וצבר הכרה בחוגים רחבים. הרב גיבש נוהלי כשרות להפעלה בהיקף ארצי והרבנות הראשית אימצה את הנהלים. באותה תקופה שימש הרב ביסטריצקי גם נציג ארגון הכשרות העולמי או־קיי בישראל.

בעקבות כל זאת, הרבנים הראשיים דאז, הרה"ג הרב ישראל־מאיר לאו שליט"א והרה"ג הרב אליהו בקשי־דורון שליט"א, הציעו לו לכהן בראש מחלקת הכשרות ברבנות הראשית.

איש לא התפלא כאשר שמו עלה כמועמד לעמוד בראש מחלקת הכשרות של הרבנות הראשית. עוד בטרם המינוי יצא אל הפועל, החלו הפרסומים בעיתונים. וכך נכתב, למשל, בעיתון "כל העמק והגליל" בחורף תשנ"ו:

"רבה הראשי של צפת, הרב לוי ביסטריצקי, הוצע על־ידי גוף רבני חשוב לכהן בתפקיד מנהל מחלקת ברבנות הראשית לישראל. הרב הוצע לתפקיד בעקבות הצלחת יישומה של מערכת כשרות ייחודית, אותה הגה והביא לידי ביצוע מושלם בצפת.

"בעקבות הצלחתה של מערכת הכשרות בצפת, החליטו מועצות דתיות רבות מכל רחבי הארץ להעתיקה וליישמה בערים רבות בישראל. מדובר במערכת כשרות ממוחשבת, המפוקחת על־ידי משגיחי כשרות שעוברים הכשרה מיוחדת לנושא. הרב לוי ביסטריצקי, המכהן כרבה האשכנזי של צפת, אישר כי הייתה אליו פנייה בנושא, אך, לדבריו, טרם השיב בחיוב, מאחר והוא מחכה לתשובות על שורה ארוכה של דרישות מקצועיות אותן הציב בפני הממונים, דרישות, אשר בלעדיהן לא יוכל להוציא אל הפועל את תכניתו המורכבת. הרב הדגיש, כי תכניתו מאפשרת פיקוח הדוק יותר על תנועתו של הבשר הכשר והטרף מבתי המטבחיים

לשווקים, ובכך היא מונעת מיהודים האוכלים בשר כשר לרכוש, אפילו בתום לב, בשר טרף".

בסופו של דבר הרבנות קיבלה את הדרישות של הרב, התקנים הנחוצים אושרו והמינוי יצא לדרך, כשהוא זוכה לברכת הציבור כולו בראשות גדולי התורה מכל החוגים. נטל הרב את התפקיד ובמסירות בלתי נלאית הקדיש כוחות ומאמצים מרובים לבנות מערכות פיקוח וקביעת תקנות ונהלים הן לגבי הפיקוח וההשגחה בארץ, תוך התייחסות לכל פרט ופרט, והן לגבי נושא היבוא מחו"ל.

אחריות לאומית

על התוכניות מרחיקות הלכת שהיו על שולחנו עם כניסתו לתפקיד רב הזכות והאחריות סיפר הרב בעצמו בראיון עיתונאי שהעניק עם מינויו:

"האחריות לכשרות בתי־העסק, המפעלים וכיוצא־באלה הייתה תמיד אחת המטלות העיקריות המשותפות של הרבנות הראשית ורבני הערים. המטרה הייתה למנוע מהעם היושב בציון עבירה על איסורים חמורים בכל הנוגע לאכילה ושתייה, אבל הדור הנוכחי שונה. בימים אלה יש לכשרות תפקיד נוסף, הקשור במצבו הרוחני של העם. מצד אחד יש בדורנו יותר תורה, תשובה, חסד ומעשים טובים מכפי שהיו בכל הדורות הקודמים, אך מצד שני אנו מוצאים בדורנו יהודים המתרחקים במכוון מכל זיקה לדת, ואפילו כאלה הנלחמים נגד תורתנו הקדושה, ובמיוחד נגד נושאים שהקונסנזוס הכללי תמיד גרס שחייבים לשמור עליהם. המצב הזה תלוי במידה רבה בשאלה מרכזית: האם הציבור אוכל מזון כשר או ח"ו אוכל מזון שאינו כשר.

"הרמ"א ביורה־דעה (סימן פא סעיף ז) כותב בעניין זה דברים ברורים: "לא יניקו תינוק מן המצרית אם אפשר בישראל דחלב

עובדי כוכבים מטמטם הלב ומוליד לו טבע רע וכן לא תאכל המינקת אפילו ישראלית דברים האסורים וכן התינוק בעצמו כי כל זה מזיק לו בזקנותו". אם אין די בכך, הש"ך מוסיף ואומר: "כלומר אע"פ [=אף-על-פי] דקטן האוכל דברים האסורים מדרבנן אין אביו מצווה להפרישו, וכמו שנתבאר באו"ח [=באורח-חיים] סימן שמ"ג היינו מדינא, אבל מ"מ [=מכל מקום] יפרישו מפני שמזיק לו בזקנותו שמטמטם הלב וגורם לו טבע רע".

"מדברים אלה נובעת אחריות כפולה: האחת, למנוע את עם-ישראל בארץ ובעולם מלאכול מאכלות אסורים ולעבור על איסורי התורה ואיסורי דרבנן, והשנייה, שנובעת מהעובדה שתזונה משפיעה על רוחניותם של תושבי ארץ ישראל: אכילת מזון שאינו כשר מביאה לטמטום הלב והמוח המשפיע על כל מהלכי החיים לדורות. עלינו להיאבק אפוא על תזונה כשרה לתושבי הארץ גם למענם וגם למען הדורות הבאים".

חוכמת חיים ומעוף

אם באנו לרכז את עדויות הרבנים, את קטעי העיתונות מאותם ימים לא רחוקים ולשוחח עם משגיחים, עם מומחי כשרות ועם יצרנים ומנהלים בתחום המזון, יתכן שתמונת פועלו הרב של הרב בתחום הכשרות הייתה מלאה יותר. ואולם, על-מנת שלא להרבות בדברים ומאחר שהמפורסמות אינן צריכות ראיה, בחרנו בדוגמאות בלבד מבין כל אלה.

דוגמא אחת, בבחינת יגיד עליו רעו, היא עדותו של הרב חיים זילבר, מראשי מערכת הכשרות ברבנות הראשית, שיש בה גם משום מבט של מומחה וגם נימה אישית נוגעת ללב.

"עד מינויו לראש מערכת הכשרות ברבנות הראשית לישראל, הכרתי את הרב לוי ביסטריצקי זצ"ל רק מהפרסומים. שמעתי שהוא רב פעיל והוא היה מוכר בזכות מערך הכשרות שהקים

בצפת, אבל לא יותר מכך. עד שנכנס לרבנות הראשית. מאז, לא אגזים אם אתאר את יחסינו בתור אחים. כשהרב נכנס לרבנות הראשית, הוא נכנס למשרדי כדי לערוך היכרות ואמר לי: "אנחנו, ביחד, ננהל את מערכת הכשרות לתפארת". וכך התחילה הידידות בינינו, כאשר ה'קליק' נוצר כבר מהרגע הראשון, הודות לקסם ולאישיות המיוחדת של הרב.

"להגיד שהייתי החיישן שלו ברבנות כיוון שהייתי ותיק? הוא לא היה צריך אותי. היו לו מספיק כישרונות לקלוט, לראות, לשמוע ולהבין איך למלא את תפקידו. אומנם היה לו ניסיון בצפת, אבל הפעם היה מדובר בתפקיד עם הרבה יותר אחריות. לדוגמא: לראש אגף כשרות יש עסק עם 600 יבואנים, ביניהם סוחרי בשר שלכל אחד יש סכינים (תרתי משמע) ועם ארגונים העוסקים במצוות התלויות בארץ, ערלה ושמיטה וזו מערכת שמתפרסת על פני כל הארץ. הרב ביסטריצקי נכנס לתפקידו החדש עם כושר ארגון, עם רצינות ועם אמת. לא יכולת לקנות אותו בגרוש וגם לא במיליון דולר. בנוסף לכך, הייתה לו חכמת חיים אדירה וגם מעוף של מי שגדל באמריקה.

מוניטין בזכות ולא בחסד

"צריך להבין שהתפקיד הזה מרכז עוצמה אדירה. תחום היבוא, למשל, כרוך באינטרסים כספיים אדירים. הרב האחראי על כך מאשר או לא מאשר, בהבל פיו, מכולה בשווי רבבות דולרים, שלא לדבר על מוצרי בשר שעלותם עשרות מיליוני שקלים. והרב ביסטריצקי לא חת מפני איש. מצד שני, אם היה יבואן שסרח והרב העניק לו הזדמנות נוספת והלה עמד בכך והוכיח את עצמו, הוא נשאר החבר הכי טוב שלו, כי יחד עם התקיפות הרב ניחן בלב טוב. וכאשר התיידד עם מישהו, ואני אומר זאת מעדות אישית, הידידות נשארה לא רק בשעת גדולתו של אדם.

"זכור לי שפעם יצא מפגישה אתו יבואן מזון שסיפר לי: "הרב סירב לאשר לי יבוא של מוצר מסוים, אבל אתכם אפשר לעבוד, כי אתם לא מדברים איתי פוליטיקה, אלא מדברים כשרות. וכשאני שומע 'לא' זה באמת לא. ואני יודע איפה אני אוחז. כך צבר הרב את המוניטין שלו כבר־סמכא בענייני כשרות, בזכות ולא בחסד.

"הרב ביסטריצקי התייחס לתפקידו בכזו אמת ובכזו רצינות, שיהיו מי שיגידו שהקמת מערכת כשרות לפי התקנים והנהלים שכתב וקבע היא לא מציאותית, פנטזיה. אבל הרב עשה זאת באמונה שלימה. ובין השאר פתח את הדלת לשיתוף־פעולה בין הרבנות הראשית ומערכות הכשרות השונות והבד"צים, כי כולם רחשו לו אמון ללא סייג.

"לרב אסור ללכת לערכאות"

"ובדידי הווה עובדא, במעשה שהיה ממנו רואים איך הגישה הישירה והאמיתית שלו הצליחה ופעלה:

"רב מסוים שהעניק הכשר למפעלים שמהם קיבל משכורת, תבע אותי למשפט. בשלב מסוים במהלך המשפט נדרשתי להצהרה של ראש אגף הכשרות. פניתי לרב ביסטריצקי ולמרות שנכנס לתפקידו רק באמצע המשפט והמשפט החל בימי קודמו בתפקיד, לא היסס להיכנס בעובי הקורה.

"ובכן, הרב לא אמר 'אני מעיד שחיים זילבר הוא ישר ונאמן', אלא כתב כדברים האלה: "על־פי הלכה, מכיוון שאותו רב הלך לערכאות ולא לדין־תורה ומבואר בשולחן־ערוך שמי שהולך לערכאות מרים ידו בתורת משה, הצדק לא אתו". אמרתי לו: 'איך אתה כותב כך לשופט בבית משפט חילוני?'. אך הוא אמר: "תראה שבית המשפט יקבל את הקביעה שאותו רב שפנה לערכאות לא ראוי להיקרא רב בישראל". ואכן כך היה. מבחינתי, הסיפור הזה מבטא את העובדה שהרב ניגש תמיד לנקודת העניין ומוכיח גם

את זאת שהרב לא השאיר חייל פצוע בשטח, אלא נתן לעמיתיו כתף תומכת.

לעולם לא נכנע

"ועוד עובדות שמוכיחות את הישרות ואת ההגינות ללא סייג: היה רב בישראל שהעניק הכשרים למפעלי מזון בעולם. הכשריו היו מפוקפקים, אך היו לו קשרים אישיים עם דרגים גבוהים ברבנות. כשהרב ביסטריצקי נכנס לתפקידו, הוחלט למנוע מלייבא לארץ ישראל מוצרי ממתקים ממפעל בגרמניה שאותו רב נתן לו הכשר. הרב פנה אל הרב הראשי, הרב לאו, והתלונן על־כך שראש מערכת הכשרות החדש מחרים את כשרותו, אך מובן שמאום לא עזר לו.

"היה גם רב אחר שלא התייחס ברצינות, בלשון המעטה, לכשרות המזון. הרב ביסטריצקי החליט למנוע ממנו להעניק תעודות כשרות, אבל הוא עשה זאת, כדרכו, בחוכמה ובתבונה. במקום להודיע לו שהרבנות לא תכבד את התעודות שבחתימתו, הרב ביסטריצקי הגיש בפניו את רשימת הנהלים והתקנות הנדרשים כדי לקבוע על מוצר שהוא אכן כשר. כצפוי, הלה לא עמד בתנאים המינימאליים (במקום לפרט אלו חומרי גלם נמצאים במזון, הוא פירט את עלויות בית המלון בו הוא שהה...), וכך איבד את תפקידו וסמכותו.

כשהרב ביסטריצקי עזב את תפקידו הייתה זו אבידה קשה למערכת הכשרות, ופטירתו היא אבידה קשה לכלל ישראל".

מהפכה של ממש

"את פועלו הרב של הרב ביסטריצקי במסגרת תפקידו כמנהל מחלקת הכשרות הארצית ברבנות הראשית לישראל, הייתי מגדיר

מהפכה של ממש ו'תחיית המתים', "אומר הרב אליהו שלזינגר שליט"א, רבה של שכונת גילה בירושלים, "ברבות השנים ניהלנו שיחות אישיות וידוע לי כי לא אחת עמד הרב בפני לחצים של יבואני מזון וגם בפני הצעות שוחד ופיתוי מאד נדיבות, אך לעולם לא נכנע ומעולם לא סטה אפילו כשיעור קוצו של יו"ד, מעקרונות ההלכה הברורה והניהול התקין".

כאמור, הרב קבע נהלים מפורטים, מדויקים ומאורגנים להפליא, בדרכי ההשגחה והפיקוח הן ברבנות צפת והן במישור הארצי, כאשר עמד בראש אגף הכשרות ברבנות הראשית.

בעניין זה הרב סבל לא מעט תלאות, לאחר שמלכתחילה הובטח לו שיעמידו לרשותו את כל האנשים והתקציבים הדרושים, ולבסוף לא עמדו בכל הדרישות. אצל הרב לא היה מקום ל'חצי עבודה' וברגע שראה שדברים לא מתנהלים בדיוק כפי שדרוש ואין מספיק תקנים ואין מספיק אנשים, קם ועזב.

בכי של אכפתיות

גם הרב דוד שפירא שליט"א, רב שכונת בית הכרם בירושלים ומנהל כנסי הרבנים מטעם מוסדות "אריאל" סיפר:

"אני זוכר את כנס הרבנים הראשון מטעם 'אריאל' לאחר שהרב ביסטריצקי נתמנה כראש מחלקת הכשרות ברבנות הראשית. במהלך הכינוס הרב שטח בפני הרבנים את עיקרי התוכנית להרמת קרן הכשרות, ובסיום דבריו פרץ בבכי. באותה הזדמנות ציין מנכ"ל הרבנות הראשית דאז גדליה שרייבר: הבכי היה ביטוי לצורה הפנימית וליחס הרציני והכנה שבהם הרב ביסטריצקי התייחס לתפקידו הכל־כך נכבד ואחראי".

שמו של הרב כמומחה מספר אחת בתחום הכשרות הגיע גם לחו"ל והרב היה אורח־כבוד בוועידת הכשרות של ארגון ה־או־יו בארה"ב בחורף תשנ"ו. בהרצאתו בוועידה התמקד הרב בנושא

נאמנות בכשרות ועד אחד נאמן באיסורין, בציינו כי יש רבנים בארץ ובחו"ל אשר איבדו נאמנותם בגלל פוליטיקה או כסף, ובהביעו את רגשי שמחתו על שראה את אנשי הארגון ה־או־יו בני תורה כולם. בהמשך דבריו עמד הרב ביסטריצקי על ההבדלים וההקפדות הנהוגים ברבנות הראשית לישראל ואינם נהוגים בשאר מקומות. הרב סיים את דבריו באומרו כי הוא מקווה להטוות דרכי שיתוף פעולה להאדרת הכשרות.

מצפת יצאה בשורת הכשרות

בהנהגתו של הרב ביסטריצקי הפכה הרבנות בצפת, עיר קטנה יחסית ומרוחקת ממרכז הארץ, לכתובת ולסמכות ארצית, ממנה יצאו תקנות, תיקונים ושיפורים בתחום הכשרות לרחבי הארץ כולה. כך, לדוגמא, אמר הרב בראיון קצר:

"הארץ מוצפת בשר פיגולים והנושא דרש פתרון נחוש. לאחר הפנייה מהרבנות הראשית התכנסנו יחד עם אנשי מחלקת הכשרות הארצית ברבנות הראשית לישראל הרב סבג והרב רפול והחלטנו להעלות את הנושא לסדר־היום. לצורך זה קיימנו ישיבה רחבה במחלקת הכשרות הארצית של הרבנות הראשית ב"היכל שלמה", שבה השתתפו בנוסף לרבני צפת גם רבני 'תנובה' וגם עובדי מחלקת הכשרות. לאחר שהועלו לפני המשתתפים מספר הצעות בעניין הטיפול בנושא הטריפות, הוחלט פה אחד לקבל את ההצעה שלנו. צריך לציין שהפתרון שהצענו עוד לא קיבל את האישור הסופי ובינתיים מדובר בניסיון. בימים הקרובים הנושא יעלה לדיון נוסף בוועדת הכשרות של מועצת הרבנות הראשית לישראל, ואנחנו מקווים שלאחר מכן מועצת הרבנות הראשית ובראשה הרבנים הראשיים, יחייבו את כל המשחטות לשווק את הטריפות בצורה תקינה ומפוקחת, כפי שהצענו.

"מתוך כל המשחטות הארציות, בשלב זה משתפות איתנו פעולה כחמש־עשרה. אין צורך לומר שהרבנים המקומיים מברכים

על כך. כל רב שנותן הכשר במקום יודע עכשיו שהטריפות מגיעות לאנשים שאוכלים טרף ולא נמכרות בתווית כשרה לאוכלי כשר. שיתוף־הפעולה גדול מאוד. לדעתנו, מועצת הרבנות הראשית תחייב בסופו־של־דבר כל רב שנותן הכשר לפקח גם על מכירת הטריפות. אנחנו נשמח אם מישהו אחר יקבל את הפיקוח. לגבינו, העיקר הוא בכך שיצרנו התעוררות לגבי הנושא וגם הוכחנו שאפשר לפקח על מכירת הטריפות.

"על פי התוכנית שלנו, בשלב הראשון טריפות לא ייצאו מהמשחטה בלי אישורו של רב המשחטה. בשלב הבא, משגיחים מיוחדים רק לנושא זה, יפקחו על תפוצת הטריפות. כבר עכשיו יש מספר ספקים של טריפות שפועלים במשחטות תחת פיקוח של משגיחים בתקן מלא. מקורות השיווק ממוחשבים וכן יעדי השיווק. אנחנו מקבלים ברבנות דיווח מלא על כל גרם שנכנס למחסן הספקים ודיווח לאן הוא יוצא. המשגיחים שלנו יוצאים לשטח ובודקים אצל רוכשי הטריפות אם הם באמת קולטים טריפות או אם יש ביכולתם לקלוט, ובעיקר איך ולמי הם משווקים. כבר גילינו בעיר אחת חברה שמשווקת כביכול ציוד חקלאי, אך בפועל שיווקה טריפות ואלה מדווחות כבשר כשר".

ראה בתפקיד שליחות

הרב בן־ציון נשר שי', מנהל אגף המשחטות במחלקת הכשרות ברבנות הראשית לישראל, סיפר לאחר פטירתו של הרב ביסטריצקי:

"הכרתי את הרב במסגרת עבודתו כמנהל מחלקת הכשרות בצפת, עוד לפני שנבחר לרבה הראשי של העיר והגליל העליון. היה לנו, מנהלי מחלקות הכשרות, פורום מיוחד, שהיה מתכנס מעת לעת לדיונים בנושאים שעמדו על הפרק, עם שאלות, תשובות ופתרונות. באחד הדיונים הללו הרב ביסטריצקי יזם את

הרעיון של קביעת תקן אחיד לכל הכשרויות, כדי שלא ייווצר מצב בו סופרמרקט מסוים יהיה כשר יותר מעמיתו בעיר סמוכה.

"היו לנו, אבדלח"ט, הרבה בירורים משותפים בכתב ובעל־פה ותמיד ראיתי בו, מעבר לגדולתו בתורה ובקיאותו הגדולה בהלכה, אדם נמרץ ונעים הליכות. פעילותו בתחום הכשרות הייתה עם כל הרצון ועם כל היכולת, כי הוא ראה בכך ייעוד משמים ושליחות למען כלל ישראל.

"הרב גם התייחד בכך שהמומחיות שלו בענייני כשרות הקיפה את כל התחומים. כידוע, יש מי שמתמחה בתחום ייצור המזון בעוד שאחרים מתמחים יותר בנושא השחיטה, למשל, אבל הרב ביסטריצקי היה מומחה גדול בכל התחומים. הוא ידע מהיכן כל מוצר מגיע, איך הוא נוצר ולאן הוא נשלח.

"לכן, אין זה פלא שספר הנהלים שערך התפרסם וזכה להערכה גדולה. הנהלים נכתבו מלכתחילה במגמה להנהיג סדרים מתוקנים במערכת הכשרות הרשמית הכלל־ארצית. במבט לאחור, המלאכה הזו מלמדת על אישיותו כאדם מסודר להפליא עם כושר ארגון מעולה. כעבור מספר שנים הרבנות הראשית פרסמה חוברת נהלים וזו התבססה על העבודה של הרב ביסטריצקי.

"הכרנו בתקופה שהייתי מנהל מחלקת השחיטה בתל־אביב, וכאשר הרב נתמנה לראש מחלקת הכשרות הארצית ברבנות הראשית, מינה מספר רבנים, לפי תחום ההתמחות המיוחדת שלהם, לעמוד בראש אגפים וכך נתמניתי לראש אגף המשחטות, תפקיד שאני מכהן בו עד היום. ברוך ה', הפעילות הזו, יחד עם עמיתי הרב דוד ורנר שליט"א רבה של חדרה, הביאה למהפכה במשחטות התעשייתיות. הרב ביסטריצקי הנהיג, בין השאר, תחלופה של מספיק שוחטים סביב השעון ולא זו בלבד שעמד עמנו בקשר הדוק, אלא היה גם נוסע בעצמו למשחטות כדי לבדוק את המצב מקרוב.

"דומני שבין הגורמים להצלחתו בתחום זה הייתה העובדה שהשהייה בחברתו הייתה מאוד נעימה. הייתה לו תכונה טבעית של התחברות לבני אדם והשיחה עמו הייתה גורמת תענוג. הרב ביסטריצקי הצליח למצוא שפה משותפת עם כל אדם ובכלל זה יבואני בשר קשוחים ובעלי עסק רוטנים ולצד החברות שבה נהג כלפיהם, התנהג בצורה מעוררת כבוד ודרך־ארץ. בזכות השילוב הזה הם קיבלו את דעתו ונכנעו לדרישותיו.

את תפקידו כראש מחלקת הכשרות מילא במסירות, ביושר וברצינות ואת זה הוא ציפה לראות מכל עובדי האגף שבהשראתו עבדו גם הם במלוא המסירות והחלו לחולל מהפכה של ממש בעולם הכשרות בארץ ישראל. ברבות השנים הפכנו גם לידידים קרובים ובפטירתו אבד לי ידיד קרוב ונעלה".

מלוא הגיבוי למשגיח

גם המשגיח הרב יוסף הופמן, מספר את שראה בעבודתו בשירות הרב: "בשחיטה, לדוגמא, הנהיג את החומרות של כולם ובמיוחד הקפיד להיות במקום בעצמו ולבדוק את הסכינים בעצמו. היה רגיל לומר: "אם אני חותם, אני נמצא". לשם כך היה יוצא מביתו בשלוש לפנות בוקר, גם במקרים שהפגישות והטלפונים של אמש נמשכו עד שעות הלילה המאוחרות, כדי להיות בזמן ולעקוב מקרוב אחר כל פרט בשחיטה.

"הרב תמיד העניק לכל משגיח את מלוא הגיבוי, התמיכה והעידוד ובמקום הצורך סייע לכל משגיח לצאת מן הסבך. מאידך, כשהיה כשלון, לא ויתר ובמקרה שהדבר היה הכרחי העביר משגיח מתפקידו. וגם אז, השתדל הרבה כדי למצוא למשגיח המפוטר עבודה אחרת".

עוד על מידת רגישותו ולבו החם של הרב גם במקרים שבהם הוכרח לגלות תקיפות, יעיד הסיפור הבא, שמספר הרה"ג הרב

שמעון אליטוב שליט"א, רב יישובי מטה בנימין: "מתוקף היותו עומד בראש מערכת כשרות רצינית, ובפרט כשהיה אחראי על מערכת הכשרות הארצית מטעם הרבנות הראשית לישראל, היה הרב ביסטריצקי אחראי גם על משגיחים בדרום אמריקה. פעם קרה שמשגיח בארגנטינה כשל במילוי תפקידו והרב ביסטריצקי פיטר אותו. המשגיח נפגע ובתגובה ניסה לפרסם בדיות.

"מכיוון שבעבר כיהנתי ברבנות בארגנטינה, יש לי עדיין קשר למקום, והזדמן לי לשמוע מהמשגיח המפוטר שאמנם הרב ביסטריצקי העבירו מתפקידו לאחר שמצא שאיננו ראוי להיות מפקח, אבל במקביל דאג לו לעבודה אחרת"...

סמכות בלתי מעורערת

וכך תימצת את פועלו של הרב ביסטריצקי בשדה הכשרות, מומחה הכשרות הנודע הרה"ג הרב דב לנדאו שליט"א מירושלים, במאמר שפרסם עם פטירתו של הרב (ב"המודיע"):

לא קל הוא לכתוב בכלל על כל אדם שהלך לעולמו, בפתע פתאום, תוך כדי עשייה ובפרט על רב עיר שהיה רב גווני, ובנושאים שונים פעל כהר געש ולחם כאריה ללא חת, ומאידך היה משים עצמו רך כאותו קנה המתנדנד ברוחות המצויות; ועלולים אנו לחטוא לאמת כאשר נכתוב ונגרע מערכו.

דברים רבים נאמרו אחרי מיטתו של הגר"ל ביסטריצקי ז"ל, וודאי עוד יאמרו על פעלו בתחומי עירו: חיזוק הדת, קירוב רחוקים, אהבת ישראל, יושר ועוד. ובין יתר מעלותיו יש להדגיש את הנשמה החסידית שהייתה בו; האיש היה דבוק ברבו כ"ק אדמו"ר הגה"ק מליובאוויטש זיע"א במלא רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו, ובשליחותו הוא הרחיק בשמחה עד קצווי ארץ.

אך הדבר שאותו הוא ראה כמשימתו המיוחדת בעולם הזה, ובו פעל מתוך שליחות וייעוד היה, ללא ספק, נושא הכשרות בצפת

כפרט ובארץ ישראל ככלל. ועל קיום משימה זו הוא מסר את נפשו בפועל ממש, כשם שיש למסור את הנפש על כל מלחמת מצווה, מלחמה שאין להתפשר עליה.

מלחמה זו הייתה נראית, לעיתים, בעיני אורח הצופה מהצד כבלתי מובנת, וגם רבנים, הנושאים בתפקידים ומינויים שונים, היו בוהים לעברו בתמיהה, כשהם עומדים לו לא פעם על אם הדרך, אותה דרך סלולה שעמל ליישרה בעשר אצבעותיו.

גם אם נתייחס אך ורק לנושא הכשרות ימעט הדף להכיל את מגוון פעולותיו של הרב. כיצד, לדוגמא תבע לדרוש הנחיות כשרות אחידות לכל המפעלים בכל הארץ, ולא אפשר שום שינוי או הפלייה, דבר שהיה אמור לפתור בעיות שנבעו משינויי עדות, ולא שעיר אחת תהיה שונה מחברתה. הוא מיאן לאפשר שההחלטות בנושאים אלה תהיינה נתונות לשיקול דעתם הפרטית של רבנים לעדותיהם השונות, משום שכתוצאה מכך תהיינה ההחלטות שונות מעיר שבה מכהן רב אשכנזי לעיר בה מכהן רב ספרדי.

ייזכר הרב לטוב בפעלו אשר פעל כאשר היה אחראי על מערכת הכשרות בארץ, בפרט כאשר צירף לרבנות הראשית חבר רבנים ידועי שם בכל המקצועות שחיטה, ניקור, כשרות מזון, הלכות התלויות בארץ ועוד, דבר שהעלה את תודעת הכשרות בעולם כולו. מינויים אלה נעשו ללא הבדל עדה, תימנים, חסידים, ליטאים ומרוקאים, ובלבד שיהיו בעלי ידע הלכתי ומקצוע.

אי אפשר לשכוח את נאמנותו לרבנים שהכניס למערכת, נאמנות שנבעה מעצם מסירותו לדבר הלכה כאשר הוא מעניק להם גיבוי מפני הרוחות שנשבו בין כתלי הרבנות. ואכן בתקופתו הציבור הרחב רחש אימון למערכת זו. ולעומת זאת קשה לשכוח את צערו הגדול ואת כאב לבו, כל אימת שראה איך שמעשה ידיו – ספינתו שהשיט על ים הכשרות – מיטלטלים וטובעים לא בגין סערות כשרות אלא בגין סערות החישובים הפוליטיים.

זכיתי, בשנים אחרונות ורבות משקל אלה, להכיר אותו באופן אישי, ועל סמך היכרותי אתו אוכל להסביר את הדחף שהיה לו בנושא, ואת תעצומות הנפש שלו, בכך שהוא ראה ייעוד חינוכי ועתיד הדור בעניין הכשרות כאשר לא פעם התבטא באופן זה.

כמה שעות לפני שחש בלבו והובהל לבית רפואה שוחחתי עמו כמה פעמים על הקשיים שהיו לו באותו יום בעירו בנושא הכשרות. הוא תינה בפני את צערו על כך שאין הוא דורש לעצמו כלל כסף עבור סידורי כשרות שהוא קובע ומפקח בעירו, ואינו מבין מדוע ישנם החותרים תחת אושיותיו תמורת בצע כסף.

כיום העיר צפת מהלכת בבגדים קרועים על שהלך ממנה אדם שלחם והיה לפחד ממנו. מובא בגמרא (מועד קטן כד.): אמרו לו לשמואל נח נפשיה דרב קרע עליו תריסר בגדים אמר אזל גברא דהוה מסתפינא מיניה. אמרו לו לרבי יוחנן נח נפשיה דר' חנינא קרע עליו תליסר אצטלי מלתא, אמר אזל גברא דהוה מסתפינא מיניה. לפי' פירוש חלק מהראשונים (עיין תוספות הרא"ש), הפחד מאותם גדולים היה להקפיד על כל הוראה שלא להקל בה, שמא יחטיאו את הרבים. כזה היה הרב ז"ל כשעסק בכשרות לכלל ישראל בעולם כולו, בארץ ישראל ואף כאשר נגזר עליו להצטמצם לעירו צפת בלבד.

שיפורים רבים ונכבדים

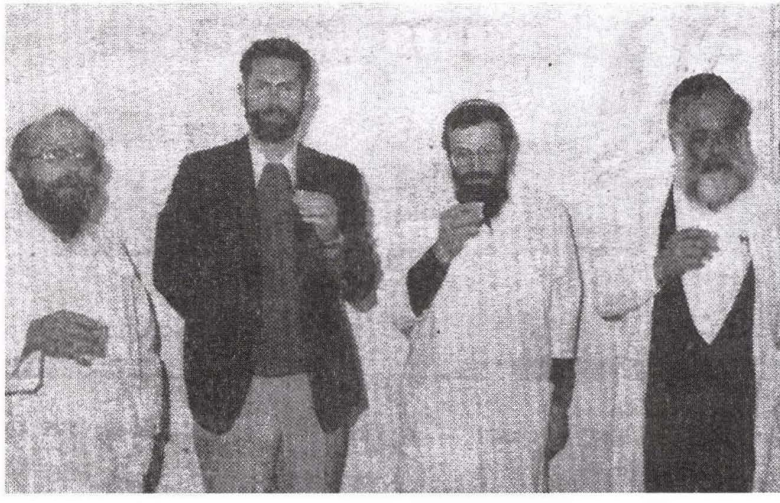
נחתום פרק זה בדברים שאמר הרה"ג הרב ישראל מאיר לאו שליט"א, הרב הראשי לישראל על הרב ביסטריצקי ע"ה כראש מערכת הכשרות של הרבנות הראשית:

"בגלל היותו בר סמכא והצלחתו ברבנות בצפת, מצאתי אותו ראוי והולם ביותר לעמוד בראש מערכת הכשרות הארצית. עמו הכנסנו רבנים מהשורה הראשונה לאגף הכשרות, איש איש בתחום המיוחד לו, ועל כולם מנצח הרב לוי ביסטריצקי זצ"ל. הרבנים

במחלקות השונות היו מזרמים שונים ומגוונים ועם זאת כולם קיבלו אותו כסמכות בלתי מעורערת, דבר שמוכיח על גדולתו של האיש.

"המגמה הייתה שהרב ביסטריצקי יצליח להוריד מעצמו חלק מהטרדות שהיו לו כרב ראשי בעיר־הקודש צפת, ולהקדיש זמן לתפקיד הארצי במערת הכשרות. לצערי, בעיות ארגוניות שונות גרמו לכך שהרב לא האריך בכהונתו במערכת הכשרות. ערב פרישתו מתפקיד חשוב זה, כינסתי אסיפה יחד עם הרבנים ששימשו כחברים בוועדת הכשרות בראשות ר' לוי ע"ה להפציר בו שמכל מקום ימשיך בתפקידו, דבר שבוודאי היה ממשיך להעלות את קרן הכשרות של הרבנות עד אין שיעור, כפי שהתחיל בתקופה בה שימש בתפקיד הבכיר הזה, אך למעשה הדבר לא הסתייע. וחבל, כיוון שהרב ביסטריצקי זצ"ל הכניס במערכת שיפורים רבים ונכבדים ומעל הכול היה עומד על אמיתותה של תורה ולא הסכים לשום קולא ופשרה בבחינת "לא יכרע ולא ישתחווה".

כשנה אחת בלבד שימש הרב בתפקיד זה, אך פעילותו הגדולה, הנהלים שקבע והתקנות שהנהיג ממשיכים לזכות את עם ה' בארץ הקודש עד היום הזה.

למעלה: בפתיחת משחטה בהשגחת הרב ע"ה. מימין לשמאל: הרב ביסטריצקי ע"ה, יבדלח"א הרב שמואל אליהו שליט"א, ראש העיר דאז מר זאב פרל, ר' פתחיה קליין ע"ה.

משמאל: ידיעה מעיתון "הצופה": "פסיקת הרב ביסטריצקי היא שתיקבע את סדרי הכשרות של הבשר".

צוותי שחיטה יצאו מטעם הרבנות הראשית לחו"ל להבטיח אספקת הבשר לארץ

מאת חיים פיקרש, סופר "הצופה"

הרבנות הראשית לישראל השלימה באחרונה מבצע שיגורם של קרוב ל־200 משמשים בקודש, בהם שוחטים, בודקים, מנקרים ומשגיחי כשרות לשורה של מדינות בעולם לבצע שם את נושאי השחיטה של הבקר והצאן ובכך להבטיח את רצף האספקה של הבשק לישראל.

17 צוותי השחיטה, יצאו לארגנטינה, אורוגוואי, אירלנד, הולנד ואוסטרליה. מהרבנות הראשית לישראל שארגנו, כאמור, את יציאת הצוותים נמסר כי בקרוב אמורים לצאת גם צוותי שחיטה לברזיל ולארצות הברית, כשכל צוות מונה מנין אנשים בהם ראש צוות, שוחטים, בודקי הריאה, פנים וחוץ, מנקרים ומשגיחי כשרות.

יציאתם של הצוותים היא לשלושה עד ארבעה חודשים. היוצאים אושרה על ידי רבני מחלקת שחיטת חו"ל של הרבנות הראשית לישראל. הרב אברהם לינסנשטיין והרב שלמה מחפוד, הידועים בארץ ובעולם כמומחים לנושאי השחיטה.

קודם לנסיעתם של הצוותים, ישבו עימם שני הרבנים הראשיים יחד עם אנשי אגף הכשרות של הרבנות הראשית ועברו, בצותא על התיקים האישיים של כל אחד ואחד מאנשי הצוותים.

הצוותים, נדרשו להעביר מדי כל שבוע דיווח עדכני לגבי. כמויות השחיטה על יבוא בשר ושחיטת חו"ל. גם הרב לוי ביסטריצקי, ראש אגף הכשרות יגלה מעורבות אישית ופסיקתו, היא שתקבע את סדרי הכשרות של הבשר.

הצוותים ובמיוחד משגיחי הכשרות מייצגים, למעשה, את כל הברצ"ים הפועלים בישראל, מסר הרב הראשי הגרי"מ לאו, שהעניק אישית את האישורים לכל אחד ואחד מאנשי הצוותים, טרם צאתם מישראל.

גורמי רבנות וכשרות מתריעים:

מערך הכשרות הארצי של הרבנות הראשית מצוי בסכנה מוחשית של פגיעה והדרדרות

ההשלכות עשויות קשות לגבי צבור עמך־ישראל ● השיפורים הגדולים שהונהגו ע"י הג"ר לוי ביסטריצקי — עשויים להפגע אם תמומש פרישתו

מאת סופר "המודיע"

רבנים וגורמי כשרות מכל רחבי הארץ מתריעים בעת האחרונה על כך שמערך הכשרות הארצי של הרבנות הראשית מצוי בפני סכנה מוחשית של פגיעה והדרדרות, דבר שיכול לגרום להביא להשלכות קשות על המערכת החיונית לפרישתו של הגר"ל ביסטריצקי להתכנס, למרות שהכל יודעים ומבינים את מהותם של ההשלכות.

הם הדגישו, כי אמנם צבור גדול של מדקדקים במצוות מקפידים ומקבלים על עצמם סייגי כשרות מרובים מאד, כפי שהם מקובלים באותם גופי כשרות ובדצ"ם שהם מסתמכים עליהם — אולם, איש אינו חולק על חשיבותה של מערכת הכשרות הארצית, אשר בפעילותה יכולים המוני יהודים להינצל ממאכלות אסורות.

יצויין כי בתקופת פעילות מערכת הכשרות במתכונת העומדת לפני סכנת פגיעה, נעצרו עשרות טונות של גבינות וטריפות; הוגבר הפיקוח על שוחטים בארץ וסינון שחוטים היוצאים לשחיטות בחו"ל; נמנעה הכנסתם ארצה של מוצרים לא כשרים רבים; הודק הפיקוח בחרושת ובתעשיה, דבר שהכל נהנו ממנו.

הרבנים וגורמי הכשרות שהתריעו על הסכנה הצפויה, קוראים לרבנים הראשיים ולכל מי שבידם לתרום להסרת המכשולים הבירוקרטים, להחזיר חושים ולעשות זאת. הם הביעו קריאה כפולה, למי שחלילה מערימים את הקשיים לבל יעשו מעשה אשר עשוי לפגוע ברבים.

רבנים וגורמי הכשרות, תולים את הסיבה לחששם הכבד, בכך שהגאון רבי לוי ביסטריצקי, רבה של צפת העומד בראש מחלקת הכשרות של הרבנות — עומד לסיים תפקידו — וההישגים הרבים שיזם, הנהיג ושימר במונחי הרבנות הראשית עשויים להיפגע.

עם כניסתו לתפקידו, הביא הגר"ל ביסטריצקי אל מערכת הכשרות כוחות מעולים מכל גווני וחוגי הציבוריות הדתית בארץ, בנה וביסס מחלקות בראשותם תוך שהוא מעניק גיבוי מלא למלאכה אשר החלה נעשית בתנופה.

כדרך זו, מונו הרבנים והגאונים: רבי לוי יצחק הלפרין — מוסדות רפואיים; רבי יוסף אפרתי — הלכות התלויות בארץ; רבי דוד ורנר — אחראי משחטות; רבי אברהם יצחק ליכטנשטיין ורבי שלמה מחפוד — שוחטים ושחיטת חו"ל; רבי דב לנדאו — יבוא מזון; רבי יוסף בר־שלום, רבה של בת־ים מפעלי בשר ופיקוח טריפות; רבי בן־ציון נשר — בשר; רבי יעקב אריאל — חרושת ותעשיה; רבי יהודה עמיחי — רבנויות מקומיות.

"חשש מסיום תפקידו של הרב ביסטריצקי כמנהל מחלקת הכשרות ברבנות הראשית לישראל".

ידיעה בעיתון "המודיע".

פרק חמישי

סמוך על שולחן התורה

עבודה חשאית

קשה לדעת באיזה שלב בדיוק גמלה בלבו של המתמיד הצעיר, הרב ביסטריצקי ע"ה, ההחלטה להיות מורה הוראה בישראל ולהתמסר ללימוד ההלכה למעשה. בכל אופן, עובדה היא שכבר משחר נעוריו גילה חיבה יתירה, מיוחדת במינה, לעיון, שינון ובירור הלכות ודינים בכל חלקי השולחן ערוך ובמיוחד בשולחן ערוך הרב בעל התניא נ"ע, הנודע בעולם התורה בשם "שולחן ערוך הרב" או "שולחן ערוך אדמו"ר הזקן". כיוון שכך, טבעי היה הדבר שגם כתיבתו התורנית התמקדה, בראש ובראשונה, סביב שולחן ערוך הרב.

ראשית המלאכה הייתה בעת לימודיו בישיבת 'תומכי תמימים' במונטריאול שבקנדה, שם בלט במיוחד כ'מתמיד' מופלא ששוקד על לימודו יומם ולילה. במהלך עיונו בשולחן ערוך, נהג הרב להתחקות אחר שורש הדברים בש"ס ופוסקים, ראשונים ואחרונים ולעיין היטב בטעמי ונימוקי ההלכות בהם כידוע, מתאפיין, שולחן ערוך הרב. במסגרת זו החל לכתוב ציונים ומראי מקומות לדברי בעל התניא בשולחנו, במיוחד ב"קונטרס אחרון", אותו כתב בעל התניא בקיצור ולא תמיד פירט את המקורות והנימוקים.

כדי שלא להתפאר ולא להתבלט ביחס לשאר חבריו בני גילו, עשה זאת הרב בתחילה בחשאי ולא גילה לאיש על פעלו. ואולם, כמי שזכה שהרבי מליובאוויטש זי"ע היה מעורב בחינוכו ובסדרי לימודיו החל מילדותו וכחסיד הדבק ברבו, לא נמנע לכתוב על כך לרבי ולבקש את עצתו וברכתו גם בנושא זה, ואף זאת, לאחר שאביו יבדלח"ט הפציר בו פעם אחר פעם לעשות זאת, כדי לבשר לרבי בשורה טובה, ואין טוב אלא תורה, ולגרום לו נחת־רוח וכדי לזכות לברכתו והכוונתו לעתיד.

וכך כתב הרב אל הרבי באותם ימים:

"כ"ק אדמו"ר שליט"א, זה מכבר בעת שלמדתי שו"ע אדמוה"ז ובקו"א ח"א וח"ב [=שולחן ערוך אדמו"ר הזקן ובקונטרס אחרון חלק א' וחלק ב'], עמדתי ע"ז [=על־זה] שבקו"א הנה בדרך כלל מביא הענין (הדין, השקו"ט [=השקלא וטריא] שבגמ' [=שבגמרא], דעות הפוסקים) אבל לא המראי מקומות.

"והנה אז בעת לימודי, רשמתי לעצמי מה שנראה לפי דעתי (כמובן בדרך אפשר) מקום מוצא מראה המקום, שאולי לזה כיוון רבנו אדה"ז [=אדמו"ר הזקן] בכתבו הענין בסתם.

"ואמו"ר [=ואבי מורי] שי' בקשני זה כמה פעמים לשלוח דוגמא מאיזה ענין מהנ"ל לכ"ק אדמו"ר שליט"א, ושמטתי א"ע [=את עצמי] מזה עד שעכשיו נתרצתי לשמוע אליו בזה, כיון שהמשפיע שלי הרב גרינגלאס שי' הציע לי גם־כן שאשלח דוגמא מזה לכ"ק אדמו"ר שליט"א, המראי מקומות ותיקונים לקו"א מהל' [=מהלכות] ציצית לשו"ע אדמוה"ז. ואולי יגרום זה נח"ר [=נחת רוח] לכ"ק אדמו"ר שליט"א".

זו הייתה ההתחלה שזכתה לעידוד נלהב מהרבי, עידוד שבמשך השנים הלך והתגבר, בשורה ארוכה של דברים, גם בעל־פה, בעת 'יחידויות', וגם בכתב במענות לשאלות ובמכתבים רבים. הנה, לדוגמא, דברים שאמר לו הרבי ב'יחידות' בתקופה מאוחרת יותר (ביום י"ד בסיון תשל"ט):

"...היות והינך מורה הוראה, עליך להשתדל להוציא עוד חיבור, אם אפשר על שו"ע רבינו, ואם לא, על שו"ת צמח צדק. ואף שאתה יכול לכתוב גם בחסידות, בזה תשהה את עצמך. עליך להוציא לאור בנגלה וזה יהיה חלקך בהפצת המעיינות. ובאם לא באחד משניהם, להוציא משהו אחר בענייני הלכה, היות וזהו חלקך".

לאור דברי עידוד אלה, ורבים אחרים, זכה הרב להוציא לאור עשרה ספרים בהלכה שכולם סובבים סביב משנתו של אדמו"ר הזקן, בעל התניא והשולחן ערוך.

ספרים ראשונים

בכ"ד בטבת, יום ההילולא של אדמו"ר הזקן, בשנת תשל"ד הוציא הרב לאור את ספרו הראשון, "מראי מקומות לקונטרס אחרון בשולחן ערוך אדמו"ר הזקן". מלאכה שכאמור החל בה עוד בנעוריו במונטריאול.

כעבור שנתיים, בכ"ד בטבת תשל"ו, הוציא לאור את ספרו השני, "מראה מקומות וציונים ולוח התיקון להלכות שחיטה, טריפות ונדה משולחן ערוך אדמו"ר הזקן חלק יורה דעה". גם כאן, כמו במראי־מקומות לקונטרס אחרון, השקיע הרב עמל רב ויגיעה גדולה, לחפש, למצוא ולציין בצורה מפורטת ומסודרת את המקורות בש"ס ובפוסקים לכל הלכה והלכה ולכל פרט ופרט, דבר שהביא ומביא תועלת מרובה לציבור הלומדים, ובמיוחד אברכי הכוללים והרבנים מורי ההוראה המצויים אצל הלכות חמורות אלה.

כעבור שנים, יצא־לאור ספר נוסף על הלכות שחיטה משולחן ערוך אדמו"ר הזקן, "ביאורי הלכות על שו"ע אדמו"ר הזקן הל' שחיטה" מאת הרב זושא ווינער. מתברר כי כאשר העורך כתב לרבי על תכניתו וציין כי בדעתו לכתוב "הערות וציונים" להלכות אלו, הגיב הרבי:

בטח ראה אלו שכבר הו"ל [=הוציאו לאור] - להרב ביסטריצקי שי'.

בח"י אלול תשל"ו יצא לאור ספרו השלישי, "מראה מקומות וציונים לשאלות ותשובות אדמו"ר הזקן". כידוע, בסוף שולחן ערוך רבנו הזקן מופיעות תשובות הלכתיות שלו שנכתבו במענה לשאלות שונות. בין אלה נמנות, אגב, התשובה המהווה מקור לזהירות מ'מצה שרויה' וכן תשובות יסודיות בהלכות שחיטה ועוד. בספר זה מציין הרב ביסטריצקי מראי־מקומות מפורטים ומבוארים לכל דבר ועניין ב'תשובות'. למעשה, מדובר בעבודה ראשונית שכעבור שנים קיבלה פנים חדשות, מושלמות ומהודרות יותר. ומעשה שהיה כך היה:

בהופעת ספר זה הגשים הרב, למעשה, חלום ישן. עוד בטרם עלייתו לארץ הקודש בשליחות הרבי ישב פעם הרב ושוחח עם יבדלח"ט הרב שלום דובער לוין שי', עורך קבצי 'יגדיל תורה' ומנהל ספריית ליובאוויטש בחצר הרבי, על הצורך להדיר מחדש את שאלות ותשובות אדמו"ר הזקן עם מראי מקומות וציונים, בשילוב תיקונים והוספות בהשוואה לכתבי יד שבספריית ליובאוויטש ולהוסיף להם גם פסקים של אדמו"ר הזקן שהובאו בשמו במקורות אחרים.

באותה תקופה עסק הרב ביסטריצקי בעריכת מראי מקומות וציונים לשו"ע אדמו"ר הזקן, במסגרת הספרים שנזכרו לעיל והרב לוין עסק בשו"ע ובשו"ת [= ובשאלות ותשובות] אדמו"ר הזקן במסגרת קובץ 'יגדיל תורה' שבעריכתו בו פרסם, מעת לעת, גם השוואות של נוסח התשובות עם כתבי יד שבהם מועתקות התשובות.

השנים חלפו ולימים החליטו השניים, כל אחד לעצמו, לכתוב לרבי על כך. הרב ביסטריצקי כתב, כנראה, ראשון וכך ענה לו הרבי:

"כדאי להוציא לאור (שו"ת אדמוה"ז) מחדש בספר בפני עצמו, באותיות רגילות עם ציונים והערות בשולי הגליון, ויתוסף מה שנכתב מאתו ומשמו במקומות אחרים".

הרב לוין מצידו כתב אל הרבי (בב' בתמוז תשמ"ו):

מעט מאוד הם המעיינים בשו"ת אדמו"ר הזקן. הסיבות העיקריות: א) שלא נדפס בספר בפ"ע [=בפני עצמו] רק בתור נספח לשו"ע. ב) נדפס באותיות קטנות ביותר הקשים לקריאה. ג) נכתב בקיצור גדול ונדפס בלי ציונים והערות. והרב לוין שאל האם כדאי להוציא לאור מהדורה מתוקנת של שו"ת אלה.

בתשובתו הדגיש הרבי את המילים כדאי להוציא־לאור וכו', והוסיף:

"ויעוררו עד"ז [=על דבר זה] את אלה שכבר התחילו בזה וגם הו"ל מ"מ [=הוצאה־לאור מראי מקומות] וכו'".

ואכן, הספר יצא לאור במתכונת מהודרת ומפוארת. פרט ל'תשובות' שהופיעו בשעתן כתוספת לשולחן ערוך אדמו"ר הזקן, באו בספר זה גם "שער המילואים" (י"ט סימנים של תשובות וענייני הלכה מאת אדמו"ר הזקן שנדפסו ברבות השנים בספרים וקבצים שונים); "שער השמועה" (כ"ט סימנים של עניני הלכה משמו של רבנו הזקן שנמסרו בעל־פה ולא מפי כתבו); "מראי מקומות ציונים והערות" (שכוללים גם הפניות לדברי אדמו"ר הצמח־צדק בנושאים הנידונים); "הוספות"; "השלמות"; "נספחים"; "הערות וביאורים" "רשימת הספרים" (המובאים בדברי אדמו"ר הזקן, עם שמות המחברים); ו"מפתח" (מפורט). למראי המקומות של הרב ביסטריצקי נוספו ההשוואות שהכין הרב לוין בשעתו, והמהדורה השלימה והמפוארת נושאת את התאריך: אור לכ"ד טבת תשמ"ח.

המלאכה הגדולה

זמן מה לאחר הופעת הספר השלישי הורה לו הרבי כי בשלב זה המשך הכתיבה התורנית שלו יהיה, מראה מקומות ל"סדר ברכת הנהנין" שבסדור אדמו"ר הזקן, הם שלושה־עשר הפרקים בהם ביאר וסיכם אדמו"ר הזקן את ההלכות הללו, בנוסף לכתיבת דינים אלו במקומם בשולחן ערוך.

הרב ביסטריצקי הגיב שהוא חושש לגשת אל המלאכה הגדולה הזו. זאת, עקב מסורת חסידית לפיה אדמו"ר הזקן עצמו אמר פעם: "אני רוצה לראות מישהו שיכתוב מראי מקומות לסדר ברכות הנהנין". הרבי ענה: "זכות הרבים מסייעתו" והרב ניגש אל המלאכה עד שזכה לברך על המוגמר ובראש־חודש אייר תשל"ז יצא לאור ספרו הרביעי, "מראה מקומות וציונים ולוח התיקון לסדר ברכת הנהנין שבסידור אדמו"ר הזקן".

אדמו"ר הזקן כתב את ברכות הנהנין, למעשה, בשלוש צורות: בתוך השולחן ערוך, ב"סדר" שהיה לחלק מסידורו וכן בצורה נוספת (קצרה יותר מזו שב"סדר") בשם "לוח ברכת הנהנין".

על־מנת שמראי המקומות להלכות אלו יהיו מושלמים, טרח הרב ותיקן וסידר מראי־מקומות ולוח התיקון גם ל"לוח" ובו' תשרי תשל"ח יצא לאור ספרו החמישי, "סדר ולוח ברכת הנהנין ומראה מקומות וציונים".

מיהו הנכד?

על מלאכה זו בכללה מעניין להוסיף את הסיפור הבא:

הספר הראשון בסדרת מראי מקומות לשולחן ערוך אדמו"ר הזקן הוא על החלק הראשון של שולחן ערוך אורח חיים. ספר זה נערך בשעתו על־ידי הרב ניסן מאנגעל שי'. משסיים את המלאכה, היה בדעתו להמשיך את עבודת הקודש בפסקי הסדור של רבנו

הזקן בהלכות שבאורח חיים חלק ראשון, בתקופה שבה הרבי מליובאוויטש דיבר ועורר רבות אודות עריכת מראי מקומות. ואולם, כאשר שאל את הרבי על עריכת מראי מקומות וציונים ל"סדר ברכת הנהנין", השיב לו הרבי שהדבר כבר נעשה "על־ידי אחד מנכדי הצמח צדק".

בשעתו נתפרש המענה, לפחות כהשערה, שהרבי רומז לעצמו ומפני ענוותנותו מכנה עצמו כאחד מנכדי הצמח צדק. בכל אופן, בעקבות המענה, הרב מאנגעל נמנע מלגשת אל המלאכה, בעוד שהרב ביסטריצקי כן נטל על עצמו את המשימה, לאור המענה הברור של הרבי, כאמור.

חלפו עשרות שנים ורק בשנת תשנ"ח נמצאה בבית הרבי מחברת של מראי מקומות ל"סדר ברכת הנהנין" מאת הגאון החסיד רבי שניאור זלמן מרדכי שניאורסאהן מזיטאמיר, נכד אדמו"ר הצמח צדק, מועתק ומוגה על ידי הרבי, בתוספות הערות וציונים. מחברת זו נערכה לדפוס והופיעה בהוצאת קה"ת, כספר בפני עצמו, בשנת תשנ"ט.

ובחזרה למלאכתו של הרב ביסטריצקי. כאמור, בשנת תשל"ז זכה לברכת הרבי לעסוק במראי מקומות וציונים לסדר ברכת הנהנין. והספר יצא לאור בו' תשרי תשל"ח, תאריך שנבחר ע"י הרבי, שגם הגיה את ה'פתח דבר'. בהתוועדות כ"ד בטבת תשל"ט, דיבר הרבי על לימוד סדר ברכת הנהנין של אדמו"ר הזקן ובתוך הדברים אמר (השיחה במילואה נדפסה לאחר מכן בליקוטי שיחות חלק כ"ד עמ' 76):

"... בהמשך לאמור אודות תוספת בלימוד תורתו של רבנו הזקן ביום ההילולא ... כדאי שהחל מכ"ד בטבת יקבעו לימוד בסדר נטילת ידים לסעודה ובסדר ברכת הנהנין ... בפרט לאחר שכבר נדפסו, בחוברת בפני עצמה, מראי המקומות והציונים והמקורות, שאז ישנה האפשרות ללמוד את ההלכות יחד עם טעמיהן, על־ידי

כך שמעיינים במקורות ההלכות, כפי שצויין שם (על כל פנים בדרך אפשר)".

בשנת תשנ"ט הופיע ספר זה במהדורה חדשה ומתוקנת, כאשר בין המעלות הבולטות שלה היא הדפסה ברורה יותר של ה"סדר" עצמו, באותיות מרובעות. בהקדמתו למהדורה זו מתייחס הרב ע"ה לגילוי הרשימות של "אחד מנכדי הצמח צדק" ומביע תקוותו שעבודתו תתרום גם להעמקת הלימוד ברשימות אלו:

"זכינו שי"ל [= שיצא לאור] לאחרונה מכתי"ק [= מכתב יד קודש] כ"ק אדמו"ר מראי מקומות וציונים לסדר ברכת הנהנין מאת הגאון רבי שניאור זלמן מרדכי שניאורסאהן מזיטאמיר נכד כ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק" הנק' בשם "שם הגדולים", עם איזה הערות וציונים מאת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו.

ובודאי שהמראי־מקומות וציונים הנדפסים כאן ירחיבו את דעת הלומדים "שם הגדולים" וההערות וציונים – הנ"ל".

נחת־רוח רב

בשנת תשד"מ יסד הרבי מליובאוויטש זי"ע את תקנת הלימוד היומי ברמב"ם בשלושה מסלולים: שלושה פרקים ליום, פרק אחד ליום או לימוד מקביל בספר המצוות. בבת אחת הפך ספר משנה תורה לרמב"ם, היד החזקה, מספר שהיה נחלתם הבלעדית של תופשי התורה, חובשי בית המדרש, לספר של כל העם כולו. תלמידי חכמים מופלגים, חסידים ואנשי מעשה וגם המוני עמך בית ישראל, מכל העדות והחוגים, קיבלו את התקנה בהתלהבות והצטרפו אל הלימוד היומי בקביעות.

מספר חודשים לאחר קביעת התקנה הקדושה, בעוד היא הולכת ומתפשטת, הופיעה שיחה של הרבי, ב"ליקוטי שיחות" לכ"כ"ד בטבת תשמ"ה, על הקווים המשותפים והצדדים השווים בין הרמב"ם ורבנו הזקן באישיותם ובתורתם.

רבים וטובים למדו את דבריו של הרבי ובוודאי אף התפעלו והפנימו את תוכנם, אך הרב ביסטריצקי ראה בהם אתגר מיוחד במינו. כמי שהעיסוק והעיון בשולחן ערוך רבנו הזקן היה ללחם חוקו, ובמקביל קיבל גם הוא בהתלהבות את תקנת השיעור היומי ברמב"ם, נטל על עצמו הרב ביסטריצקי מלאכה גדולה ונכבדה: לציין מקבילות והשוואות לדברי הרמב"ם, במידה והן קיימות, בכתבי ההלכה של אדמו"ר הזקן, השולחן ערוך, הסידור והשאלות ותשובות שלו.

כמו בספריו הקודמים, ה'פתח־דבר', היה למראה עיניו של הרבי, ובהתייחס לאמור בו ששולחן ערוך אדמו"ר הזקן שונה מספר משנה תורה לרמב"ם בכך שרבנו הזקן מביא את ההלכות בטעמיהן ונימוקיהן ואילו הרמב"ם כותב הלכות פסוקות ללא טעמים, העיר הרבי, את ההערה הבאה, שכמובן שולבה ב'פתח דבר':

"כהערתי כמו"כ [=כמה וכמה] פעמים בנוגע שלילת הפסק דין על פי הרמב"ם (ותולין זה בהרא"ש ואדה"ז) – והלכה בפועל רבבות הלכות ברמב"ם – מבלי צירוף מפרשיו – ממש כהפסק דין בשולחן ערוך ואחרונים".

הרבי הוסיף גם הערה של מראה־מקום נוסף של הקבלה בין הרמב"ם ורבנו הזקן:

"לפום ריהטא להתחלת ספר המדע: לאהוי"ר [= לאהבה ויראה] – בהל' ת"ת [= בהלכות תלמוד תורה] לאדמוה"ז וכן בשו"ע שלו הל' ק"ש [= הלכות קריאת שמע]?".

לפי הערה זו נדפס בספר בתחילת ספר המדע:

ב: והאיך היא הדרך לאהבתו ויראתו . . : ת"ת פ"ד הל' ה, סי' צח סעי' א". כלומר, שלדברי הרמב"ם האומר שהדרך לבוא לידי אהבת ה' ויראתו, היא על־ידי התבוננות בגדולת הא־ל, יש למצוא

מקבילות גם בהלכות תלמוד־תורה לרבנו הזקן וגם בהלכות קריאת שמע בשולחן ערוך שלו.

את מכתבו לרבי עם משלוח הספר חתם הרב המחבר בתקווה "שספר זה יגרום נח"ר [=נחת רוח] לכ"ק אדמו"ר שליט"א". ליד המילים נח"ר הוסיף הרבי – "רב". בדומה לשאר הספרים, גם הפעם הרבי בחר את התאריך המצוין ב'פתח דבר': י"ט כסלו תשמ"ו, הוא, כידוע, יום חג הגאולה של אדמו"ר הזקן ממאסרו ברוסיה הצארית בשנת תקנ"ט.

וכך, פחות משנה מאז הופיעה שיחתו של הרבי על ההשוואה בין הרמב"ם ואדמו"ר הזקן, ראה אור ספרו המיוחד של הרב ביסטריצקי.

בחול המועד פסח של אותה שנה, חודשים מספר לאחר שהספר יצא לאור עולם, ביקר בהיכלו של הרבי הגאון רבי אפרים אליעזר הכהן יאלעס זצ"ל רב אב"ד פילדלפיה. בתחילת הפגישה דיבר הרבי עם אורחו הדגול על הדמיון בין הרמב"ם ואדמו"ר הזקן הבא לידי ביטוי בתחומים שונים ובכלל זה ה'כללים' בהם נקטו בחיבוריהם', ובהקשר זה הוסיף הרבי ואמר:

"ישנו רב בצפת, בנו של ביסטריצקי מכאן, שהוציא לאור ספר מיוחד המשווה את פסקי הדינים שברמב"ם עם אלו של אדמו"ר הזקן ומביא את ההשוואות בין אדמו"ר הזקן והרמב"ם".

עבודה גדולה וחשובה

לימים, לאחר שכבר ישב על כס הרבנות בצפת, פרסם הרב עוד עבודה גדולה וחשובה הקרויה "לקט ציונים והערות לשולחן ערוך אדמו"ר הזקן". ספר זה מכיל ציוני מראי מקום בשו"ע, שבהם נתבארו צדדים נוספים של הלכה מסוימת, פרטי ההלכות ושאלות שהאחרונים (בזמנו של אדמו"ר הזקן ולאחריו) דנו בהם, ולא הוזכרו בשו"ע אדמו"ר הזקן, פסקי ההלכות של אדמו"ר הזקן

בסידורו השונים מפסקיו שבשולחן ערוך, מנהגים הנהוגים בחב"ד שאינם מוזכרים בשו"ע אדמו"ר הזקן והערות והארות (בדרך אפשר) בלשונו הזך של אדמו"ר הזקן.

החלק הראשון של הספר (סימנים א־מה) יצא לאור לי"ט כסלו תשמ"ב. חלקו השני (סימנים מו־קנז) י"ל לח"י אלול תשמ"ו.

כשהכניס הרב את עלי ההגהה של החלק השני אל הרבי זכה לקבל את המענה המעודד הבא:

"גרם נחת רוב רב אזכיר עה"צ" [=על־הציון, ציונו של הריי"צ נ"ע].

על אופיו המיוחד ומעלתו של הספר ניתן ללמוד גם מהסקירה הבאה מאת הרב טוביה בלוי ("כפר חב"ד" גליון מס' 14 ו־241):

...רבות נכתב ונאמר על המיוחד והנפלא בשולחן־ערוך אדמו"ר הזקן, שיש בו לא רק ההכרעה והבהירות כי אם גם את ה"הלכתא בטעמא", נימוקי ויסודות ההלכה הברורה. ויותר ממה שנכתב ונאמר חש ורואה כל מי שלומד בשו"ע זה, אשר נתקבל בכל תפוצות ישראל כעמוד אור ועמוד אש להנחות הדרך.

הרבה דנו גדולי ופוסקי כל הדורות בדיוק לשון הזהב של אדמו"ר הזקן, והאופן בו הוא מתרץ דרך אגב חבילי חבילין של קושיות וסתירות וכו', כידוע לכל.

בספרים רבים ישנם עיונים ודיונים בשולחן ערוך אדמו"ר הזקן, בפסקיו, במקורותיו ובלשונו הטהור, ובמיוחד רבו הספרים והעיונים אצל גדולי חסידי חב"ד בכל הדורות, ולאחרונה באופן מוגבר לאור הדרכות והוראות כ"ק אדמו"ר שליט"א, שהורה לנו להרחיב ולהעמיק עיונו בשולחן ערוך אדמו"ר, וגם מראה לנו דרך ודוגמא חידושיו שלו ושולחן ערוך אדה"ז שהוא מגלה לנו בשיחות הקודש. כך יצאו לאור ע"י [=על־ידי] אברכי הכולל של חב"ד ותלמידי הישיבות הגדולות ספרים וקונטרסים בתחום זה, ועוד תהיה בוודאי ההזדמנות לדון בהם בעז"ה [=בעזרת ה']

עתה יצא לאור בהוצאת קה"ת בארה"ק ספר "לקט ציונים והערות", שחיברו הגאון החסיד רבי לוי ביסטריצקי שליט"א, רבה של קריית חב"ד בעיה"ק צפת ת"ו. הרב ביסטריצקי שליט"א נודע בשערים המצוינים בהלכה בכוחו הגדול לאסוקי שמעתא אליבא דהלכתא, התפרסם כמורה הוראה מובהק, וכבעל סמכות מוכרת בכל חוגי היהדות החרדית בצפת ובגליל כולו, ששם מתקבלים הוראותיו ופסקיו הלכה למעשה בכל חלקי השו"ע. כבר איתמחי גברא גם בספריו וחידושיו שיש בהם בקיאות וחריפות וישרות בביאור ההלכה.

ה"לקט" מכיל ציוני מראי מקומות ומקורות נוספים בשו"ע אדה"ז, פרטי הלכות ושאלות שנידונו בספרי האחרונים, פסקי הלכות של אדה"ז בסידורו ומנהגי חב"ד שאינם מוזכרים בשו"ע שלו: נוסף לכך ישנם הסברים, דיוקים והערות בלשון אדה"ז "בדרך אפשר".

כללית הייתי מגדיר ספר זה כ"משנה ברורה" שו"ע אדה"ז. ואכן, השכילה הוצאת קה"ת לעשות בהדפיסה את ה"לקט" יחד עם השו"ע עצמו, כשבצמוד לכל סימן (אחריו) מופיע הלקט השייך לסימן זה.

יש לציין גם שבלקט ישנם פסקים שונים והערות קלות של כ"ק אדמו"ר שליט"א, השייכים לסימנים הנידונים, מהם דברים שכבר נדפסו, אך ישנם גם דברים שהם שמועות בע"פ משמו של כ"ק אדמו"ר שליט"א.

...עבודתו של הגאון המחבר שליט"א יש בה לא רק מלאכה רבה של ליקוט, ניפוי ועריכה, אלא גם, ובעיקר, חכמה גדולה, והיא באה, כמצוין ב"פתח דבר", לאותה מטרה שהציב אדמוה"ז בשולחנו – "להבין ולהורות הלכה ברורה". בהתאם לכך מכיל הלקט: ציוני מראי מקומות בשו"ע אדמוה"ז להרחבת העניין, פרטי ההלכות והשאלות שהאחרונים דנו בהם ולא הוזכרו בשו"ע אדמוה"ז, פסקי ההלכות בסידור אדמוה"ז השונים מפסקיו בשו"ע

(והלכה כמותם מכיון שהסידור הוא "משנה האחרונה", כידוע), מנהגי חב"ד שאינם מוזכרים בשו"ע ובסידור, הערות וביאורים של המחבר שליט"א ודיוקים ב"לשונו הזהב" המפורסמת של אדמו"ז. למותר לציין שפסקיו וביאוריו של כ"ק אדמו"ר שליט"א שזורים במלואם בתוך הספר, כמעט בקשר לכל סעיף מתוך 88 הסימנים. ברכה בפני עצמם קובעים ביאוריו ודיוניו של המחבר עצמו ופסקי דיניו המחודשים העולים מתוך הדיונים האלה, שכן כבר איתמחי גברא כמורה צדק לרבים השואלים ממנו דבר ה' זו הלכה, הן בקהילתו הגדולה בכמות ובאיכות שבצפת ת"ו והן מחוצה לה. כן יש להצביע על כך שבמהלך הספר מציין המחבר את המידות הנהוגות במטרים בקשר של כל שיעור ומידה המוזכרים בשו"ע אדמוה"ז.

...ניתן לומר שה"לקט" מהווה השלמה מליאה לשו"ע אדמוה"ז, השלמה המספקת את כל הדרוש "להבנת והוראת ההלכה הברורה" – מתוך עשרות רבות של מקורות, ובעיקר של דברי אדמוה"ז עצמו, במקומות אחרים בשולחנו ובסידור שלו וכו'.

כפי שנאמר ב"פתח דבר" ציין כ"ק אדמו"ר שליט"א, שהוכנסו אליו עלי ההגה של הספר, בזה"ל: "גרם נחת רוח", וחזו יקר סהדותא".

פרויקט הקיצור וסוד מן החדר

בשעתו יצא לאור (בהוצאת שבתי פרנקל, בני ברק, תשמ"א) הספר "קיצור שו"ע עם קיצור דברי משנה ברורה למקומות שדעתו ז"ל שונה מדברי בעל קצוש"ע".

הרב ביסטריצקי ראה את הספר החדש ומיד ראה כאן לא רק ספר, אלא אתגר רב חשיבות לרב מורה הוראה האמון על פסקי רבנו הזקן, הרב בעל התניא ולקח על עצמו עוד מלאכה גדולה ונכבדה. הפעם המטרה הייתה להוציא לאור מהדורה מיוחדת של

הקיצור שולחן ערוך מאת הגאון רבי שלמה גאנצפריד, ספר שזכה להתקבל בכל תפוצות ישראל ונדפס באינספור מהדורות, כך שבכל מקום שדעתו של רבנו הזקן שונה מהנפסק ב'קיצור', הדבר יצוין על אתר בצורה קצרה, ברורה ותמציתית, וגם יוסיף, לפי הצורך ולפי העניין, אי אלו נימוקים וטעמים להלכות.

הרב ביסטריצקי זכה לברכת הרבי לפרויקט, הוצאת פרנקל אישרה להשתמש במהדורה שלה ובשנת תשנ"ב יצא לאור הספר המהודר שזכה לאהדה ציבורית רחבה ומאז הפך גם לספר חובה במוסדות חינוך רבים בארץ ובעולם.

וכאן ניתן לגלות 'סוד מן החדר': באחד מימי חג הסוכות תשנ"ד, הגיש לפני הרבי המזכיר הרב יהודה לייב שי' גרונר כמה וכמה ספרים שנשלחו באותה תקופה על־ידי מחבריהם. באותו מעמד נכח גם הרב אברהם ישראל שי' ביסטריצקי אחיו של הרב ע"ה שצירף לספרים גם את הספר 'קיצור שולחן ערוך עם פסקי אדמו"ר הזקן' שעד אז לא הייתה שעת הכושר להביא אותו לפני הרבי. הרא"י שימש אז כמשב"ק [=כמשמש בקודש] אצל הרבי והוא מספר כי המזכיר הריל"ג הקריא בפני הרבי את שם המחבר של כל ספר ועל כל הספרים הגיב הרבי, בנענוע ראשו, כי יש להניחם למשמרת בספרייתו. כך, עד שבא לספר זה וכאשר הניחו יחד עם כל הספרים, הרבי הגיב לשלילה ורק כאשר שאל האם להניח את הספר בחדרו, הרבי הגיב לחיוב.

המפעל האחרון

בתקופה האחרונה לחייו עסק הרב ביסטריצקי בשקידה, בהתלהבות ובמרץ רב בעריכת סידור "תהלת ה'", הוא הסידור נוסח האריז"ל כפי שתיקן רבנו הזקן הנהוג בחב"ד במהדורה חדשה מיוחדת במינה אותה הגדיר "מסודר ומפוסק מחדש באותיות מאירות עיניים בתוספת הלכות, מראי מקומות ומנהגים,

מלוקטים ממנהגי חב"ד וספרי הלכה, כל תפלה והלכתה במקומה עומדת".

מדובר, למעשה, במפעל גדול ונכבד מאוד, כפי שניתן להיווכח, בצורה חלקית לפחות, מתדפיס מתוך המלאכה הגדולה, תפלת מנחה ותפלת ערבית לחול, סדר הבדלה, ברכת המזון וסדר קריאת שמע שעל המיטה, שהוציא לאור לרגל נשואי בנו הרב שניאור זלמן שי' בקיץ תשס"א.

בחוברת זו לבדה יש כמעט ארבע מאות (!) ציוני מקורות להלכות ולמנהגים שבאו בין התפילות בלשון קצרה אך מאוד מפורטת. הנה דוגמאות אחדות בלבד: לפני תפילת מנחה באו הלכות בענייני נטילת ידיים לפני התפילה, עטיפת הש"ץ בטלית, מתי אבל יורד לפני התיבה וכיצד מתפללים מנחה בתשעה באב. לפני 'אשרי' מזכיר לנו הרב שאין להתחיל באמירתו לפני שיש עשרה בבית הכנסת (מקורו מ'קצות השולחן' להגאון רבי אברהם־חיים נאה זצ"ל) ועוד. ולפני 'תפלת הדרך' יש, בשורות ספורות בלבד, שורה של הלכות ומנהגים שמסתיימת בהוראת הרבי מליובאוויטש שיהיו ברכב סידור, תהלים, תניא וקופת צדקה כסגולה לשמירה. וכהנה רבות.

למעט תדפיס זה, שהוא מלאכה גדולה ונפלאה בפני עצמה, הרב לא זכה לראות את פרי עמלו הגדול הזה יוצא לאור כלול בהדרו, אך בניו שליט"א ממשיכים את מלאכתו והעולם עוד יזכה ליהנות מאורו של פרויקט נכבד זה.

מקבץ שערים מהספרים שחיבר וערך הרב ע"ה

קיצור שולחן ערוך
להרב הגאון הרב שלמה זלמן נאטנזאהן זצ"ל
עם
מפתחות לשו"ע אדמו"ר הזקן
ולמקיצורי שניאור זלמן מליאדי זצ"ל
סודר ונוקט על ידי
הרב התמים ר' לוי יצחק ביסטריצקי
יוצא לאור ע"י
הוצאת ספרים "אוצר החסידים"
בברוקלין, נ.י.
שנת תמחית אלפים שבע מאות חמשים ושתים לבריאה
הדי תהא שנת שלשת אלפים בכל
צדיק שנה לכיבוש אדמו"ר שלישי

ספרי — אוצר החסידים — ליובאוויטש
הרמב"ם
ושלחן ערוך
אדמו"ר הזקן
מאת
הרה"ת ר' לוי יצחק ביסטריצקי
מדרא קרית חביר
צפת עיהיק ת"ו
יוצא לאור על ידי מוסדות
"אוצר החסידים"
בית אלישיב מאטעווי בריסקין נ.י. . שנת אלף ושבע מאות חמשים לבריאה
שנת תמחית אלפים שבע מאות חמשים ושש לבריאה

ספרי — אוצר החסידים — ליובאוויטש
מראי מקומות וציונים
ולוח התיקון
לספר ברכת הנהנין
של
אדמו"ר הזקן
מאת
הרה"ת ר' לוי יצחק ביסטריצקי
יוצא לאור על ידי מוסדות
„אוצר החסידים"
בית אלישיב מאטעווי בריסקין נ.י. . שנת אלף ושבע מאות חמשים ושש לבריאה
שנת תמחית אלפים שבע מאות חמשים ושש לבריאה

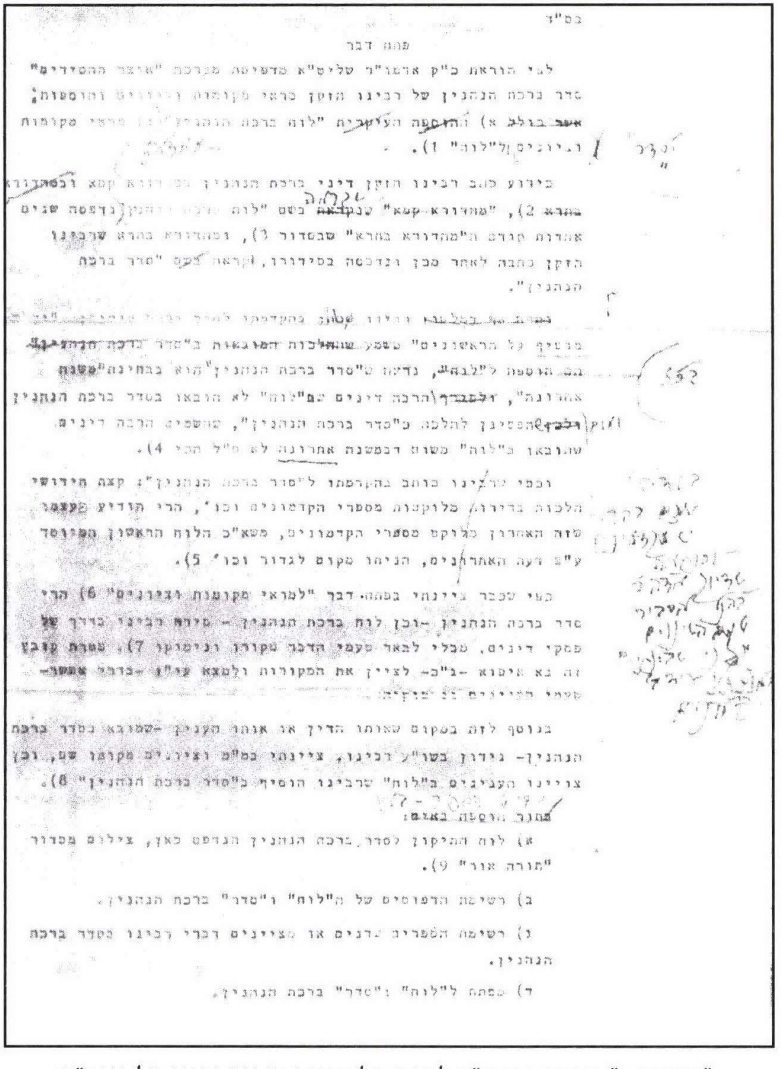
ספרי — אוצר החסידים — ליובאוויטש
לקט ציונים והערות
לשלחן ערוך אדמו"ר
הזקן
חלק ב
סימן מ"ו — קנ"ח
מאת
הרה"ת ר' לוי יצחק ביסטריצקי
מדרא קרית חביר
צפת עיהיק ת"ו
יוצא לאור על ידי מוסדות
"אוצר החסידים"
בית אלישיב מאטעווי בריסקין נ.י. . שנת אלף ושבע מאות חמשים ושש לבריאה
שנת תמחית אלפים שבע מאות חמשים ושש לבריאה

ספרי — אוצר החסידים — ליובאוויטש
סדר ברכת הנהנין
לוח ברכת הנהנין
של רבינו הזקן
בצירוף
מראי מקומות וציונים והוספות
מאת
הרה"ת ר' לוי יצחק ביסטריצקי
יוצא לאור על ידי מוסדות
„אוצר החסידים"
בית אלישיב מאטעווי בריסקין נ.י. . שנת אלף ושבע מאות חמשים ושש לבריאה
שנת תמחית אלפים שבע מאות חמשים ושש לבריאה

ספרי — אוצר החסידים — ליובאוויטש
מראי מקומות וציונים
ולוח התיקון
לשלחן ערוך
אדמו"ר הזקן
חלק ד'
הלכות שחיטה, טריפות ובדיקה
מאת
הרה"ת לוי יצחק ביסטריצקי
יוצא לאור על ידי מוסדות
„אוצר החסידים"
בית אלישיב מאטעווי בריסקין נ.י. . שנת אלף ושבע מאות חמשים ושש לבריאה
שנת תמחית אלפים שבע מאות חמשים ושש לבריאה

בס"ד

פתח דבר

לפי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א מדפיסת מערכת "אוצר המפרשים" סדר ברכת הנהנין של רביעו מזקן כרוכי מקומות [illegible] ומספות; אשר בולל א) [illegible] "לוח ברכת הנהנין" [illegible] מקומות ורבינים ל"לוח" 1).

בידוע כתב רביעו הזקן דיני ברכת הנהנין [illegible] בספרו [illegible] בחלק 2), "שולחן ערוך" שנקראת בשם "לוח [illegible] [illegible] אחדות קודם ה"מהדורא בתרא" שבסדור 3), ומהדורא בתרא שרביעו הזקן כתבה לאחר כבן ונדפסה בסידורו, וקראה שם "סדר ברכת הנהנין".

[illegible] בפתיחה לספרו "סדר ברכת הנהנין" מעיר על הראשונים" מעט שחלקות המברכות ב"סדר ברכת הנהנין" [illegible] הוא הסיפה ל"לוח", נדפס ב"סדר ברכת הנהנין" הוא בתוספת "משנה אחרונה", ולפעמים הברכה דינים שם "לוח" לא הובאו בסדר ברכת הנהנין [illegible] בסדר ברכת הנהנין", שמשיים הברכה דינים שהובאו ב"לוח" משום דבמשנה אחרונה לא ס"ל הכי 4).

ובספרי סדרביעו כותב בהקדמתו ל"סדר ברכת הנהנין": קצת מידושי הלכות ברורות מלוקטות מספרי הקדמונים וכו', הרי קודיע שעשה מזה האחרון מלוקט מספרי הקדמונים, משא"כ הלוח הראשון המיוסד ע"פ דעה האחרונים, הניחו מקום לגדור וכו' 5).

כעי שכבר ביינתי בפתח דבר "לשראי מקומות ובינוים" 6) הרי סדר ברכת הנהנין -וכן לוח ברכת הנהנין - מיוסד ביעיקר בירוך של פסקי דינים, מבלי לבאר טעמי הדבר מקורן ונימוקיו 7). משום קובץ זה בא איפוא -ב"כ- לציין את המקורות ולפעמא עיין "סדר ברכת הנהנין" [illegible] מקומות.

בנוסף לזה בשקום שאותו הדין או אותה הענין -שמובא בסדר ברכת הנהנין- נידון בשו"ע רביעו, ציינתי בס"ם וציינים מקומו שם, וכן ציינתי הציונים ב"לוח" שרביעו הוסיף ב"סדר ברכת הנהנין" 8).

בתוך הוספה באים:

א) לוח התיקון לסדר ברכת הנהנין הנדפס כאן, צילום מסדור "תורה אור" 9).

ב) רשימת הדפוסים של ה"לוח" ו"סדר" ברכת הנהנין.

ג) רשימת הספרים נדפים או מציינים דברי רביעו בסדר ברכת הנהנין.

ד) שמות ל"לוח" ו"סדר" ברכת הנהנין.

"פתח דבר" שכתב הרב ע"ה לספרו על ברכות הנהנין והוגה על ידי כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע. הערותיו בכתב יד קודשו בשולי הגיליון.

פרק שישי

ימים אחרונים

הדריסה

בשנת תשנ"ט התמודד הרב ביסטריצקי כמועמד עצמאי, על חברות במועצת הרבנית הראשית לישראל. אהדתו על כל שכבות הציבור וההערכה לה זכה בקרב ציבור רבני ישראל באה לביטוי בולט בבחירות אלה והוא נבחר למקום השישי.

בין שלל מעלותיו, נודע הרב ביסטריצקי, גם בעקביות ובנחישות שלו, כראוי לרב בישראל, בכל נושא הלכתי. גם במחנה חסידי חב"ד, עליו נמנה הרב, ידועה הייתה עמדתו הנחרצת למען היצמדות מוחלטת לדבריו והוראותיו של כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע , מבלי לערב חלילה רצונות ורעיונות אישיים או 'פניות' צדדיות. כאשר היו מי שבאצטלא של התלהבות בענייני ההכנה לגאולה פרצו גדר ועשו מעשים שמנוגדים לחלוטין להוראות הברורות והמפורשות של הרבי, הרב לא נרתע למחות כנגדם.

היה זה במוצאי שבת חול המועד פסח תש"ס, כאשר מישהו שהרב גינה את מעשיו הנלוזים, פגע בו בזדון באמצעות רכב, ניסה

לרצוח את הרב נפש חלילה, ואך בנס לא הצליח. הרב נפצע קשה. כצפוי, המעשה הנפשע עורר גל של מחאות בארץ ובעולם.

היצר־הרע ממציא דרכים חדשות

גם אחרי האירוע הקשה, הרב לא נרתע, ובראיון מיוחד ממיטת חוליו לאחר הפציעה, לשבועון חסידי חב"ד, "כפר חב"ד", השמיע בין השאר את הדברים הבאים המדברים בעד עצמם:

"יש כאן רק שאלה אחת על כף המאזניים: מי מציית לרבי גם היום בקבלת עול מוחלטת ללא שינוי ומי סבור שאחרי ג' תמוז [=יום ההילולא של הרבי] נהיה הפקר ואיש הישר בעיניו יעשה. זו השאלה האחת והיחידה ואין בלתה. ומהשאלה הזאת אסור להתחמק ואי אפשר להתחמק!...

"יש רק עצה אחת: להיות צמודים להוראות של הרבי. אם בכל הזמנים דובר על גודל החשיבות והנחיצות שבהתקשרות לרבי וקיום כל ההוראות הקדושות שלו, על־אחת־כמה־וכמה במצב הנוכחי, בהסתר הפנים הנורא לאחר ג' תמוז, כשבעולם כולו שורר מצב של חושך כפול ומכופל, והתפקיד שלנו להתכונן למשיח, ברור שעלינו מוטלת האחריות הכי גדולה וכבדה, עכשיו יותר מתמיד, לבצע את ההוראות של הרבי תוך היצמדות מוחלטת ובדייקנות לכל ההוראות הקדושות שהרבי דיבר ברבים, ופירסם, בלי לסטות מהן כמלוא הנימה. אי אפשר להביא את הגאולה על־ידי שלא מצייתים לרבי. נקודה".

הרב ביסטריצקי הוסיף ואמר באותה הזדמנות:

"הרי החסידים ידעו מאז ומתמיד לזהות את היצר־הרע שבא כביכול בלבוש חסידי, אבל במהותו הוא אותו עמלק ואותו קליפה ואותו יצר הרע. בדרכים מתוחכמות הוא מוסיף עניינים שלא שערום אבותינו, כביכול כדי לחמם את האמונה אך בעצם רק כדי להזיק ולקרר בזה. כי כשהיצר הרע לא מצליח לפעול "תגרעון",

הוא מנסה, בלבוש חסידי, את ה"תוסיפון", ושניהם, כידוע, בתוצאות שלהם, אותו דבר ממש...

"הרווח הכי גדול של היצר הרע והקליפה זה בכך שהוא יודע שככל שכל אחד ימציא דרכים חדשות, כך מתרחקים יותר מהדרכים שהרבי אמר לנו כיצד להכין את העולם למשיח".

קבלת פנים נרגשת

הפרשה עוררה סערה גדולה מאוד בעולם הרבנות ובקרב כלל הציבור. אותו מאורע ביטא פעם נוספת את גדלות הנפש של הרב, את מסירותו הבלתי מתפרשת לעקרונות התורה והחסידות ואת התקשרותו המופלאה כחסיד לרבו הרבי מליובאוויטש. ולמרות פציעתו הקשה המשיך למלא את תפקידו בעוז ובגאון, כשהוא הולך ומחלים אט אט לשמחת לב מכיריו ומעריציו הרבים.

בכינוס הרבנים הארצי הראשון לאחר הפגיעה ברב, הרבנים קיבלו בהתרגשות את הידיעה שהרב יגיע לכינוס, למרות מצב בריאותו, לביקור קצר. כאשר הרב נכנס לאולם, צועד בעזרת קביים, כל הרבנים קמו ממקומם וקיבלו אותו בשירה וריקודים שהוכיחו היטב עד כמה הוא אהוד ואהוב על הכול.

"ימי ספורים"

בתשס"ב, רבים וטובים ראו ברב מועמד טבעי למשרת הרב־הראשי לישראל, לקראת סיום מועד כהונתו של הרה"ג הרב ישראל־מאיר לאו שליט"א ובחירת רב חדש. גדולי ישראל מכל החוגים נתנו לו את ברכת הדרך וכבר החל להתכונן למערכת הבחירות. "הרב ביסטריצקי שוחח איתי על הרעיון", סיפר הראשון־לציון והרב הראשי לישראל הגאון רבי מרדכי אליהו שליט"א, "ולדעתי באמת היה ראוי לכהונה זו".

ביום שלישי י"ד מנחם אב תשס"ב, לקה הרב לפתע בהתקף לב ל"ע. מיד עבר צינתור בבית־הרפואה זיו בצפת ונראה היה שההליך הושלם בהצלחה והרופאים היו מרוצים מהמצב וכבר ניהל שיחות עם עשרות המבקרים. "כשביקרתי אותי בבית־הרפואה", סיפרה אמו של הרב, מרת איטא שתחיה, "הוא אמר לי: "יש לי עוד הרבה עבודה, אבל זמני קצוב" וגם התבטא "ימי ספורים". עניתי לו: "הימים של כולנו ספורים". היינו המומים".

לפתע פתאום הורע מצבו. ביום ראשון י"ט באב לפנות בוקר, השיב נשמתו ליוצרה.

פטירתו בשיא פעילותו התורנית והציבורית הכתה בתדהמה את בני משפחתו, קהילתו, קהילת צפת כולה ואת הציבור הרחב בכללו, בראשות הרבנים וגדולי התורה מכל החוגים שכה העריצו וכיבדו אותו.

רבבות מלווים

בהלווייתו שהתקיימה באותו יום אחר־הצהריים השתתפו יותר מעשרת אלפים איש שבאו לחלוק כבוד לתורתו ולחסידותו. רבים מבני צפת, מכל העדות והחוגים, בכו אחר מיטתו של רב העיר הנערץ. ארונו של הנפטר הוצב בתוך אולם בית־כנסת חב"ד המרכזי "היכל לוי־יצחק" בקריית חב"ד בצפת, ולמקום נהרו אלפים. כנהוג בחב"ד, לא נישאו במקום הספדים אלא דברי־תורה לזכרו. מול מיטתו נשאו דברים הרב הראשי לישראל הגאון רבי ישראל־מאיר לאו שליט"א; הראשון־לציון, הגאון רבי מרדכי אליהו שליט"א; רבו של כפר־חב"ד הרה"ג הרב מרדכי־שמואל אשכנזי שליט"א; רבה הספרדי של צפת, הרה"ג הרב שמואל אליהו שליט"א; הרה"ג הרב יוסף־יצחק וילשנסקי שליט"א, ראש־ישיבת חב"ד בצפת, וראש־עיריית צפת, מר עודד המאירי.

בתום הנאומים, יצא מסע ההלוויה מלווה בכוחות משטרה גדולים אל בניין הרבנות הראשית והמועצה הדתית בעיר, שם

נעצר המסע ובני הרב אמרו קדיש. בשלב זה מנו משתתפי ההלוויה למעלה מרבבת אנשים. בין המשתתפים היו אלפים מכל רחבי הארץ, אשכנזים וספרדים, חסידים וליטאים. בכל אלו בלטו האדמו"רים והרבנים ובראשם כ"ק אדמו"ר מגור שליט"א; כ"ק אדמו"ר מלעלוב שליט"א, הגאון רבי מנחם ארנסטר שליט"א רבה של קריית מאור חיים בצפת; הגאון רבי משה יהודה־לייב לנדא שליט"א, רבה של בני־ברק; הגאון רבי מאיר ברנדסדורפר שליט"א חבר בד"ץ העדה החרדית, הגאון רבי אפרים פישל רבינוביץ (זצ"ל) ראש ישיבת רוזין ורבני חב"ד מכל רחבי הארץ.

ההלוויה המשיכה לעבר בית־החיים שבעיר, וכנהוג בעיר־הקודש צפת, נערכו שבע הקפות ולאחר־מכן הארון הוטמן בקברו לקול בכיים של מאות ואלפים. הרב ע"ה נטמן בסמוך לציון התנא רבי פנחס בן יאיר ועל מצבתו נכתב:

פ"נ

הרב התמים, הגאון החסיד

וו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ

ר' **לוי** ע"ה

בן יבלחט"א הרה"ח ר' יהודה לייב שי'

ביסטריצקי

שליח כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע לארה"ק

אליו הי' מקושר בכל נימי נפשו

מרא דאתרא דקריית חב"ד

ורבה הראשי של צפת עיה"ק והגליל העליון

עמד על ביצור חומות הדת והכשרות ביד רמה

אוהב את הבריות ואהוב על הבריות,

זכה לחבר ספרים על שו"ע אדמו"ר הזקן,

השאיר אחריו דור ישרים מבורך

מקושרים לאילנא דחיי – כ"ק אדמו"ר זי"ע

נלב"ע ביום ראשון פ' ראה

י"ט לחודש מנחם אב

ה'תשס"ב

ת.נ.צ.ב.ה.

הסיוט של הרב מצפת

אחדי שאושפז פעמיים עם פגיעות חמורות, הרב לוי ביסטריצקי עדיין פוחד לצאת מפתח ביתו ● התוקף מאיר ברנס, שדרס אותו „בהוראה כוחות עליונים", יוצא לחופשות מבית החולים הפסיכיאטרי בו הוא מאושפז, והרב חושש מתקיפה נוספת ● הרב: „עוד לא התאוששתי מהפציעה והוא כבר חופשי, איזה מין צדק זה?"

■ מאת גיא לשם

מאיר ברנס. הרב הודה להחרים אותו. הצלום: מאיר אזולאי

הרב לוי ביסטריצקי מפקד לצאת לחופש. כשבועות האחרונים הפך ביסטריצקי (55), הרב האשכנזי הראשי של צפת, לאסיר בביתו שלו.

לסיוט של ביסטריצקי קוראים מאיר ברנס. בעבר ככלי ניסה ברנס להקים את הרב, הוא הקים אותו במכוון באמצע הרחוב, דרס אותו במכוניתו, הפריע לתפילות, והטרולל בבית הכנסת, פגע בנכבי ובאחד המתפללים. אבל גם לאחר שאושפז בבית־חשמונאי בבירה"ק הפסיכיאטרי „שיר־מנשה", במטפיד ברנס, 33, להטיל מורא על הרב ובני משפחתו.

תחילת הפציעה לפני כשנתיים. ברנס, המפיץ תיקי לקהילת חבדי בצפת, יום מעיין פיזיסים מרחוני ואנרכיסט, בני גור לדעת ראשי החסיד"ם, שהרב ביסטריצקי נמשב למנהיגה. „הבני חבל־ב בצפת מפרסים לביאת המשיח", נכתב, בין השאר, בכרזיים ובעמודעות של ברנס. ברנס התפרסם עוד קודם לכן, כשערך טקס „פולמא דבוא" נגד מסירת שטחי ארץ ישראל מזל של מרכז הפונץ. מעצמת המכה נוספה השיפוטה והרב הרסלוי אל חרטום ומבטלה. ברנס המשיך לנהוג במכוניתו והרב השול את הכבוש לאחר מכרים ספורים. ברנס אפילו לא עצר לבדוק אם הרב נשאר בחיים.

אשת הרב המומה חזיקה אל המקום אמבולנס, שסיגה את מיסטריצקי שוחר רב רה ומפצב קשה לי ביהת. לרב הנעזק טיפול חדרים ונקבעה האבחנה שברים חמר רים בעצמות הרגליים, הבלה הסדרה כראש והבטות בחלקן גוף אחרים.

הרב ביסיריצקי לא הופסיעו מהאירוע. ברנס הבריח אבר זמן רב לפני כן, כי יחסיו והתמנות נאותה לפגוע ברב. לא היה כל ספק לגבי רציונות כוונותיו. ברנס כבר הורשע בעבר בתקיפת הרב. והוא היכה אותו בדרך לבית־הכנסת ונגרם לאישפוז בבירה"ח. בית־משפט השלום בצפת לא התרשם מברן במיוחד ולא התחרט עם ברנס, הוא נענש בקנס בספיי של 1,000 שקל ובאסיר על תנאי.

הרב: „אוזלת ידם של גורמי אכיפת החוק, גורמת לי להרגיש קורבן של מערכת שלמה"

לפי החוק ובקיצור לפי נהלי המשטרה, אינם שופטי לפגוע בחיינו של אדם אינו מהווה עילה מספקת לעקוב כנגדו ולהיכנס. גם אם המאיים כבר מימש פעם את איומיו, גם אם הוכיח עצמו באלים ומסוכן, אין אחד לא מטפ מתריגש.

לאחר שדרס את הרב, הגיע ברנס מבוהל לתחנת המשטרה הע' רונית. „דקרתי את ה רב", אמר לשוטר התר רן, „בדאי לכם לעצור אותי".

ובחקירתו טיפר, שנשלח על־ידי כוחות עליונים לפגוע ברב. שבועות ספרים כאחד יחד הוא הועמד לשפט בחאסת בטין לדקת. הבלה במכונת מהמרות, והקרה אחיי פגיעה, סרטן חיי אדם וסעיפים חמורים נוספים.

מספר חדשים אחרי תחילת משפטו הסכימו נציגי התביעה לקבל את בקשת פרקליט של ברנס להפסיק את החליטים נגדו. הסיבה: חות דעת פסיכיאטרית, לפיה בגלל מחלת נפש „הוא לא הבחין בין טרף לרע בעת שדרס את הרב".

לפי חות־הדעת, ברנס חולה סכיזופרניה מסוג פרנואיד, שהתבטא בהזיות שמיעה. הוא שמע קולות שהורו לו לפגוע ברב, כי הוא „מחריב את העולם". ברנס אולי הואשם בניסיון רצח, אך הוא לא נחשב אחראי למעשיו, ולכן לא עמד לדין.

מכאן ואילך הפכה חייו של הרב לסיוט. ברנס שוחרר מבית־החולים הפסיכיאטרי לאחר שלושה חודשים בלבד, ומאז הוא מסתובב חופשי בצפת. הרב חי בפחד מתמיד שברנס יתקוף אותו שוב, ולא בכדי. ברנס כבר הודיע לרב שהוא „יגמור אותו" ברגע שיצא לחופשי.

„אני לא מבין איך ייתכן שאדם שדרס אותי בכוונה תחילה, ניסה להרוג אותי, ואף אחד לא מכחיש שהוא מסוכן, מסתובב חופשי ברחובות העיר", אומר הרב. „אני חי בפחד מתמיד שהוא יבוא לנקום בי ובמשפחתי. אני לא יכול לצאת מהבית, אני לא יכול לנהוג במכונית, אני לא יכול לעשות כלום. אני אסיר בביתי שלי, ואילו הוא יוצא לחופשות מבית־החולים ומסתובב חופשי. איזה מין צדק זה?"

הרב מספר כי הוא ומשפחתו חיים בחרדה מתמדת מפני מעשי נקם של ברנס, ואף הוציא צו הרחקה נגדו. „אני לא יכול לצאת מהבית, כי אני חושש שברנס יתקוף אותי. אני לא יכול לנהוג במכונית, כי אני חושש שברנס יתנגש בי. אני לא יכול לשלוח את הילדים לבית־הספר, כי אני חושש שברנס יחטוף אותם. אני לא יכול לעשות כלום. אני אסיר בביתי שלי, ואילו הוא יוצא לחופשות מבית־החולים ומסתובב חופשי. איזה מין צדק זה?"

הרב מספר כי הוא ומשפחתו חיים בחרדה מתמדת מפני מעשי נקם של ברנס, אף הוציא צו הרחקה נגדו. „אני לא יכול לצאת מהבית, כי אני חושש שברנס יתקוף אותי. אני לא יכול לנהוג במכונית, כי אני חושש שברנס יתנגש בי. אני לא יכול לשלוח את הילדים לבית־הספר, כי אני חושש שברנס יחטוף אותם. אני לא יכול לעשות כלום. אני אסיר בביתי שלי, ואילו הוא יוצא לחופשות מבית־החולים ומסתובב חופשי. איזה מין צדק זה?"

שלושת שופטי הרכב הפסיכו לבקשת פרקליטו של ברנס, הם קבעו כי ברנס לסיוטל החולים יהיה אישפוז של ברנס, „שגילה סכנה ניכרת לסביבתו", במלוקה בנוות ומאובנמות חשב בבי"ח פסיכיאטרי.

■■■

בעקבות הפגיעה החמורה ברב, יום הלוני הרתי דיון בנושא בוועדת הפנים של הכנסת. קולת ענינה של ברנס לאחר שתקף בשנים הראשונה את הרב, הוא „מחיל המור של מערכת המשפט", שעוזר את ברנס לתקוף את הרב בשנית – גרס בפעם כל משתתפי הדיון. בהודעת הסיכום דרש יו"ר הוועדה מהמשטרה לברוק אם אין אזומים נוספים על ידי ברנס.

אולם, אחרי זמן קצר נשכח הנושא והטיפול בו החנה. רק הרב, שבאין לעבור עד היום טיפול סטרי, הטיל טיפול פיזיותרפיה ועיסוי, נזכר להתמודד לבדו עם הצראשה הזאת. הרב ובני משפחתו החליטו לנסות לסכוח את העבר ולשקם את חייהם.

אולם, לפני שבועות אחדים נודע להם, כי ברנס נראה מטעזב בצפת. הסיוט חזר במלוא עזמתו. אף גורם רשמי לא מדה לעיכון את הרב על כך שתוקפו שוב חופש, והוא נאלץ לעדך בדיקה עצמאית אכטעית פרקליטו, עו"ד גלעד ארזי. הבדיקה העלתה כי למרבה אכן אישרו חופשות, אך משטרת צפת ושירותי־בית מחד נצלו לא עדכנו בכך.

הרב המבהל ניסה לברר מדוע אושרו חופשות לאדם שהוגדר כמסוכן, אך לאף גורם רשמי לא היתה תשובה.

■■■

„עוד לא התאוששתי מהפציעה, והוא כבר זה לא אומר שהוא לא צריך להיענש".

עו"ד ארזי מוסיף: „כפי שהיום בני משפחתו של הרב בחשר מהמיה". „על כל יציאה מהבית בשבועות האחרונים, הרב חושב שכבר פעמים, חרבנות סוגלת מחרחות קשות. ברנס אולי שוחרר בשם יסיוות האזרח שלו, אבל מה עם הזכויות של הרב, הוא הפך לאסיר בבלי לעבור כל עבירה".

מנשיך המשפטים נמסר בתגובה, כי „לא יודע לפרקליטות דבר על הבקאות ברנס להופשות. רוב משרד המשפטים והסיוע, כי בבתוניהו לבדוק ואת לאור מניות הדיונות".

מנשרד הבריאות נמסר, „לא נהנו לידע את אנשי המשרד ביציאות להופשה של מאושפזים בבתי אישפוז. לברנס נקבעו תנאים מגבילים להופשותיו. הוועדה המסיכיאטרית המחוזית אישרה לו חופשות של עד 48 שעות. בבית משפחתו ובליווי צמוד של בן משפחה. משרד הבריאות בחיק אם ברנס הפר את תנאי חופשתו ויוחלים בהתאם על נסיעת צמיתה".

ובינתיים, יושב לו הרב בביתו חוש את ברנס נשוף בעיניו. פעמים נדצל חיין, הוא לא בטוח שיהיה לו את הכוח הזה גם בפעם הטלישית. „אם ברנס הרשתי קרבן של אדם אחר", אומר הרב. „אזולת ידם של גורמי אכיפת החוק, גורמת לי להרגיש קורבן של מערכת שלמה".

„ידיעות אחרונות" מספר על האירוע החמור.

הרב לוי ביסטריצקי שוחרר לביתו להמשך החלמה

המשטרה ממשיכה בשמירה על הרב

ירה הראשי של צפת, הרב לוי

ביסטרצקי, שנפצע קשה לפני שבועיים במהלך נסיון להתנקש בחייו, ע"פ החשד, שוחרר בסוף השבוע לביתו, שם יעבור תקופה נוספת של שיקום והחלמה. ביתו של הרב עבר סידרה של שינויים מיבניים כדי לאפשר לו מגורים סבירים כדי שיוכל להמשיך ולנהל את עיסוקיו, בינהם נישאי הדת והכשרות בצפת שאינם סובלים דיחוי.

לביתו של הרב הוכנס ספר תורה, ותפילות שחרית, מנחה וערבית מתקיימות אצלו על ידי מניין חסידי חב"ד המגיעים לביתו של הרב מדי יום.

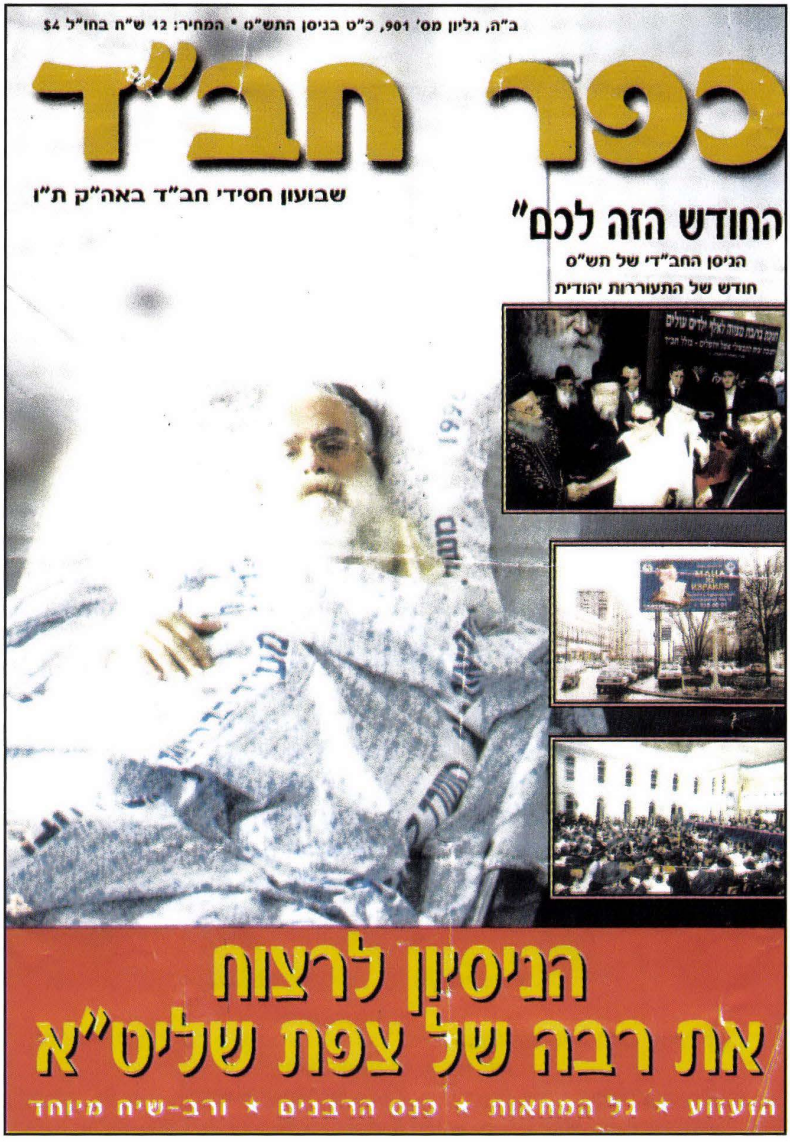
הרב לוי, העדיף לעבור את המשך ההחלמה והשיקום בביתו ולא בבתי חולים, כאשר מידי פעם יגיע לביקורות ומעקב.

מנהל המחלקה האורטופדית, בבית חולים צפת, ד"ר אסא לב-אל, הגיע אישית לבית הרב והורה על שורה של שינויים בדירה, שכללו בניית מעקות, הרחבת הכניסה לחדר האמבטיה וכדומה.

למרות הגשת כתב האישום נגד ברנס, ממשיכה המשטרה לפקוח עין ולשמור על הרב הראשי, מחשש שיפגע שוב.

למעלה: הרב הראשי לישראל הרה"ג רבי ישראל מאיר לאו שליט"א בביקור חולים אצל הרב כשאושפז בעקבות האירוע.

למטה: המקומון הצפתי 'חדש בגליל' מדווח.

שער גליון "כפר חב"ד", שבועון חסידי חב"ד בארץ ובעולם, מהשבוע שלאחר האירוע החמור.

לאחר אירוע הדריסה עלו לביתו של הרב בצפת משלחות של רבנים ואישי ציבור נכבדים, שבאו לחזק את ידיו.

למעלה: עם הרב הראשי לישראל הראשל"צ הרב בקשי דורון שליט"א, הרה"ג הרב שמואל אליהו שליט"א, הרב אליהו ביטון שליט"א, הרב אלעזר קעניג שליט"א הרב רפאל כהן שליט"א, הרב דוד זאב רייך שליט"א, והרב בניהו ברונר שליט"א והרב אליעזר ארנסטר שליט"א.

למטה: עם הרב הראשי לישראל הגרי"מ לאו שליט"א וראש העיר דאז מר יוסי עוז.

תחת הכותרת "להיקהל ולעמוד על נפשנו":

מאות רבנים ודיינים בעצרת מחאה נגד הנסיון לרצוח את רבה של צפת

פנייה למערכת המשפט לנקוט בכל האמצעים הדרושים כדי למגר את תופעות האלימות הקשות נגד רבנים ומשרתים בקודש ● עצרת תפילה מחאה תתקיים בצפת ביום חמישי

תחת הכותרת "להיקהל ולעמוד על נפשנו", נאספו אתמול מאות רבנים, ובראשם הרבנים הראשיים לישראל, הגר"ר ישראל מאיר לאו והגר"ר אליהו בקשי־דורון, כדי למחות על הפגיעה ברב העיר צפת, הגר"ח לוי ביסטריצקי.

כנס החרום התקיים בבניין מועצת הרבנות הראשית בי־רושלים והשתתפו בו חברי מועצת הרבנות הראשית, דיי־נים, רבני ערים, רבני מועצות מקומיות, רבני ההתיישבות והשכונות.

כזכור, בהג הפסח נדקר הגר"ל ביסטריצקי ע"י פורק־עול שהקדיח חבשילו ברבים — ובנס ניצלו חייו. הוא מאושפז בבית החולים בעיר. החשוד בדקירה, מאיר ברנס, נעצר ונכלא.

הרב הראשי, הג"ר ישראל מאיר לאו, אמר כי ההתכנסות נועדה לא רק למחות על הכאב של הפגיעה ברב ביסטריצקי, אלא גם כדי לזעוק על כבודה של תורה.

כתב עתי"ם מוסר, כי הרב לאו קבל על כך שלאחר שתקף את הרב ביסטריצקי בפעם הראשונה לפני כמה חודשים — הצונע שפסק לו בית המשפט היה אלף ש"ח בלבד "וגם זה בשלושה תשלומים". הרב לאו הזהיר, כי "התגובה הרפויה למעשה זה היא אור ירוק לאלימות". הוא הוסיף, כי אנו עדים לאחרונה להתגברות האלימות נגד אנשי דת, כמו התנכלות לרבנים בקריית־ארבע ותקיפת משגיחי כשרות בחג הפסח. "חשוב שיקצו כולם שלרבני ישראל כואב ואיכ־פת", אמר הרב לאו. "כל ישראל ערבים זה לזה — כל רבני ישראל על אחת כמה וכמה".

כתב עתי"ם מציין, כי הרב הראשי הדגיש, כי טועה מי שחושב שהאלימות הזו תרתיע את הרבנים. "אנחנו לא נרתע ולא נתקפל ולא נתכופף", הבטיח הרב. הוא הוסיף, כי הכנס בא גם להגן על חופש הביטוי של הרבנים. "נבחרנו לומר את דברנו — לנו יסתמו פיות?" הרב הראשי הראשון לציין, הג"ר אליהו בקשי־דורון, אמר כי האשמה מוטלת גם על מי ששתק והבליג לנוכח מעשי האלימות, ובכלל זה המשטרה, שלא פעלה, לדבריו, נגד תוקפי משגיחי הכשרות. "יש לנו הרגשה לא נוחה בשלומה של מלכות", אמר הרב בקשי־דורון. הראשון לציין הדגיש את העובדה שברנס הוא בעצמו שומר מצוות. "כמה כואב שוומים "לא תרצח' לאדם יראי שמיים", אמר.

הרב הספרדי של צפת, הרה"ג שמואל אליהו, סיפר בכינוס, כי גם כלפיו נמשכים איומים, ומאז נסיון הרצח של הרב ביסטריצקי הוא עצמו נזקק לאבטחה משטרתית. בהודעת הסיכום של הכנס הופנתה פנייה למערכת המשפט לנקוט בכל האמצעים הדרושים כדי למגר את תופעות האלימות הקשות נגד רבנים ומשרתים בקודש. בהודעה כוללה קריאה לכל התוגים לנהוג במתינות ובכ־בוד הדדי ולהימנע מתעמולה ושיסוי הגורמים לקיצוניות ופעולות חמורות. מנכ"ל הרב־נות הראשית גדליה שרייבר פנה ליועץ המשפטי לממשלה אלי־קים רובינשטיין ולפרקליטת המדינה עדנה ארבל בדרישה לפעול ביד חזקה ובנחרצות כלפי אנשים שהפעילו אלימות נגד רבנים ומחזיקי משרות דת.

בתוך כך נמסר, כי שבועיים לאחר ניסיון ההתנקשות ברבה הראשי של צפת הגר"ל ביסט־ריצקי החליטו בצפת לנצל את ערב ראש חודש אייר שיחול ביום חמישי ולקיים עצרת תפילה ומחאה על הפגיעה ברב העיר.

"בערבי ראש חודש מגיעים לצפת אלפים להתפלל בקברי צדיקים ואנחנו מבקשים לנצל את הגעתם של האלפים לקיום עצרת המונית שבה תושמע מחאה אמיתית על פגיעה בכבודו של הרב", אמר לכתב עתי"ם משה מילר מיזמי העצרת.

את הנאום המרכזי בעצרת ישא הרב יצחק דוד גרוסמן, הרב הראשי של מגדל העמק וחבר הרבנות הראשית לישר־אל. לעצרת אמורים להגיע רבני ערים וישובים מכל רחבי הארץ — בעצרת יתקבלו "החלטות מעשיות לדרכי פעולה לשמירה על כבודם של רבני ישראל". היום אמורה הפרקליטות לה־גיש כתב־אישום נגד מאיר ברנס שיואשם בניסיון לרצוח ברבה של צפת. (פתי"ם)

"המודיע" מדווח על עצרת המחאה.

הרב של צפת: „אני חושש לחיי"

חולה נפש, שבעבר פצע את הרב לוי ביסטרצקי באורח קשה, שב ומאיים „לגמור את העבודה"

מאת **איתן גליקמן,**
כותב „ידיעות אחרונות"

הרב הראשי של צפת, לוי ביסטרצקי, חו־שש לחייו. הסיבה: מאיר ברנס, תושב העיר שלפני כשנה פצע את הרב באורח קשה, שב ומאיים להורגו.

ברנס (38) הואשם אז שניסה לדרוס את הרב ביסטרצקי בעת שזה צעד ברחוב עם רעייתו. הוא נמלט מהמקום ונתפס מאוחר יותר. כתב־האישום ייחס לו כוונה להתנקש בחיי הרב, אך בית־המשפט קבע כי הוא אינו שפוי, ושלח אותו לאישפוז בבית־החולים לחולי־נפש „שערי מגשח". במהלך המשפט הביע ברנס חר־טה על מעשהו, וסיפר כי הרבי מלובביץ' גנלה לפניו וביקש ממנו לפגוע ברב.

הרב אושפז במצב קשה, היה מחוסר הכרה במשך תקופה ממושכת ועבר שורה ארוכה של ניתוחים. לטענתו, בזמן שהיה מאושפז הגיעו אליו איומים ברצח ממקורביו של ברנס. לאחר שהאיומים נמשכו, דרש ביסטרצקי מהמשטרה לשוב ולעצור את ברנס. „אני חושש לחיי. כל הזמן אני שומע שהוא יילאג לרצוח אותי. בכל פעם שהוא יוצא לחופשה מבית־החולים ומגיע לביקור בצפת, אני מקבל איומים על־כך שהיום האחרון שלי בחיים מתקרב", סיפר הרב בקול נרגש.

ואכן, בשיחה עם „ידיעות אחרונות" שב ברנס ואיים לפגוע ברב. „אני מתחרט שלא הרגתי אותו כבר לפני שנה", אמר. „אני אגמור את העבודה. אנסה לפגוע ברב בכל הזדמנות שתהיה לי".

בעקבות האיומים הוגברה השמירה על ביסטרצקי. מפקד משטרת צפת, רב־פקד פארס פארג', הודיע כי המשטרה תבקש מהפרקליטות לבטל את חופשותיו של ברנס מהשיפגע ברב.

האיומים נמשכים.
ידיעות בעיתונות על פרשת הדריסה.

מארגן טקס "הפולסא דנורא" נגד האפיפיור דרס את הרב של צפת

מצבו של הרב לוי ביסטריצקי מוגדר בינוני עד קשה ■ הנהג הדורס, מאיר ברנס, הודה במעשה בפני עיתונאים: "ביקשתי להתנקש בחייו, מפני שהוא התנגד לקביעה שהרבי מלובביץ' הוא־הוא מלך המשיח" ■ לאחר מצוד נרחב נעצר

מאת אבי אשכנזי

משטרת מרחב הגליל עצרה אמש את תושב צפת, מאיר ברנס, בן 32, וחשוד, כי ניסה להתנקש בחייו של הרב הראשי של צפת, הרב לוי ביסטריצקי, אשר נחשב לאחד מראשיו וחניכיו של תנועת חבייר בעולם. ברנס, אשר אירגן בעבר את טקס "הפולסא דנורא" נגד האפיפיור, דרס את הרב ביסטריצקי בעת שזה צעד ברחוב. לפיהי עשרות עוברים וישבים, את הרב הראשי, באחד מהצמתים הכי רבנומים בעיר.

אמש בשעות הערב, ערב הרב הראשי, בחוב ירושלים שבצפת, באחד לשתן, לרגלי עוברים ושבים, הניחה מכונית הדרסה אותו בעצמת רבה. הוא התגלגל כמקום לעשרים ושבע מטרים, ונחבל קשה על ראשו. לכמים הזעיק אבוברלם של מנן הרב אורנם, אשר החיש אותו לבית החולים בצפת, כאשר מצבו ונרמד בינוני עד קשה. במקביל, הזעיק למקום כוחות גדולים של משטרה, אשר פתחו במרדפת אחר הרכב הסוגע. רקות מעטות לאחר מכן, התקשר מאיר ברנס, וסיפר לשיבר בחבייר, למסור לעיתונאים האמר להם כי הוא עמד מאחורי הדריסה של הרב, ולטענ־תו הוא ביקש להתנקש בחיי הרב.

בשיחה למקומות אשר ברנס "דיסחו את ביסטריצקי, מסר, שהוא התנכר על המעשה שביצע, מהנקבע הוא הרגיש לא "טוב" לשאת האת עוד. דרסתי אותו".

לפני מהצי שנה, הקה ברנס את הרב במכתת אנרוף ופצע אותו בהנוטה על ההלכה לבדוק מקרוב ומכיר. בעקבות כך, נאנם ונפצר כחודשים והא שוה־רה. בתחיל ועמו מאנר על הענש הקל שקבל – 1,000 שקל קנס – ועמנו, כי "העובדה שהוא נענש במידר מבצע, ושהוענק הפשרתו ביום מבות המשפט להתחשב בברנס הוא למנות עימו את הדין, בבסמה את הסירכה שברנס הוא סובל מ"כ מחמת", ואביש רבים בסחרותה שניה, שנערך על ידי נוכרים, מסרימים להבפיש את שמה של חבייר ולהציג את כל חבייר כמי שדרוי מחפים וכאנשים שהרוחף אחו בהם".

ימים אחדים לאחר מכן, אירגן את טקס חפולסא דנורא נגד האפיפיור, אשר שודר בטובניות הטלוויזיה מישנל חב. בעקבות המקרה, הוא נעצר בשעות, אולם למני מהרש הזדה בית משפט לשחרר בערבות עד להגשת כתב אישום.

רבנים מאשימים: "המערכת המשפטית מחירה את דמנו"

היום יוגש כתב אישום נגד מאיר ברנס, החשוד בדריסה במזיד של הרב הראשי של צפת

מאת שלמה צזנה ויהודה גורן

שופטת בית משפט השלום בצפת "מתעירה דמו של רב בישראל", מוענים רבנים. מאיר ברנס, שדרס בשבוע שעבר את הרב הראשי של צפת, לוי ביסטריצקי, ופצע אותו באורח קשה, הורשע בתקיפת אותו רב גם לפני כחצי שנה. במשפט שנערך לו אז קיבל ברנס ערבות של מאות: קנס של אלף ש"ח בלבד - בש"לרשה תשלומים.

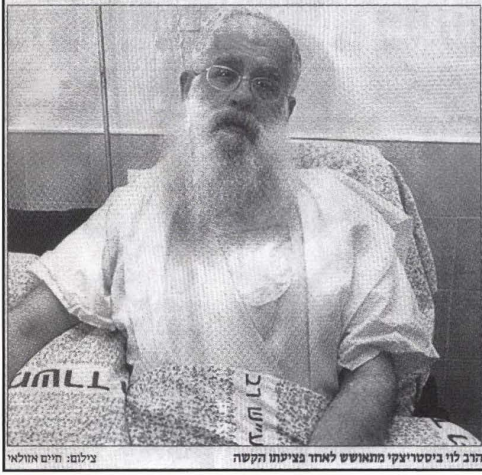
בכינוס שערכה אתמול הרבנות הראשית בירושלים נשמעו רבים קשים נגד השופטת ברכה סממון, שישבה בדינו של ברנס לפני כחצי שנה: "התנהגה השופטת הוא כמו וזמנה לאלימות", אמר הרב הראשי לישראל, הרב יסראל לאו. גם הרב הראשי הספרדי, אליהו בקשי דורון, והתבטא בחריפות: "תוקפים רבנים - והזוק לא עושה רבר".

"הדם שנשפך - הוא בראשה"

הרב הספרדי של צפת, שמואל אליהו, אמר: "הרבנים מרגישים שדמם הפקר. אם הפרקליטות והמשטרה היו פועלים בנחישות נגר כי שתוקף רבנים, היה ניתן למנוע את המקרה. פסק הדין של השופטת התיר את דמו של הרב ביסטריצקי - והדם שנשפך הוא בראשה. השופטת צריכה לבקש ממנו סליחה".

עו"ר נחמה ציבין, שמייצגת את הרב ביסטריצקי, אף פנתה לשר המשפטים ולייעץ המשפטי לממשלה בדרישה להקים ועדת חקירה בדי לבחון ביצד פעלה מערכת אכיפת החוק: "התביעה אפילו לא ביקשה עונש כבד יותר. דרשתי מפרקליטות מחוז צפון לעיין על פסק הדין, אך הם דחו את הדרישה".

היום צפויה הפרקליטות להגיש בבית המשפט המחוזי בנצרת את כתב האישום נגד ברנס על סעיף "נסיון לרצח" או על סעיף "חבלה בכוונה מחמירה". העונש המירבי על שני הסעיפים הוא: 20 שנות מאסר.

הרב לוי ביסטריצקי מתאושש לאחר מציאתו הקשה

צילום: חיים אזולאי

"ידעתי שחיי עומדים להשתנות, אבל לא ידעתי עד כמה"

אבל כבד ירד השבוע על צפת, עם היוודע מותו של רבה הראשי של העיר, הרב לוי ביסטריצקי זי"ל, והוא בן 53 בלבד • חמישה ימים לפני מותו, לקח הרב בלבו • יומיים לפני מותו, נפצעו בתו ואחתו באורח קשה בתאונת דרכים • שעות ספורות לאחר שנודע לו על כך, נדם לבו • "תמיד היה מי שחיזק אותנו בשעת משבר. עכשיו נותרנו לבד", אמרה בצער רעייתו הרבנית אסתר ביסטריצקי

מסע הלוויה. עשרות אלפי אנשים מרחבי הארץ והעולם • צילומים: יוני לובלינר

הרב ביסטריצקי זי"ל

יוני לובלינר

א

בל כבר ירד השבוע על העיר צפת, עם היוודע דבר פטירתו של רבה הראשי של העיר, הרב לוי ביסטריצקי זי"ל, בימים שלישי שעבר. ביקר הרב כדרגלו את הרב לים בבית החולים זיו בעיר ואחל להם רפואה שלמה. עוד באותו יום אחר הצהריים לקח בלבו, הוא חובתל לבית החולים ואושפז במחלקה למיחל נטרין. "באותו רגע ידעתי שחיי עומדים להשתנות אבל לא ידעתי עד כמה", כיסרה השבוע הרבנית ביסטריצקי.

במהלך השבוע שעבר טופל הרב על ידי צוות היחידה למיחל נטרין ועבר בצוהר שבי סיומו חש טוב. ביום שישי נסעה המשפחה כדי להשתתף בברית הבן הראשון, יצחק חיים, שנולד לבנו הרב בר-דבי ביסטריצקי. בשל מזג האוויר נאלץ הרב ביסטריצקי לתרשאר בבית החולים. מקרובי משפחתו כי חש צער רב שלא היה יכול להי שתתף בשמחה. בהיכוח חזרה בשמחה. בהיכוח חזרה מסעת הרב לבית החולים זיו בעיר צפת. בשעה 16:00 בערך הבחינו בתאונת הדרכים. הרב נסע ברכב מלפנים, ואחריו נסעו בתו ואחותו הרבנית אסתר ביסטריצקי.

הרב ביסטריצקי זי"ל

קשה למצוא את שניהם יחד. אתה הרב ביסט- ויקבי, דיית גם נתן כפיים וגם בר לבב. צדיק בדורו".

הרב מרדכי שניאור אשכנזי, רבה של כפר חב"ד הכהיו נשם בית הדין של רבני חב"ד, כי בנו של הרב ביסטריצקי, הרב מרדכי ביסטריצקי, יסמיך את הרב בשטרת רב הראשי של קהילת חב"ד בצפת. הוא תקות כי הרב מרדכי ביסטריצקי, יהונה גם מרכה של צפת כאחר כי הרב לוי היתה שוואה. הרב שואל אלינו, רבה הראשי הספרדי לצפת שעבד במחיצתו של הרב ביסטריצקי תשע שנים, ותרגם מאור ברבריו וסיפר על העבודה המשותפת של שניהם ועל האחוה הרבה שרבש הרב לתושבי העיר.

עודד המאירי, ראש עיריית צפת: "העיר צפת התייתמה היום, נתרבו כצאן ללא רועה. הרב לוי ביסטריצקי הסיבו את נשמתו חזקה לבהלה והא בשיא כוחותיו, בשיא יצירתו, עם תוכניות רבות וגדולות לעתיד. העיר צפת, נבהריה ותשבה"ק, עמצאו דרכים להצדיק את זכרו של הרב". בהלויה, שאת משתתפיה אמדה המשטרה בכ-60,000, הביעו גם הגר- טרי פגוד, רבני קרים וקהילות, ראשי ערים צתם במהלך השבת.

אלפים מכל רחבי הארץ השתתפו השבוע בלוויה. מסע ההלויה יצא מבית הכנסת 'הכל לך יצחק' בקריית חב"ד בצפת. מיכתו הצבוד בבית הכנסת ואלפים שנרשו את המקום עברו על פניה. בשל מנהג חב"ד לא נישאו הספ- דים אבל רבנים אמרו לזכרו דברי תורה ואישי ציבור ביקשו לספר על דמותו. בין המשתתפים הרב הראשי לישראל, הרב מאיר לאו. שאמר "שלל גדול נפצר היום בעולם הרבני בארץ ובעולם. הרב ביסטריצקי השיכו את נשמתו חזקה לבהלה והא בשיא כוחותיו, בשיא יצירתו, עם תוכניות רבות וגדולות לעתיד. העיר צפת, נבהריה ותשבה"ק, עמצאו דרכים להצדיק את זכרו של הרב". בהלויה, שאת משתתפיה אמדה המשטרה בכ-60,000, הביעו גם הגר- טרי פגוד, רבני קרים וקהילות, ראשי ערים וראשי ישובים מכל רחבי הארץ.

הרב מאיר לאו: "חלל גדול ונפר היום בעולם הרבני בארץ ובעולם. סודות הרבנות בישראל והעולם לא יהיו מעתה כפי שהיו בעבר"

■■■

הרב ביסטריצקי נולד בשנת 1949 באראס"ב שם התחנך בי- שיבה גבוהה, כבר בנעוריו הת- בלט בקרב התלמידים בבקיאותו בתורה. את התמחותו לרבנות סיים בשנת 1971 ויכהן כרבין בבית הרבני בטוענ- ריאל קבלה. לצד עבודתו כרבין עסק בתורך בני ניעד בתחנת קיץ. בשנת 1976, בהתראה מצרה של 30 יום ביבר דרומה מדרבני פולבניך לעלות לארץ ישראל, כדי לשמש כרבה של קהילת חב"ד בצפת. בתולת 18 שנים בלבד מונה לרבה הראשי האשכנזי של צפת.

עם השנים רכש הרב מוני- טין ונחשב אחד מחשובי הרב- נים של חב"ד העולמית. הוא ניבש בצפת מערכת עשרות אשר אימצו על ידי הרבנות הראשית לישראל ושאבה בע- רים, מוקצות, תיוות ומזהרת. בריחב הארץ והעולם. לאחרונה צת "הרבנות האידיגיטלי" שמש בתפקיד הזב הראשי לישראל עם כרום המפקידי של הרב לאי. סיכוי להבחר לתפקיד הזו גדולים אך מחכו קטני האת.

■■■

לאחרונה עמד הרב ביסטרי- קצי במרכזה של פרשה אלימה אשר הסעידה את המרגה. באוקטובר 1999, עדב שנתת תורה, התקף הרב באברוסים על ידי חטר חב"ד, נאצי ברנט, ולקח בזעזוע מות. התקף טען, כי ביצע את מעשהו בתוכנה לחים ובי- דיו שהושלו עליו על ידי קהילת חב"ד בצפת. בשל חילוקי דעות על השקפת עולמו ב הרב- מלובניץ'. התקף נשפט וקבע הקנס של 1,000 שקל הוטל עליו. באפריל 2000, שב ונקף התסדר את הרב ביסטריקצי בדרש ארוכ בריכבי, שעה שסיהל עם ידידיהו הרבנית אסתר, בדרוכה הראשי של העיר. הרב נפצע באורח בבל חלקו נוסו ואישתו בבית החולים זיו בצפת. התקף נעצר וכתב אישום הוגש נגדו בגין ניסיון לרצוח את הרב. כיום הוא מאושפז במיסד רפואי לחולי נפש.

■■■

ביתה הצבוע של משפחת הרב ביסטריקצי בקריית חב"ד בצפת, הפך מאז החולת השבוע מוקד עלייה לרגלם של מאות אנשים שהגיעו לנחם את בני המשפחה. "ערבנו תלאות רבות ותבדד והצלחנו בעזרת השם להתחזק. תמיד היה מי שחזק אותנו בשעת משבר. עכשיו נותרנו לבד", אמרה בצער רעייתו של הרב, בני דמי שפחה אמנם תומכים יעורים. התשיבים מגי- עים בהמוניהם לנחם עם כל הלב. אבל בלי הרב לוי זה לא היה אותו רבד. היו לו עוד כל כך הרבה תוכניות שנקטעו באחת."

ביום האשון הקרוב תתקיים במועצה הר- ית בצפת ישיבת אבל מיוחדת לציון שבעה למותו של הרב ביסטריקצי. בישיבה ישתתפו הבני המועצה הדתיות בעבר והיום. כתום היי שיבה תתקיים עצרת לזכרי של הרב בבית הכי נסת 'מיזג גלויות' בשכונת הדרומית.

מת רב העיר צפת לוי ביסטריצקי

מאת אורי אם

כעשרת אלפים איש השתתפו אתמול בהלוויתו של הרב לוי ביסטריצקי, הרב של צפת ושל קהילת חב"ד בעיר, שמת בבוקר מדום לב. בהלוויה השתתפו הרבי מגור, הרב הראשי לישראל ישראל מאיר לאו, הראשון לציון הרב מרדכי אליהו והרבנים אחרים. בנו של ביסטריצקי, הרב מרדכי ביסטריצקי, בן 27, מונה בעת ההלוויה לרבה וראשי של קהילת חב"ד בצפת, במקום אביו, ולק מהמשתתפים בהל" הייה אף קרא למנות את הבן לרב האשכנזי הראשי של צפת.

הרב ביסטריצקי, נשוי ואב לשישה, בן 53, אושפז לפני כמה ימים בבית החולים "זיו" בצפת, לאחר הקיקי לב. אתמול בבוקר חל סיבוך במצבו, והוא מת בתום ניסיונות החייאה ממושכים.

מסע ההלוויה חחל בבית הכנ" סת בקרית הב"ד בצפת, שם נישאו הספדים, בניגוד למקובל בחסידות. אחר כך יצאה ההלוויה לבית העלמין של צפת.

תצלום: חיים גולדברג, "פוקוס"

הלוויתו של הרב ביסטריצקי בבית העלמין של צפת. אתמול, בנו, מרדכי, מונה במהלך ההלוויה לרבה של קהילת חב"ד בעיר

הגאון רבי לוי ביסטריצקי זצ"ל

כעשרת אלפים איש בהלוייתו של רבה של צפת, שנפטר אתמול בשנתו ה־נ"ד

מאת סופר "המודיע"

בהלוויה רוויית יגון וכאב הובא אתמול למנוחות רבה של צפת הגאון רבי לוי ביסטריצקי זצ"ל, שנפטר אתמול לפנות בוקר בבית החולים זיו בצפת, בשנת הנ"ד לחייו.

פטירתו של הגר"ל ביסטריצקי זצ"ל היכתה באבל ככד ובצער עמוק את כל תושבי העיר, אשר נהנו ממנו עצה ותושיה ואורחות חיים על־פי ההלכה המסורה מדור דור במשך שנים רבות. הסתלקותו בדמי ימיו הכתה בצער את קהילת חסידי חב"ד בארץ ובתפוצות.

הגר"ל ביסטריצקי זצ"ל נולד באוה"ב לאביו הרה"ח רבי לייבל יבדלחט"א, מחשובי חסידי חב"ד. בהגיעו למצוות נשלח בהוראת רבו כ"ק האד־ מו"ר מליובאוויטש זצוק"ל ללי־ מוד בישיבת חב"ד במונטריאול שבקנדה, שם עלה ונתעלה בתורת ה' כעשר שנים, הוסמך ליורה יורה וירין ידין, ועשה "שימוש" מתשל"א עד תשל"ג בבית הדין של מונטריאול. ישב בדיונים והחמחה בדיני תורה בכלל, ובניטין, חליצה, שחיטה ובדיקה, בפרט.

עוד בטרם הקים ביתו זכה בגיל 18 לסיים את הש"ס מתוך חדווה דאורייתא ולעמוד בכור הדריפות השונות כלפיו — אשר נדחו במחאה תריפה ובשאט נפש ע"י היהדות החר־ דית בארץ ישראל — לא הרתיעוהו מלמלא תפקידו הרם ולומר דברי תוכחה ומוסר נגד הסרים מדרכי התורה, אך מתוך אהבת ישראל גלויה, שהתחבבה על כל יודעיו ומכי־ ריו.

ביום שלישי שעבר חש בליבו ואושפז במחלקה לטיפול נמרץ בבית החולים בצפת. במהלך השבוע עבר צנתור בליבו אך נותר להשגחה בבית החולים. ביום ששי נפצעה בתו בתאונת דרכים, לאחר שחזרה מברית מילה של נכדו הראשון ממרכז הארץ.

מקורביו סיפרו, כי חש צער רב על כך שלא יכול היה להשתתף בברית המילה של נכדו הראשון. אתמול לפנות בוקר לא עמדו לו כוחותיו — והשיב נשמתו הטהורה לבור־ אה, במעמד בני משפחתו המורחבת.

מסע ההלוויה הענק, שבו השתתפו כעשרת אלפים מלו־ יים, יצא אתמול אחה"צ מבית הכנסת חב"ד לבית העלמין בצפת, בהשתתפות כ"ק מרן אדמו"ר מגור, כ"ק האדמו"ר מלעלוב, הגר"מ ארנסטר רבה של קרית מאור חיים, הגר"מ לנדא רב ואב"ד בני ברק, ש"ב הגר"מ ברנסדורפר חבר בד"ץ העדה החרדית, הראשל"צ הג' ר"מ אליהו, הגרי"מ לאו הרב הראשי לישראל, הגר"ש אליהו רבה הראשי של צפת, רבני ערים וישובים והגר"מ אשכנזי רבו של כפר חב"ד — שהכתיר את בנו כבורו הרה"ג מרדכי, למלא מקום אביו ברבנות העיר ובקהילת חב"ד.

הגר"ל ביסטריצקי זצ"ל הו־ תיר אחריו את אלמנתו הרבנית תחי', שבעה בנים, בת ונכדי, הממשיכים מורשתו התורנית.

"הארץ" ו"המודיע" מדווחים על פטירת הרב והלוויתו.

נפל על משמרתו

"לחב"ד אבד חסיד גדול, לצפת אבד אב רוחני ומנהיג חשוב והרבנות בישראל איבדה את אחד מעמודי התווך שלה, שחסרונו יהיה מורגש עוד שנים ארוכות", כך נפרד הרב הראשי לישראל הרב ישראל-מאיר לאו מרבה הראשי של צפת הגאון רבי לוי ביסטריצקי זצ"ל, שנפטר השבוע בפתאומיות והוא בן 53 בלבד • אלפי חסידים וידידים עמדו ליד הקבר, מיררו בבכי ומיאנו להפרד

עמידה ללא חת. הגרי"ל ביסטריצקי

מאת יוסי אליטוב

אבל כבד וזעזוע עמוק ירד על עולם הרבנות בישראל: הגאון רבי לוי ביסטריצקי, רבה של העיר צפת ומעמודי הכשרות בישראל, נפטר כשהוא בן 53 בלבד לאחר שלקה בלבו.

ביום ראשון, צעדו אלפים לבית העלמין בעיר צפת וביכו מרורים את לכתו של הרב התקיף שניהל את הרבנות בכבוד ובעוז ולא נרתע מאיש. מוקיריו הרבים בחוגי הרבנות והכשרות ותלמידיו הרבים מקרב חסידי חב"ד, מיאנו להיפרד ובמשך שעות ארוכות עמדו ליד תלולית העפר שכיסתה את הקבר וביכו על האבידה.

"לחב"ד אבד חסיד גדול, לצפת אבד אב רוחני ומנהיג חשוב והרבנות בישראל איבדה את אחד מעמודי התווך שלה, שחסרונו יהיה מורגש עוד שנים ארוכות", כך הספיד הרב הראשי לישראל הרב ישראל-מאיר לאו, את רבה הראשי של צפת. "הרב ביסטריצקי היה בעל אופי חזק ועמד איתן על משמר היהדות בכלל, ומער־כות הכשרות בפרט. הוא היה האיש נגד הזרם - עזב את ארה"ב וקנדה כמהלך בלתי שגרתי כדי להתגורר בצפת להקדיש בה

הגרי"מ לאו וכולם מירוו בבכי. "הרב ביסטריצקי עזב תפקיד חשוב כממונה ארצי של מערכת הכשרות, כדי לבטא נאמנות מיוחדת לעיר המקובלים ונשאר זקוף וחזק גם כאשר פגעו בו באופן פיסי וברוטלי", דברי הרב לאו, שציין כי "פטירתו של הרב ביסטריצקי יוצרת חלל עצום וחבל על דאבדין ולא משתכחין".

עשרת אלפים איש השתתפו במסע ההלו־ויה שיצא מלווה בכוחות גדולים של משטרה לעבר בניין הרבנות הראשית והמועצה הדתית בעיר, שם עמדו בני הרב לאמירת קדיש. ההלוויה המשיכה לעבר בית-החיים שבעיר, וכנהוג בעיר-הקודש צפת, נערכו 7 הקפות והארון הורד אל הקבר הטרי.

מועמד לרב ראשי לישראל

שרשרת של טרגדיות תקפו בשנים האחרונות את הקהילה החב"דית בצפת: הרב אריה ליב קפלן, מייסד הקריה והעומד בראשה, נהרג בתאונת דרכים קטלנית ברוס־יה; איש המעורער בנפשו מנסה להתנקש בחייו של הרב ביסטריצקי ע"ה ומכניס את הקהילה לסחרור של ממש ואז לאחר שרב העיר משתקם בהליך ארוך ומייגע, מובל הרב לפתע אל בית החולים המקומי עקב אירוע לב ושם הוא מתבשר על תאונת דרכים קשה שבה מעורבים כמה מבני משפחתו, כשחלקם נפגעים במצב קל עד בינוני.

במוצאי שבת האחרון, הגיעו כמה נכבדים מחסידות חב"ד, בכדי לבשר לו ליד מיטת חוליו על התאונה הקשה. הרב לא מגיב. בשעות הבוקר המוקדמות הוא השיב את נשמתו לבורא. הידיעה פשטה מיד בכל ריכוזי הרבנות בישראל ובקרב קהילות חסידי חב"ד שנהרו מיד לעבר העיר צפת לשהות ביחד עם בני המשפחה ברגעים הקשים.

הראשונים שמגיעים למקום אלו הם אביו של הרב ביסטריצקי, הרב יהודה לייב, וחמיו, הרב חיים מנחם טייטל, שניהם מדמויות של חסידי חב"ד בירושלים. אחרי־הם הגיעו רבנים ואדמו"רים ובראשם כ"ק אדמו"ר מגור; הראש"ל הגר"מ אליהו, הרבנים הראשים לישראל, עשרות רבני ועשרות שלוחי הרבי מליובאוויטש, שהרב ביסטריצקי ע"ה נמנה עליהם.

הלוויה הייתה קשה וכואבת. ליד ביתו של הרב עמדו רבים והרהרו בקול על החלל הגדול שנפער כעת בעולם הרבנות: מי ישמור על הגחלת החב"דית בצפת? מי ינהל את מערכות הכשרות הענפות? ומי ישמש כדוגמא חיה של רב המכיע את האמת הצרופה ללא חת וללא פחד?

לאחרונה הוזכר שמו כמועמד לרב ראשי לישראל. אל הארץ הגיע שנת תשל"ז בשליחות רבו במשך שנות כהונתו לחם את מלחמת הרבי וחב"ד בעוז ובמסירות-נפש שהגיעה לשיאה בניסיון ההתנקשות בו לפני כשנתיים וחצי, ע"י מאיר ברנס, אז נפצע קשה ונזקק לאשפוז ושיקום שנמשכו חודש־ים רבים. ברנס נעצר לאחמ"כ והורשע בבית-המשפט המחוזי בנצרת.

הרב ביסטריצקי חיבר ספרים רבים בהלכה ובמשנת אדמו"ר הזקן וזכה לתמיכתם ואהדתם של הרבנים בישראל. לאחר בחירתו כרבה הראשי של צפת, ניצב כמועמד בולט לכהונת הרב הראשי האשכ־נזי לישראל. הקים מערכת כשרות למהדרין ואף עמד במשך תקופה ארוכה בראש מחלקת הכשרות הארצית ברבנות הראשית.

לא חשש מאיש

שנות הכהונה של הרב ביסטריצקי בצפת, כלל לא היו פשוטות. הרב ביסטריצקי אכן ניהל את הרבנות בעוז ובכבוד אבל הוא נאלץ להתמודד עם קבוצה של הוזים ותמהונים שהשתמשו בשמה של חב"ד ויצאו לכל מיני מסעי פירסום. הרב, שחרד היה לשמה של חב"ד, נאבק עמם קשות ולא נבהל מהאיומים שהופנו אליו על ידם.

במוצאי חג ראשון של פסח, כאשר צעד ברחוב ירושלים שבצפת, הגיחה מכונית לעברו שנהגה היה אחד מראשי התמהונים ודרסה אותו בעוצמה רבה. הרב התמוטט במקום ועוברים ושבים החלו להגיש לו טיפול ראשוני. למקום הוזעק אמבולנס של מגן דוד אדום, אשר החיש אותו לבית החולים בצפת ושם הוגדר מצבו בינוני עד קשה. במקביל הוזעקו למקום כוחות גדולים של משטרה אשר פתחו בסריקות אחר הרכב הפוגע ומצאו את אותו פוגע.

חצי שנה קודם, ניסה אותו אדם להתנקש ברב בפעם הראשונה. הרב ביסטריצקי צעד אז על הגשר שמחבר את בנייני המגורים של הקריה החב"דית יחד עם בית הכנסת, ואז זינק עליו אותו מתנקש, חבט בו באגרופים וגרם לרב לאובדן הכרה.

לפני שקיעת השמש, בתום מסע הלויה, כמה מאותם אנשים שפגעו אז ברב ביסטריצקי, והעניקו השראה לאותם תמהונים, התקרבו אל הקבר וביקשו סליחה מהרב על שברון הלב ועל הפגיעה בכבודו כאשר ביקש לרסן את אנשי אותה קבוצה וגילה אחריות נדירה. היו שאמרו כי הסליחה היתה קצת מאוחרת, והיו שטענו שגם עתה יש לסליחה מקום משלה.

נפטר הרב של צפת

רבה הראשי האשכנזי של צפת, הרב לוי ביסטריצקי (53), נפטר אתמול בבוקר באופן פתאומי.

הרב אושפז בשבוע שעבר בבית־החולים „זיו" בצפת בעקבות אירוע לב. הוא עבר צי־נתור ואושפז במחל־קה לטיפול נמרץ. אתמול בבוקר חלה לפתע הרעה במצבו, וניסיונות הרופאים להצילו – נכשלו.

הרב ביסטריצקי

לפני שלוש שנים ניסה תושב צפת, חו־זר בתשובה, לרצוח את ביסטריצקי בא־מצעות מוט ברזל. כעבור חודשים אחרים ניסה האיש שוב לר־צוח את הרב, הפעם באמצעות דריסה. בש־בוע שעבר נפגעו כמה מבני־משפחתו בתאו־נת דרכים, בעת שעשו את דרכם חזרה ממרכז הארץ, שם השתתפו בברית־מילה לנכדו של הרב. **רמי חזות ואיתן גליקמן**

הרב מרדכי ביסטריצקי, רב שדה־אליעזר, הוכתר כממלא־מקום של אביו

מאת יצחק לביא

הכתרתו של הרב מרדכי ביסטריצקי היוותה את שיאו של מסע הלוית אביו, כאשר רבו של כפר חב"ד, הרב מרדכי־שמואל אשכנזי, עלה על בימת בית-הכנסת חב"ד המרכזי והכריז באוזני הקהל כי "על דעת כל רבני חב"ד, וכהתאם להוראות הרבי מליובאוויטש ככגן דא, מוכתר בזאת בנו בכורו של הרב לוי ביסטריצקי ע"ה, הרב מרדכי שליט"א, כממלא-מקום אביו ברבנות קהילת חב"ד בעיר וכאחראי על הכשרות באזור".

"אני מכיר היטב את הרב מרדכי שליט"א, אני יודע את כשרונותיו הרבים ומכיר את ידיעתו בתורה ובהלכה. אין מתאים ממנו למלא את מקום אביו בכהונה הרמה כרבנות עיר הקודש צפת ורבנות קהילת חב"ד", סיים הרב אשכנזי. בסיום דבריו הקהל נעמד על רגליו והכריז בקול רם שלושה פעמים "מזל טוב, מזל טוב, מזל טוב".

"ידיעות אחרונות" ו"משפחה" מספר על פטירת הרב.

ביום שלישי השבוע, בתום ישיבת מועצת העיר המיוחדת שנערכה במלון "ספא כנען", המשיכו המשתתפים לטקס חנוכת הרחוב ע"ש של הרב הראשי לצפת, הרב לוי ביסטריצקי זצ"ל. בתמונה, ראש העיר עו"ד המאירי חושף את שם הרחוב החדש. . **צילום: אוראל הפקות**

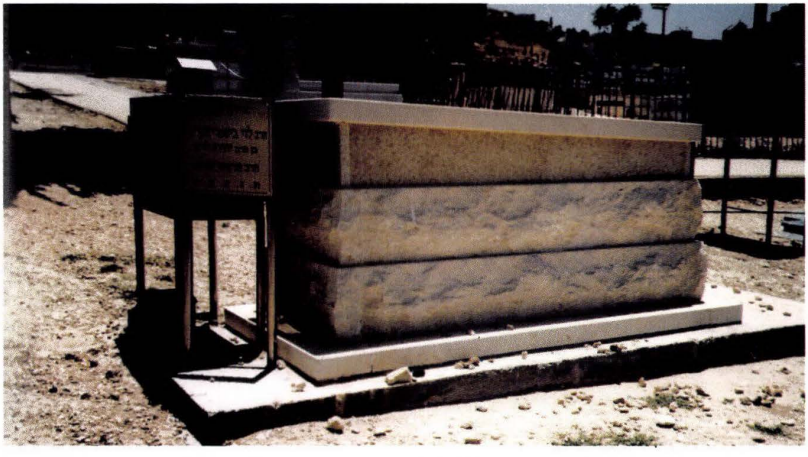

למעלה מימין: מודעת האבל של עריית צפת.

עיריית צפת החליטה לקרוא לרחוב הסמוך לקרית חב"ד בצפת על שם הרב ע"ה.
בתמונות: האנדרטה, והסרת הלוט מעל שלט הרחוב ע"י ראש העיר דאז מר עודד המאירי.

"אהוב על הברית". מצבת הרב ע"ה בבית העלמין של צפת.

תחת אבותיך יהיו בניך

עוד באותו יום נתמנה בנו הרב מרדכי שליט"א לממלא מקומו ברבנות קהילת חב"ד בצפת. מאוחר יותר, מונה הרב הצעיר על־ידי רב העיר, הרה"ג הרב שמואל אליהו שליט"א, לאחראי מחלקת הכשרות בעיר.

"חשבתי לא פעם מה היה ר' לוי מבקש ממני, אם הייתי היום יכול לשאול אותו, ר' לוי, מה אני יכול לעשות למענך", סח הגאון רבי ישראל־מאיר לאו שליט"א, "אני חושב שהוא היה אומר לי, השארתי בן בצפת שהייתי מבקש שימלא את מקומי. "תחת אבותיך יהיו בניך".

"בתהילים פרק ע"ב, שאומרים בבית עלמין כשבאים לאזכרה, נאמר: "לשלמה אלוקים מלך תן וצדקתך לבן מלך", ובסיום הפרק כתוב: "כלו תפלות דוד בן ישי". מה זה "כלו"? הרי אנחנו רק בפרק ע"ב, ובתהילים ק"נ פרקים. אנחנו רק בחצי הספר. מה פתאום פה "כלו תפלות דוד בן ישי"? אלא, שדוד המלך ע"ה אומר, ברגע שאני אזכה ש"משפטיך למלך תן וצדקתך לבן מלך", אם אזכה שהבן שלי ימלוך אחרי, "כלו תפלות דוד בן ישי". הגעתי לפסגת התפילות שלי".

זאת נחמתי

לקט מתוך מכתבי ניחומים שהגיעו למשפחת
ביסטריצקי בתקופה שלאחר פטירת הרב ע"ה

בעה"י, יום חמישי כ"ג במנחם אב תשס"ב לפ"ק

יראו בנחמה מן השמים, בנחמת ציון וירושלים,

מעלת כבוד בני המשפחה הרוממה והחשובה

משפחת ביסטריצקי הע"י לאוי"ט

עיה"ק צפת תו"ב

בצער ובכאב רב הגיעתנו הבשורה המעציבה והקשה מהסתלקותו בחטף במיטב שנותיו של עטרת ראשכם פאר המשפחה הרב הגאון הדגול והנערץ איש חמודות נודע לשם ולתהילה כבוד שמו מפארים כהלולים מוה"ר לוי זצ"ל מרא דאתרא קדישא צפת ת"ו, הזכור לנצח לטוב בעמדו בגאון ובעוז על משמרת הרבנות וכרוב פעליו הטובים ומעשיו הכבירים לרומם כבוד התורה והיהדות, ואשר הי' לנו ולכל ישראל ידיד אמת חביב על המקום ועל הבריות.

היות ונבצר ממני לעלות ולבוא אישית ולנחמכם כאשר הי' עם לבבי, משתתף אני בצערכם הגדול מריחוק מקום ואשדר בזה אגרתא דנחמתא, שיהא למליץ יושר ובמרום ילמד זכות שלא ישמע עוד שוד ושבר בגבולכם ובגבול כל בית ישראל, והמקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים שמעתה ועד עולם אך ששון ושמחה תשיגו ונסו יגון ואנחה,

בהמשך דרכו בתורה וביראה תמצאו ניחומים ליגונכם הכבד, ולא תוסיפו לדאבה עוד עד עולם.

צבי אלימלך הלברשטאם אבדק"ק צאנז
קריית צאנז - נתניה

שלמה דובער פינחס לאזאר
הרב הראשי לרוסיה

יום ועש"ק ראה כ"ד מנחם־אב ה'תשס"ב

לכבוד משפחת ביסטריצקי שליט"א

שלום וברכה!

מתוך זעזוע, צער ויגון על האבידה הגדולה, בפטירתו של שליח כ"ק אדמו"ר והרב הראשי לצפת והגליל העליון, הגה"ח מוהר"ר לוי ע"ה.

בשמי ובשם אחי ורעי השלוחים שיחיו ברוסיה ובשאר מדינות חבר העמים, הנני להביע את תנחומי ליבדלחט"א הוריו החשובים הרה"ח ר' ליב ורעייתו שליט"א, לרבנית שתליט"א, לבניו ובתו היקרים שליט"א וכל המשפחה שליט"א.

המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים ומעתה ועד עולם אך טוב וחסד ימצאוכם תמיד כל הימים.

ברכותיי שלוחות לבנו ממלא מקומו הרב ר' מרדכי שליט"א, שיצליח במילוי התפקיד הרם וימשיך בהרחבת מפעל הכשרות המהפכני שחולל הרב, שזכינו גם אנו ליהנות ממנו ולשמוע ממנו אישית מחידושיו בזה, וכאשר נתקלים בשאלות מסוימות, עולים בזכרוננו דבריו בהרצאתו הנפלאה בנושא הכשרות בפני השלוחים מחבר העמים.

ויה"ר שבזכות המשך והרחבת עבודת הקודש נזכה במהרה לקיום היעוד "והקיצו ורננו שוכני עפר" בגאולה האמיתית והשלמה ע"י משיח צדקנו.

בכבוד ובברכה
הרב בערל לאזאר

יד הרב הרצוג מכון האנציקלופדיה התלמודית מכון התלמוד הישראלי השלם

הרב יהושע הוטנר ס. יו"ר המנהל כללי

לכבוד

הרבנית ביסטריצקי ומשפחתה קריית חב"ד

צפת

נזדעזענו מפטירתו הפתאומית של בעלך ואביכם הרב הראשי של צפת, הרב לוי ביסטריצקי ז"ל באמצע שנות פריחתו והוא גדול בתורה ובחסידות ובהלכה ובהנהגה מופתית למען כלל ישראל.

קשה להתנחם על אבדה גדולה זו לכל עם ישראל כולו, בארץ ובחוץ לארץ.

וי, וי, על האי שופרא דשופרא דבלי בארעא ומי יתן לנו תמורתו.

המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים ולא תוסיפו לדאבה עוד.

תנחומים מיוחדים למשפחת טייכטל.

הרב יהושע הוטנר
בשם כל חכמי ורבני יד הרב הרצוג האנציקלופדיה התלמודית ומכון התלמוד הישראלי השלם ירושלים

הרב רצון ערוסי
רבה של קריית אונו חבר מועצת הרבנות הראשית לישראל
ויו"ר הליכות עם ישראל

לכבוד

משפחת ביסטריצקי הי"ו

כנהר - שלום, וכנחל שוטף - נחמה!

אבלים יקרים,

אף שצערכם ויגונכם גדול מנשוא, בהסתלק ללא עת אביכם הגאון הרב לוי ביסטריצקי זצ"ל, הרי האבדה היא גדולה לעולם הרבנות ולעולם החסידות בכלל.

אביכם היה גדול בתורה וגדול בחסידות, גדול ברבנות וגדול במנהיגות. וזה היה ייחודו, ולא כל אדם זוכה לכל הכתרים הללו, ומשום כך בהסתלקותו נאה ויאה לומר "וכל בית ישראל יבכו את השרפה אשר שרף ה'".

צער גדול ומיוחד יש לי באופן אישי, הן מתקופת עבודתנו המשותפת במסגרת מועצת הרבנות הראשית לישראל, והן במסגרת השתתפותו בפעילות התורנית של "הליכות עם ישראל", שבראשה אני עומד...

...ה' ינחמכם נחמה שלמה ובכלל אבלי ציון וירושלים תנוחמו, וה' יגדור בעד פרצתכם ובעד כל פרצות עמו בית ישראל ולא תוסיפו לדאבה עוד. תהא נשמתו צרורה בצרור החיים.

בברכה ובנחמה רבה ובכאב רב
רצון ב"ר יוסף ערוסי הלוי

דוד מאיר דרוקמן

רב העיר קריית מוצקין

ב"ה, כ"ב מנחם־אב ה'תשס"ב

גדול כים שברנו כאשר התוודענו לשמועה הנוראה וכרעם ביום בהיר אבד לנו אוצר כלי חמדה, גאוותנו וגאוות משפחת בית חב"ד כולה, מרא דקרתא־קדישא צפת ת"ו...

כ"ב מנחם אב תשס"ב, פרשת ראה אנכי נתן לפניך היום ברכה.

לכבוד הרבנית אסתר ביסטריצקי תחי'

ר' ליב ורעייתו שיח'

וכל יוצאי חלציו שיח'

שלום וברכה!

בתדהמה קיבלנו הבשורה האיומה על הלקח בעלה, בנם ואביהם ע"ה באופן פתאומי.

המנוח הרה"ג ע"ה הי' תלמיד חכם ידוע וחיבר חבורים רבים ובפרט בתחום שו"ע אדה"ז והמפורסמים אינם צריכים ראי'. כמו"כ עבד רבות בשטח הכשרות ושם הכרתיו במיוחד במעלותיו התרומיות.

הי' ידוע בעמדתו האיתנה למען האמת בתחום הכשרות. על אף שבגלל עמדתו זו סבל, מכל מקום עמד בחוזק למען האמת.

וכמו"כ עמד איתן נגד הרוחות המוזרות שהתחילו לנשוב במחנינו אחרי ג' תמוז תשנ"ד ועל אף שגם סבל מזה בקהילתו מכל מקום עמד בתוקף על האמת.

זכות הרבים וזכויותיו הרבים יעמדו למשפחתו בעת צרה כזו, ובפרט שזכה להעמיד בן ממלא מקום ומקויים בו "מה זרעו בחיים אף הוא בחיים".

ובטח יהי' למליץ יושר עבור חסידי חב"ד הזקוקים לרחמים רבים כעת, ובשביל כל יושבי ארץ הקדש הזקוקים לרחמים רבים וישועה ונחמה ע"י ביאת משיח צדקנו בקרוב ממש.

והמקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

הרב דן יואל ליווי ומשפחתו
וכל צוות ה- O.k.

מרכז אגודת ישראל בארץ ישראל ירושלים ת"ו

כבוד משפחת ביסטריצקי הדגולה והרוממה

שלום וברכה,

מעיק עלי מאד מאד שלא עלתה בידי ונבצר ממני לבוא אישית ולנחם אתכם בהלקח מכם עטרת תפארת משפחתכם, הגאון הגדול רבי לוי ביסטריצקי זצ"ל.

קול נהי נשמע מצפת והקול מהדהד מכל הארץ, "איך שודדנו".

הוא נלקח מאתנו כשהוא הגיע לרוממות מעמדו לגדלות בתורה, לגדלות בהלכה, לגדלות בהנהגה ולגדלות במעשים. הוא הגיע לגדולות וגדולה היתה התקוה שעוד יעלה למרומי הגדלות.

היתה לי הזכות להכירו מקרוב, במפגשים שונים עקבתי אחריו יותר ויותר, תמיד תמיד התיחסתי בהערכה רבה על מהלכיו באורח חייו ואורח הנהגתו.

גדולה האבדה, גדולה עד מאד האבדה למשפחה הרוממה, גדולה עד מאד האבדה לקהילות הקודש בצפת, גדולה עד מאד האבדה לעדה הקדושה חב"ד, וגדולה עד מאד האבדה ליהדות החרדית כולה.

בהילקחו נשאר חלל. שירת חייו המפוארים נפסקה פתע פתאום, גדול כים שברנו.

הוא היה איש אשר רוח בו, שיודע להתהלך לפי רוח של כל אחד ואחד.

הלב נצבט מכאב, המחשבה לא מסוגלת להעלות על הדעת כי איננו עוד.

ידוע היה בגדלותו בתורה, בגדלותו בהלכה, מקובל בהליכותיו מקובל ומוסמך בהוראותיו בנושאי הכשרות.

איש חסיד היה, איש חב"ד היה במלוא מובן המלה, ההבנה והעקביות והתפארת שבמעשיו להגדיל תורה ולהאדירה.

עמכם, עם כולכם, אני בצערכם. גדול הכאב ואין מלים בפי לבטא ההשתתפות המיוחדת בצערו הגדול של אביו הדגול הגה"ח רבי לייבל שליט"א ואמו האצילה הדגולה תחי'.

"ביקש יעקב לישב בשלוה קפצה עליו רוגזו של יוסף" אמר פעם אחד הגדולים, יעקב אבינו שכידוע עברו עליו תלאות רבות שהתחילו עוד בהיותו בבטן אמו שנאבק עם עשו אחיו, לאחר מכן ברח ממנו כי ביקש להרגו, הסבל הרב שהיה מנה חלקו בהיותו אצל לבן, ואח"כ בשכם, ביקש יעקב לישב בשלוה, רצה לסגל לעצמו לקחת כל דבר אשר יקרה לו בשלוה, אבל כאשר קפצה עליו רוגזו של יוסף, כאשר נלקח ממנו מחמד נפשו, לא היה יכול לשבת בשלוה. הכאב גדול עד מאד. כאבנו גדול, עמו אנחנו בצרה.

תנחומין מיוחדים להרבנית האצילה הדגולה, הרבנית אסתר תחי'.

קשה לנחם ולהתנחם. המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים ולא תוסיפו לדאבה עוד. המקום שהשאיר, המשפחה שהשאיר, מה שנשאר אחריו זה לשם ולתפארת שלאו כל אדם זוכה לכך, זה מה שיכול לנחם.

במועקה ובמבוכה זו, נראה נחמה בזה שזכה שבנו הדגול, הרב הגאון רבי מרדכי שליט"א ממלא את מקומו.

איך אמר רבנו סעדיה גאון, "ברוך גוזר ומקיים", הקב"ה מקיים את מה שהוא גוזר. לכאורה, מה משמעות שבח זה שהקב"ה מקיים דברו, אבל אומר רבנו סעדיה גאון, הפירוש הוא, שהקב"ה גוזר גזירה ונותן את הכוחות שיוכלו להתקיים. ה' יחזק אתכם.

בכבוד רב, בהערצה והוקרה
מנחם פרוש

כ"א מנחם אב, תשס"ב

לכבוד משפחת ביסטריצקי – שליט"א

נבהלנו, נדהמנו ונזדעזענו להשמועה הכי איומה ולהאסון הכי נורא ע"ד פטירתו ללא עת של האי גברא יקירא, הרה"ג הרה"ת עוסק בצרכי ציבור באמונה, ובמיוחד בעניני כשרות, נהג עדתו ביד רמה, מקודם עדת חסידי חב"ד בקריית חב"ד, ואח"כ קהלת עיה"ק צפת ת"ו, הקדיש ימים ולילות להתעמק בתורתם של כ"ק רבותינו נשיאינו הק' וזכה להדפיס חידושיו, הי' מקושר לכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו בכל נימי נפשו, והי' מהראשונים לבצע הוראותיו הק' ובפרט בקשר לשלימות הארץ וכו' וכו' מוה"ר לוי ע"ה.

המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים, ומכאן ולהבא אך טוב וחסד ימצא אתכם תמיד כל הימים.

והבה נקוה שבקרוב ממש יקוים הייעוד: והקיצו ורננו שוכני עפר, והוא בתוכם, ומלכנו נשיאנו בראשם.

ויה"ר שיקויים מאמר חז"ל: מה זרעו – הממשיכים בדרכו – בחיים אף הוא בחיים.

יהודה ליב גראנער ומשפחתו

כחבר שלמד, התוועד, עשה מבצעים, נסע לרבי ביחד עמו במונטריאל וקעמפ גן ישראל, האבידה היא אמיתית, וכאמור, פוגעת בעצם נפשי.

הרב זלמן אהרון גראסבאום
טורונטו, אנטריו, קנדה

. . היה חבר טוב ובזמנו כבחור, התחיל את התמדתו העמוקה. לי היה כהשראה על כמה אתה יכול להשיג וכמה רחוק אתה יכול ללכת עם נחישות עזה.

גם ידוע לי כיבוד אב ואם העצום שלו ונחת שנתן להוריו שיחיו . .

הרב שלום בער ווינבערג
קנזס סיטי, קנזס

לכבוד

משפחת ביסטריצקי

צפת

משפחה יקרה,

...זכיתי להכיר את שני רבני העיר שקדמו לרב ביסטריצקי, הרבנים זילברמן וקפלן, ועם איש מהם לא היו לי יחסים כה קרובים כפי שהתפתחו עם כב' הרב המנוח.

עלי להודות שלא כך היה בתחילת דרכו כרב העיר. שימשתי בזמנו כיו"ר התאחדות בעלי בתי המלון בצפת, וכבעל מלון משלי, ענף המלונות היה אז במצוקה קשה, והרב החליט לכפות את משנתו בכל הקשור להלכות כשרות חמורות, על אף שכל בעלי המלונות שמרו על כשרות הנדרשת ותחת השגחת משגיחים מטעם המועצה הדתית.

הזמנים היו קשים, ומצב המלונות היה בכי רע, וכתוצאה מכך התפתחו בינינו ויכוחים קשים, שנסתיימו בסופו של עניין בפשרה מקובלת על ידי כל הצדדים.

מאז, נשתכחו כל המשקעים בינינו. למדנו להכיר מקרוב איש את רעהו. למדתי להכיר את כב' הרב כ"מענטש" - מושג אידישאי המגלם בתוכו את כל תכונותיו התרומיות של אדם בעל עמדה וסמכות ויחד עם זאת, מתאים עצמו לזולת, ושהתבטא ביחס אנושי וחברי.

נפגשנו מידי פעם על בסיס אישי, ושנינו העדפנו לשוחח בשפה האנגלית. נהניתי מכל שיחה עמו, ובמיוחד לא אשכח עת בא לבקרני במהלך מצוות ביקור החולים שהיה עורך מידי שבוע, וכאשר נמנע ממני מלשוטט בחוצות העיר, הוא הקפיד לשאול לשלומי באמצעות חתני יוני לובלינר. הערכתי זאת מאוד.

למען האמת, לא הסכמתי איתו באשר לנחרצותו הבלתי מתפשרת באשר לחיזוק חומות הכשרות בבתי העסק, המשרתים את ענף התיירות והפרנסה בעירנו, אולם יחד עם זאת כיבדתי והערכתי את יושרו האישי והציבורי.

ידוע לי, וגם הרגשתי באורח אישי, שהוא העריך את שורשיה של משפחתי הענפה, ועל כך הכרתי לו תודה.

מי ייתן וינוח בשלום על משכבו.

יהי זכרו ברוך לעד.

אריה בנדרלי והמשפחה
צפת עיה"ק

לכבוד

הרבנית אסתי היקרה ואהובה

ברכה ושלום!

הנני חשה צער עמוק על אובדן הרב הצדיק. האבדה היא פרטית וכללית. לגביי, הרב היה ממלא מקום אבי ז"ל. בזכות הרבנית, זכיתי לדאגתו ולעזרתו של הרב בכל עת ובכל שעה. תמיד היה מוכן אפילו לוותר על מנוחה כדי לטפל בענייני.

אילו לא זכיתי ליחס זה, היום לא הייתי זוכה לחיות תחת תורה ומצוות, זכות זו נתונה לרב ושתבדל לחיים טובים וארוכים הרבנית.

קיבלתי עלי בלי־נדר לקיים עוד מצוות לזכותו הקדוש של הרב.

רבנית יקרה ואהובה, תדעי שאנו אוהבות אותך מאוד ודואגות לך בכל ליבנו ונפשנו. אנו לרשותך תמיד. אני יודעת באופן אישי עד כמה אהבתך לישראל ודאגתך הרבה...

...כשבתי טל הייתה בת עשר שנים, הרבנית תמיד הדריכה אותי לגדלה על־פי תורה ומצוות ולייעץ לי מה לעשות עימה ובזכותך זכיתי לגידולים אלו.

אילו ידעת מאיזה מרחק הגעתי לביתכם כמרחק שנות אור ולאיזה מרחק הגעתי בזכותכם, בטח היית מלאה נחת.

דניס וטל רוזמן

בס"ד. שעלבים, י' מרחשון תשס"ג

לכבוד משפחת ביסטריצקי היקרה,

המקום ינחם אתכם בשאר אבלי ציון וירושלים.

...למרות שלא אחדש לכם דבר, מרגיש אני חובה לספר לכם על הרב לוי זצ"ל, ראש משפחתכם, את אשר עשה עלי רושם כביר בהיותי נער.

בשנים תשכ"ד־כ"ז למדתי בישיבת תומכי תמימים במונטריאול קנדה ושנה אחת זכיתי להיות במחיצת הרב לוי זצ"ל, כאשר בתשכ"ז נכנסתי ללמוד בביהמ"ד ("זאל") ושם הכרתיו מקרוב.

אמנם נפגשתי עמו בקמפ גן־ישראל בקיץ, אך היכרות אישית נוצרה בפגשי את הקבוצה המעולה של בחורים מניו־יורק שהגיעו ללמוד במונטריאול.

וביניהם הרב אריה לייב קפלן זצ"ל ושיבדלו לחיים ארוכים רשימה שלמה של בחורים דאז שהיום נמצאים בקרבתכם בצפת.

בעיקר עשה עלי רושם ההתמדה העצומה של הרב לוי זצ"ל. מידי יום, כשעה לפני תחילת הסדר, הוא כבר היה ישוב במקום ולומד בקול ובהתלהבות שהוכיחה עד כמה הוא שקוע ונהנה מהלימוד.

כששאלתי אותו פעם למה הוא כל כך ממהר להגיע מוקדם, הסביר לי שעליו לסיים את המסכת הנלמדת עד חודש אדר, כי כך הורה לו הרבי שאם יספיק עד אדר לסיים את המסכת הנלמדת כי אז יוכל לחזור לניו־יורק לעזור לאביו בחנות המכולת שהיה פותח למצרכי פסח והיה זקוק לעזרתו.

נער צעיר הייתי אז אך זכורני שחשבתי בלבי הנה אדם עם מטרה מוגדרת לפניו והוא וודאי יגיע רחוק מאד. ואכן הצלחתו

הכבירה בצפת הייתה תוצאה מדרך החיים שסיגל לעצמו כבר בצעירותו.

מאז שנפרדו דרכנו, כי עליתי ארצה בסוף תשכ"ז, שמעתי עליו רבות ונהניתי מהתקדמותו הציבורית והגדולות שנועדו לו, ורק כחודש לפני פטירתו פגשתיו בחתונה של בנו של הרב שמואל אליהו שליט"א שהתקיימה בשעלבים. שוחחנו קצרות ושמחתי שהוא זכר אותי...

...הפטירה הפתאומית השאירה רבים המומים ואותי עם הרגשה אחת של "חבל על דאבדין ולא משתכחין". כזה היה רב לוי בעיני ותזכו ללכת בדרכו ובכך לקיים "ותחי רוח . . אביהם".

בלע המות לנצח ומחה ה' אלוקים דמעה מעל כל פניך וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ כי ה' דיבר.

שמעון ריימן
ישיבת שעלבים ד.נ. שמשון 99784

לכבוד משפחת ביסטריצקי שליט"א

מצטערים אנו באבלכם על פטירת הרה"ג הרה"ח הרב לוי ז"ל.

באזני שמעתי מאת דודי הרב אייזיק שוויי ז"ל שהרב הי' תלמידו, שבאם רצה לדעת מה זה יגיעה בתורה, למד זאת מאת תלמידו לוי ביסטריצקי.

מה נאמר ומה נדבר, אין מילים בלעדי דברי הכתוב וידם אהרן.

בברכה לאריכות ימים ושנים טובות בפרט להורים הרה"ח ר' לייבל ומרת איטא שליט"א...

המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים ומעתה אך טוב וחסד ירדפוכם תמיד כל הימים.

יוסף יצחק הכהן כצמאן ומשפחתו

אב התשס"ב יהפך לששון ולשמחה

לידידי הרב מרדכי שליט"א, לשלמה, זלמן וכל משפחת ביסטריצקי הנכבדה.

אני רוצה להביע את רגשותי בכמה מילים על אביכם.

לפני כשנתיים, מספר שבועות לפני שיצאתי לשליחות, התקיים כנס השלוחים של שלוחי כ"ק אדמו"ר בחבר העמים באשקלון, ואחד הנואמים היה אביכם.

בתוך דבריו אמר שכל שליח שיש לו איזו שאלה הלכתית, שלא יהסס להתקשר והוא ישמח לענות לו.

במשך השנתיים הללו זכיתי והשתמשתי בפרווילגיה הזו כמה וכמה פעמים, בשאלות שונות ומשונות - כרגיל למי שנמצא בשליחות, בין שאלות המתעוררות לפני חגים בין שאלות בעניני כשרות ועוד.

תמיד היה נשמע, כאילו הרב ביסטריצקי מחכה לטלפון הזה. הייתי שומע אותו לעתים מהסה את בן שיחו ואומר לו לחכות כי "מתקשרים מחו"ל", ועונה תשובה ברורה.

את החלל והכאב שנוצר יהיה קשה לרפא עבורכם ועבור כל המשפחה הקרובה והנרחבת יותר. אבל גם את החלל והחסר שנפער למשפחת אנ"ש והשלוחים לא בנקל ירפא.

אני כואב ולבי אתכם כעת בזמן הזה.

המקום ינחם אתכם ואותנו בתוך שאר אבלי ציון, ויהי רצון שתכף ומיד לא נדע עוד צער ואבל בהתגלות משיח צדקנו במהרה אמן

בנימין וולף
אודסה, אוקראינה

"ראיתי אותו מידי שבוע. הוא בא ל"רבקה זיו" עם אשתו. לא היה זה מתפקידו. איש מבני משפחתו לא היה במקום, אבל הוא נשם כל מחלקה, כל מיטה. הוא ביקר בקביעות את כל המאושפזים, בעיקר אלה במחלקות הכרוניות. הוא עודד, חייך, הרגיע, העניק, חיבק, ונתן להם את מלוא תשומת הלב. שמעתי שהיה אב לשמונה, סב לארבעה או חמישה. שמעתי שניהל מערכות כשרות, שהיה בקשר רצוף עם עשרות משגיחי כשרות ופתר בעיות ייצור שונות, שמעתי שניהל ברמה את רבנותו, רבנות צפת, שמעתי שהיה מבכירי הרבנות הראשית והיה אחראי על הכשרות בכל הארץ. אבל ראיתי אותו שם, סובב במחלקות, כאילו כל הזמן בעולם שייך אך ורק לחולים, לכואבים, לממורמרים, שאין איש זולתו שבא ומתעניין במצבם. והוא התעניין בכנות, באמת. הוא היה הרב שלהם. הוא היה הרב שלי. הערצתי את האיש הדתי הזה, את בעל הזקן הלבן והמבטא האמריקני, רב מדהים, איש חכם. אני אזכור אותו. והתפילין שאניח בבוקר יהיו בגללו, כפי שאז אמר לי "הנח תפילין, בשבילי"... והנחתי... ואחר כך אפילו איחלתי לו את הרבנות הראשית. חבל שהמועמד שלי איננו".
(אורן, צפת)

סיפור חייו של הרב לוי ביסטריצקי ע"ה (עליו השלום), הוא סיפורו של צעיר אמריקני חסידי שהקדיש את חייו ללימוד התורה, בשקידה ובהתמדה לא-רגילים. כשגדל, נשלח על-ידי הרבי מליובאוויטש זי"ע (זכותו יגן עלינו) לצפת, שם פעל בקרב כל חלקי הציבור, עד שנבחר לרב העיר בשנת תשנ"ג (1993). למערכת הכשרות המפוארת שהקים יצאו מוניטין והוא מונה לאחראי ארצי על הכשרות מטעם הרבנות הראשית לישראל. במאורע חמור שהאחראי לו לא בא על עונשו עד עצם היום הזה, נפצע הרב קשה, בריאותו התדרדרה והוא נפטר בפתאומיות בשיא פעילותו ובראשית מרוצו לתפקיד הרב הראשי לישראל.

הרב ביסטריצקי חיבר שורה של ספרים תורניים, קירב לבבות, היה איש חסד, מפשר ומשכין שלום ונערץ על כל תושבי עירו ומכיריו.